

Hilde Eidsvik

Flerbrukshallen, en arena for alle?

En kvalitativ studie av personer med funksjonsnedsettelser sine erfaringer med tilgjengelighet i flerbrukshaller og deltakelse i organisert idrett.

Masteroppgave i Funksjonshemming og samfunn

Veileder: Heidi Pedersen

August 2023

Hilde Eidsvik

Flerbrukshallen, en arena for alle?

En kvalitativ studie av personer med funksjonsnedsettelse sine erfaringer med tilgjengelighet i flerbrukshaller og deltakelse i organisert idrett.

Masteroppgave i Funksjonshemming og samfunn
Veileder: Heidi Pedersen
August 2023

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap
Institutt for sosialt arbeid

Kunnskap for en bedre verden

Sammendrag

Denne masteroppgaven utforsker hvordan tilgjengelighet i flerbrukshaller påvirker opplevelsen av å delta i organiserte idrettsaktiviteter i flerbrukshaller blant personer med funksjonsnedsettelse. Oppgaven er et kvalitativt forskningsprosjekt, der jeg gjennom fire individuelle semistrukturerte dybdeintervjuer har samlet et datamateriale med formålet om å undersøke personlige erfaringer, samt få innsikt i individuelle opplevelser rundt tematikken. Oppgaven identifiserer to hovedtemaer tilknyttet personlige og sosiale forhold, samt fysiske og strukturelle faktorer.

Innenfor personlige og sosiale forhold fremheves fire nøkkelfunn: 1) trivsel og tilhørighet, 2) usikkerhet knyttet til tilgjengelighet, 3) menneskelig støtte, og 4) sosialt samhold og engasjement. Under fysiske og strukturelle faktorer diskuteres tre hovedpunkter: 1) kompetanse og forståelse hos trenere, 2) geografisk plassering og idrettsmiljø, samt 3) manglende tilrettelegging for transport og fremkommelighet.

Studien konkluderer med at tilgjengelighet i flerbrukshaller har en multifasettert innvirkning på deltakernes opplevelse av idrettsaktiviteter. Disse aspektene er dynamiske og interagerer både med hverandre og deltakernes generelle opplevelse. For å forbedre idrettsdeltakelsen og opplevelsen av denne for personer med funksjonsnedsettelse, bør det fokuseres på en helhetlig tilrettelegging av tilgjengelighet.

Nøkkelord: Tilgjengelighet, flerbrukshaller, idrettsdeltakelse, funksjonsnedsettelse, universell utforming, deltakelse

Abstract

This master's thesis explores how accessibility in multipurpose halls affects the experience of participating in organized sports activities among individuals with disabilities. The thesis is a qualitative research project where, through four individual semi-structured in-depth interviews, I have gathered data to investigate personal experiences and gain insight into individual experiences related to the topic. The study identifies two main themes related to personal and social factors, as well as physical and structural factors.

Within the realm of personal and social factors, four key findings are highlighted: 1) well-being and sense of belonging, 2) uncertainty related to accessibility, 3) human support, and 4) social cohesion and engagement. Under the category of physical and structural factors, three main points are discussed: 1) coach competence and understanding, 2) geographical location and sports environment, and 3) lack of accommodation for transportation and mobility.

The study concludes that accessibility in multipurpose halls has a multifaceted impact on participants' sports experience. These aspects are dynamic and interact with each other as well as with participants' overall experiences. To enhance sports participation and the experience for individuals with disabilities, a comprehensive approach to improving accessibility should be prioritized.

Keywords: Accessibility, multi-purpose halls, sports participation, disability, universal design, participation

Forord

Denne oppgaven vil være min avslutning på mastergraden funksjonshemning og samfunn ved NTNU Trondheim. Masteroppgaven vil markere slutten på syv (lange) år på Campus Tunga, med både bachelor og masterstudium, og etter mange måneder med arbeid er studien ferdigstilt. Noe som betyr at både jeg og veileder kan puste lettet ut. Produksjonen av oppgaven har krevd lange dager med frustrasjon og litt for mange kaffekopper og energidrikker etter endte arbeidsdager, og et fåtall av fridager fra en ellers hektisk turnus jobb. Det å skrive denne masteroppgaven har vært lærerikt og givende, samt har gitt meg meget verdifull kunnskap jeg tar med meg videre i arbeidslivet når jeg skal tilrettelegge og bistå andre i deres hverdagsliv.

Først ønsker jeg å rette oppmerksomhet og ytterste takknemlighet til min fantastiske veileder Heidi Pedersen. Hun har støttet meg, vist stor entusiasme og holdt troen oppe, selv når jeg ikke gjorde det selv. Heidi har vært en utrolig tålmodig støttespiller å ha med seg på veien, og det er hennes tilbakemeldinger og veiledning som både har dyttet og dratt meg opp de lengste bakkene.

Videre ønsker jeg å vise takknemlighet til deltakerne som har stilt til intervjuer og brettet ut om sine erfaringer og opplevelser. Det er takket være dere at jeg har fått uvurderlige data å benytte i dette prosjektet. Jeg må også takke de som har bistått meg i rekrutteringsprosessen fra paraidretten.

Medstudentene mine Julia og Catrine ønsker jeg å takke for all støtte, gode råd og diskusjoner gjennom denne ytterst tunge prosessen. Jeg hadde ikke klart meg uten dager preget med humor, latter og igjen store mengder kaffe på lesesalen og facetime uten dere.

Til slutt ønsker jeg å takke venner, familie, kjæreste, og kolleger på arbeidsplassen for at dere har støttet, motivert og holdt ut med meg i denne ellers tidkrevende, stressende og til tider klagete perioden av livet mitt. Jeg hadde ikke klart meg uten at dere kunne bistått med gode ord, men også at dere har bedt meg ta meg sammen de dagene jeg også trengte det.

Innholdsfortegnelse

Figurer	VII
Tabeller	VII
1. Introduksjon	- 1 -
1.1 Bakgrunn for valg av tema	- 1 -
1.2 Studiens aktualitet og samfunnsmessige relevans.....	- 2 -
1.3 Undersøkelsens formål og problemstilling	- 4 -
1.3.1 Avgrensning	- 4 -
1.4 Begrepsavklaring	- 5 -
1.4.1 Flerbrukshall	- 5 -
1.4.2. Tilgjengelighet	- 5 -
1.4.3. Funksjonsnedsettelse	- 6 -
1.4.4. Deltakelse	- 6 -
1.4.5. Idrettsaktiviteter	- 7 -
1.4.6 Trivsel	- 8 -
1.5 Oppgavens oppbygning.....	- 8 -
2. Teoretisk rammeverk	- 10 -
2.1 Idrettsdeltakelse blant personer med funksjonsnedsettelse	- 10 -
2.2 Betydningen av tilgjengelighet for personer med funksjonsnedsettelse sine muligheter for deltakelse i samfunnet	- 13 -
2.2.1 Universell utforming.....	- 14 -
2.2.2 Virkemiddel for individuelle tilpasninger ved sviktende tilgjengelighet eller som supplement til universell utforming.....	- 17 -
2.3 Forståelsen av funksjonshemning.....	- 18 -
3. Tidligere forskning og kunnskapsstatus på feltet	- 22 -
3.1 Fremgangsmåte i litteratursøk og litteraturgjennomgang	- 23 -
3.2 Litteraturgjennomgang av kunnskapsstatus på feltet	- 24 -
3.2.1 Faktorer av betydning for idrettsdeltakelse i fysiske og bygde omgivelser.....	- 24 -
3.2.2 Redusert tilgang og tilgjengelighet bidrar til redusert deltakelse	- 26 -
3.2.3 Tilgjengelighet, fremkommelighet og transport som påvirkende faktor for idrettsdeltakelse.....	- 28 -
3.2.4 Tilgjengelighet rundt personlige og sosiale forhold sin betydning for idrettsdeltakelse	- 29 -
4. Metodisk tilnærming.....	- 33 -
4.1 Forskningsdesign	- 33 -
4.1.1 Vitenskapsteoretisk perspektiv	- 35 -
4.2 Utvalg og rekruttering.....	- 37 -
4.2.1 Rekrutteringsprosessen.....	- 38 -
4.2.2 Forskningssetiske overveielser og refleksjoner	- 39 -
4.3 Datainnsamling.....	- 41 -
4.3.1 Gjennomføringen av semistrukturerte intervju og bruk av lydopptak	- 41 -
4.3.2 Intervjuguide	- 42 -

4.3.3 Oversikt over datamaterialet	- 43 -
4.3.4 Databehandling og transkripsjonsnøkkel.....	- 43 -
4.4 Analyse av empiri	- 44 -
4.4.1 Koding og kategorisering av data	- 47 -
4.5 Studiens vurderingskriterier	- 51 -
4.5.1 Metodisk betraktning	- 52 -
5. Presentasjon av empiriske funn.....	- 54 -
5.1 Tilgjengelighet omkring personlige og sosiale forhold sin betydning for personer med funksjonsnedsettelse sin opplevelse av idrettsdeltakelse i flerbrukshaller	- 55 -
5.1.1 Trivsel og tilhørighet påvirker opplevelsen av fysisk tilgjengelighet	- 56 -
5.1.2 Usikkerhet om tilgjengeligheten ved ukjente anlegg kan bidra til stress og negative opplevelser i forkant av idrettsdeltakelse for personer med funksjonsnedsettelse.	- 59 -
5.1.3 Betydningen av tilgang på menneskelig støtte til praktisk forberedelse kan ha for deltakelse i idrett blant personer med funksjonsnedsettelse	- 60 -
5.1.4. Betydningen av sosialt samhold og engasjement for deltakernes muligheter til en god opplevelse av egen idrettsdeltakelse.....	- 62 -
5.2 Tilgjengelighet gjennom strukturell organisering og fysiske omgivelser, og dets betydning for opplevelsen av deltakelse i idrett for personer med funksjonsnedsettelse	- 63 -
5.2.1. Tilgang på trenere med kompetanse og forståelse har betydning for opplevelsen av tilgjengelighet og deltakelse i idrett for personer med funksjonsnedsettelse	- 64 -
5.2.2 Geografisk plassering og idrettsmiljø sin innvirkning på tilgangen av adekvat idrettsdeltakelse, samt opplevelsen av denne.....	- 66 -
5.2.3 Manglende tilrettelegging for transport og fysisk fremkommelighet for personer med funksjonsnedsettelse som skal delta i idrett	- 68 -
6. Diskusjon og konkluderende bemerkninger	- 72 -
6.1. Tilgjengelighet omkring personlige og sosiale forhold sin betydning for opplevelsen av deltakelse i idrett blant personer med funksjonsnedsettelse	- 72 -
6.1.1 Sosiale forhold er vesentlig for opplevelser og erfaringer ved bruk av flerbrukshaller	- 73 -
6.1.2 Tilgjengelighetsusikkerhet kan bidra til negative opplevelser før, under og etter egen deltakelse i idrett. -	80 -
6.1.3 Tilgangen på menneskelig støtte er vesentlig for ens opplevelse av å delta i idrett blant personer med funksjonsnedsettelse	- 85 -
6.2. Betydningen av tilgjengelighet i fysiske, strukturelle og bygde omgivelser.....	- 87 -
6.2.1 Barrierer i fysiske omgivelser for personer med funksjonsnedsettelse sine muligheter for idrettsdeltakelse.....	- 87 -
6.2.2 Tilgangen på kompetanseoverføring og støtte, og dets innvirkning på muligheten for, og opplevelsen av idrettsdeltakelse blant personer med funksjonsnedsettelse	- 96 -
6.3. Sammenhenger og et helhetlig samspill mellom personlige og sosiale, samt fysiske og strukturelle forhold, og dets betydning for personer med funksjonsnedsettelse sin opplevelse av idrettsdeltakelse	- 100 -
6.4. Studiens konkluderende bemerkning	- 104 -
6.5 Prosjektets begrensninger og forslag til videre forskning	- 106 -
Referanseliste.....	- 108 -
Vedlegg.....	115

Figurer

FIGUR 2.4: ILLUSTRASJON AV DEN RELASJONELLE FORSTÅELEN AV FUNKSJONSHEMNING (ST.MELD.NR.40 (2002-2003), s.9).	- 21 -
FIGUR 4.1: TANKEKART OVER TIDLIG KATEGORISERING AV TRANSKRIPSJONSDATA.....	- 47 -
FIGUR 4.2: TANKEKART OVER KATEGORISERING AV TRANSKRIPSJONSDATA	- 50 -
FIGUR 4.3: ILLUSTRASJON AV HOVED- OG UNDERKATEGORIER FRA STUDIENS FUNN	- 50 -

Tabeller

TABELL 4.1: OVERSIKT OVER DATAMATERIALE	- 43 -
TABELL 4.2: TRANSKRIPSJONSNØKKELE.....	- 44 -
TABELL 4.3. EKSEMPEL PÅ EMPIRINÆR KODING	- 49 -

1. Introduksjon

Samfunnet vi lever i er mangfoldig og preges av mennesker med ulike forutsetninger, interesser og behov i sin hverdag. Vi opplever alle ulike ting som meningsfulle, og trenger ulike ting for å mestre hverdagen vår. Dette kan ses i alle arenaer av et menneskets liv, og med denne masteroppgaven ønsker jeg å belyse menneskets fritid. Personer med ulike funksjonsnedsettelse vil ha andre forutsetninger for deltakelse i aktiviteter på fritiden enn dem uten funksjonsnedsettelse, ettersom omgivelsene vil oppleves ulikt basert på hvilke forutsetninger og behov vi har.

Denne masteroppgaven omhandler tilgjengeligheten i flerbrukshaller sin betydning for opplevelsen av deltakelse i organisert idrett blant personer med funksjonsnedsettelse. Jeg har nærmere bestemt undersøkt brukergruppens personlige erfaringer, og undersøkt deres individuelle opplevelser av tilgjengelighet i flerbrukshaller sin betydning for deres deltakelse i idrettsaktiviteter. Jeg har benyttet et kvalitativt forskningsdesign i form av semistrukturerte individuelle dybdeintervjuer.

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Bakgrunnen for valget av dette temaet bygger i stor grad på personlig interesse og erfaringer fra praksis. Allerede da jeg studerte til min bachelor i ergoterapi ble jeg raskt mer observant på hvordan omgivelsene rundt meg var utformet, der jeg ofte funderte på hvordan samfunnskapte barrierer i omgivelsene kan påvirke alle i dagens mangfoldige samfunn. I alle år har jeg hatt stor interesse for idrett, samt viktigheten av at alle skal kunne delta på sine premisser, og at alle skal kunne oppleve deltakelsen som meningsfull. Det har etter min mening stor sammenheng med at fritidsarenaene er tilgjengelig for alle for å kunne muliggjøre aktiv deltakelse, der alle kan delta på sine premisser og har mulighet til å oppleve mestring og meningsfull deltakelse i idrettsaktiviteter. Etter jeg fullførte bachelorgraden min i 2020 har jeg arbeidet med barn og unge med ulike funksjonsnedsettelse både på deres fritid, samt i skolen. Dette har bidratt til at jeg har fått innsyn i hvordan tilgjengeligheten til ulike arenaer har stor innvirkning på deres liv, og hvordan dette kan påvirke deres mulighet for deltakelse og opplevelse av mestring og meningsfullhet. Det er også på

denne måten jeg har etablert en mening om at dette er et område det er behov for mer kunnskap om ettersom det er ulike forutsetninger og muligheter for idrettsdeltakelse blant personer med funksjonsnedsettelse sammenlignet med personer uten funksjonsnedsettelse.

Alt ovenfor sett sammen med alt jeg har lært gjennom dette masterforløpet, har bidratt til at jeg valgte tematikken for denne masteroppgaven, da jeg ønsker å undersøke, og belyse betydningen tilgjengeligheten i flerbrukshaller har på deltakelsen i organisert idrett for personer med funksjonsnedsettelse. Selv om sterk personlig interesse og praksiserfaringer var noe av bakgrunnen for å studere denne tematikken, har også studien faglig aktualitet og samfunnsmessig relevans, noe jeg beskriver i neste kapittel.

1.2 Studiens aktualitet og samfunnsmessige relevans

I Norges befolkning utgjør personer med nedsatt funksjonsevne om lag 18 prosent av befolkningen (Bufdir, 2022), og tallet baseres på deres tolkning av de årlige tilleggsundersøkelsene til SSB (statistisk sentralbyrå) som omhandler funksjonshemning, i deres arbeidskraftundersøkelse (AKU). Videre hevder Bufdir (2022) at deltakerne i undersøkelsen dekker en aldersgruppe fra 15 til 66 år, samt at tallet på funksjonshemmede varierer noe fra år til år. De viser blant annet til at tallet, som er nevnt innledningsvis, på omlag 18 prosent, noe som tilsvarer ca. 636 000 mennesker, er hentet fra undersøkelsen som ble gjennomført i 2020 (Bufdir, 2022).

Regjering har som målsetting å bidra til å bekjempe ulikhet og fremme likestilling, der respekt for alles grunnleggende rettigheter ligger til grunn for Norges internasjonale engasjement (Utenriksdepartementet, 2022). Full deltakelse og likestilling har siden 1981 vært det overordnede målet for den norske politikken for funksjonshemmede. Dette samsvarer med mottoet for FNs internasjonale år for funksjonshemmede samme år, samt FNs standardregler for like muligheter for mennesker med funksjonshemning. Disse reglene bygges på internasjonale menneskerettigheter, der idealet omkring full deltakelse og likestilling ses i et menneskerettighetsperspektiv (NOU 2001:22, 2001).

Greve (2019) hevder det kan være utfordrende for personer med funksjonsnedsettelse å delta aktivt i samfunnsutviklingen på bakgrunn av eksempelvis fysiske hindringer, der dette blant annet kan være utfordringer tilknyttet å bevege seg rundt, eller at menneskeskapte omgivelser ikke anses

tilgjengelig for dem. Dette er blant tingene som også kan ses som et grunnleggende fundament omkring denne studiens aktualitet og funn, da tilgjengelighet til fritid, i denne sammenheng idrettsaktiviteter, kan knyttes direkte opp mot tilgjengelighetsbegrepet. Det ses av betydning å ha virkemidler som kan bidra til klargjøring av hver enkeltes mulighet for samfunnsdeltakelse (St.meld. nr. 9 (2006-2007)).

Fra 2000-tallet har det vært mer fokus på funksjonshemmingspolitikk ettersom tidligere velferdspolitikker ikke tok for seg bygde omgivelser og bygninger, til tross for at de bygde omgivelsen anses viktig for tilgjengelighet for funksjonshemmede (Tøssebro, 2016). Norges lovverk om likestilling og forbud mot diskriminering, har som formål å fremme likestilling og hindre diskriminering knyttet til forhold som blant annet kjønn, funksjonsnedsettelse, alder, etnisitet og en rekke andre vesentlige forhold ved en person (Likestillings- og diskrimineringsloven, 2017, §1). Et slikt lovverk er ment å skulle bidra til å bygge ned samfunnskapte funksjonshemmende barrierer, og hindre at det skapes nye. Lovverket bidrar til å utgjøre den velferdsstaten vi har i dag, samt lovverk og forskrifter vil kunne bidra til å skape muligheter for blant annet personer med funksjonsnedsettelse sin deltakelse i samfunnet, på fritidsarenaen og i eksempelvis idretten.

Forskrifter og lovverk er ment å benyttes for å fremme inkludering, ettersom de bidrar til å regulere hvordan ulike velferdstjenester utøves og tilbys. Lovverk om likestilling og forbud mot diskriminering, kan tenkes å bidra til å redusere samfunnskapte barrierer som bidrar til funksjonshemming ved at gapet mellom individets forutsetninger og samfunnets krav reduseres. I en slik sammenheng blir også flere andre lovverk og forskrifter relevante i besvarelsen av oppgavens problemstilling. Blant dem finner man lovverk som setter bestemmelser omkring hvordan landets ulike arealer skal benyttes og reguleres (Plan og bygningsloven, 2008), samt forskrifter som tar for seg tekniske krav til byggverk. Formålet med disse er å sikre at tiltak planlegges, prosjekteres og utføres etter hensyn til blant annet universell utforming. Samtidig som tiltaket skal oppfylle tekniske krav til helse, miljø, sikkerhet og energi (Byggteknisk forskrift, 2017). Alt dette gjør at bygg som skal planlegges og bygges har tekniske krav til at de skal være universelt utformede, og dette er ment å bidra til å sikre inkludering av personer med funksjonsnedsettelse, samt bidra til å øke deres mulighet for deltakelse og ferdse. Dette kan videre knyttes opp mot flerbrukshaller som bygg med intensjon om å skulle fungere som en

idrettshall som er spesielt utformet for at en skal kunne utøve en rekke ulike typer idrett. Flerbrukshaller som har blitt bygget de senere årene vil være i henhold til kravene til den universelle utformingen, men også tilgjengeligheten, ved at anlegget skal kunne benyttes til en rekke former for idrett, og da også tilrettelagte aktivitetstilbud.

Med dette som utgangspunkt anser jeg studiens tematikk som verdifull i den grad at den kan bidra med innsikt i ulike måter tilgjengelighet i flerbrukshaller kan ha betydning for personer med funksjonsnedsettelse sin opplevelse av deltakelse i organiserte idrettsaktiviteter. Videre vil en slik studie kunne bidra til at en finner, eller kan forske på, ulike virkemidler som kan bidra til å øke tilgjengeligheten og opplevelsen av deltakelse ytterligere.

1.3 Undersøkelsens formål og problemstilling

Formålet med studien er å undersøke personer med funksjonsnedsettelse sine erfaringer og opplevelser, og på hvilke måter de opplever at tilgjengelighet i flerbrukshaller kan ha betydning for deres deltakelse i organiserte idrettsaktiviteter.

Problemstillingen jeg skal besvare er:

"På hvilke måter kan tilgjengelighet i flerbrukshaller ha betydning for erfaringene med, samt opplevelsen av deltakelse i organiserte idrettsaktiviteter for personer med funksjonsnedsettelse?"

1.3.1 Avgrensning

Fokuset i forskningsprosjektet vil være rettet mot personer med fysiske funksjonsnedsettelse, altså funksjonsnedsettelse knyttet til deres kroppslige funksjoner. Dette kan eksempelvis omhandle nedsatt bevegelses-, syns- eller hørselsfunksjon. Dette er en avgrensning som er satt for å gjøre de ulike individenes erfaringer mer sammenlignbare med hverandre, ettersom det kan tenkes å medbringe andre barrierer tilknyttet deltakelse i idrett dersom deltakerne har psykiske eller kognitive funksjonsnedsettelse.

1.4 Begrepsavklaring

Den videre begrepsavklaringen som presenteres vil bidra til å tydeliggjøre betydningen av begreper som benyttes i problemstillingen, og som er gjennomgående i oppgaven. Det vil avklares hvordan begrepene benyttes videre i studien, og hva som legges inn i de ulike begrepene som eventuelt kan tydes på flere måter.

1.4.1 Flerbrukshall

Regjeringen omtaler en flerbrukshall som en hall som vekselvis kan benyttes til ulike idrettsaktiviteter uten å behøve omgjøringer eller klargjøring som medfører tap av brukstid ved løpende vekselbruk. Flerbrukshallene skal primært være idrettshaller som er tilrettelagt for fysisk aktivitet for flest mulig (Kultur- og kirkedepartementet, 2005). Prosjektet vil legge denne forståelsen for begrepet flerbrukshall til grunn, men det vil også kunne benyttes andre formuleringer for å variere språket i oppgaven. Disse formuleringene vil eksempelvis være idrettsanlegg, treningsanlegg, anlegg og idrettshall.

1.4.2. Tilgjengelighet

Tilgjengelighetsbegrepet vil i dette prosjektet ses i lys av blant annet Lid (2013) sin forståelse av tilgjengelighet som en likeverdig mulighet til det å benytte seg av goder og delta i et fellesskap ut fra egne forutsetninger og preferanser. En skal utover dette få tilstrekkelig tilgang til, og mulighet til å benytte seg av det en selv ønsker. I NOU 2001:22 (2001) omtales tilgjengelighet som en samfunnsmessig rettighet for alle, og noe som i prinsippet skal oppnås gjennom samfunnets hovedløsning samtidig som det skal forekomme på en ikke-diskriminerende måte. Sett opp mot dette vil tilgjengelighetsbegrepet i denne studien benyttes om personer med funksjonsnedsettelse sine muligheter for en fullverdig deltakelse i fellesskapet i form av organiserte idrettsaktiviteter ut fra egne forutsetninger. Ettersom prosjektet har som hensikt å undersøke tilgjengelighet i flerbrukshaller sin betydning for deltakernes erfaringer rundt, samt opplevelsen av, deltakelse i idrett, vil tilgjengelighetsbegrepet i dette prosjektet rettes mot elementer som bidrar til en tilstrekkelig mulighet for deltakelse blant individer ut fra deres forutsetninger for deltakelse.

Denne studien setter søkelys på tilgjengelighet i flerbrukshaller og dets betydning for opplevelsen av idrettsdeltakelse for oppgitt brukergruppe. I kapittel 2.2 vil det presenteres ytterligere hvilken

betydning tilgjengelighet har for personer med funksjonsnedsettelse sine muligheter for deltakelse i samfunnet. Tilgjengelighet i flerbrukshaller vil i denne studien omhandle mer enn eksempelvis universell utforming av flerbrukshaller som byggverk og menneskeskapte omgivelser. I denne studien vil også tilgjengelighetsbegrepet omfatte at en tilfredsstillende deltakernes ønsker, samt deres individuelle forutsetninger og behov på ulike måter. Med begrepet tilgjengelighet vil en med andre ord også inkludere tilgangen på tjenester, og faktorer som støtter opp under ens mulighet for deltakelse.

Denne begrepsavklaringen sett sammen med studiens teoretiske rammeverk legges til grunn for studiens drøftinger omkring tilgjengelighetsbegrepet og bruken av begrepet. Begrepet vil overordnet benyttes om at noe anses tilgjengelig og muliggjørende for deltakeren som skal utfolde seg på en gitt arena.

1.4.3. Funksjonsnedsettelse

I denne oppgaven forstår jeg begrepet funksjonsnedsettelse i tråd med Tøssebro (2010) sin beskrivelse. Han beskriver funksjonsnedsettelse som å omhandle kroppens funksjonelle begrensninger, mens funksjonshemming omhandler barrierer i omgivelsene, og kommer i tillegg til funksjonsnedsettelsen. En kan med andre ord si at funksjonshemminger er samfunnsmessige, og årsakene til dette ligger utenfor individet. Begrepet funksjonsnedsettelse vil benyttes om deltakerne i studiens begrensninger, mens funksjonshemming i denne besvarelsen tilsvarer begrensninger eller barrierer som oppstår utenfor individets personlige begrensninger. I kapittel 2.3 utdypes det ytterligere om studiens forståelse av funksjonshemming som begrep, og hvordan en tolker begrepet ut fra ulike perspektiv innenfor forskning på området.

Begrepet funksjonsnedsettelse vil i denne studien også erstattes av formuleringer som funksjonsvariasjoner samt nedsatt eller redusert funksjonsevne, dette for å skape et mer variert språk gjennom studien.

1.4.4. Deltakelse

Begrepet deltakelse vil i hverdagsforståelse ses, som Birk og Langdal (2015) nevner, oftest i form av at man er aktiv eller tar del i en aktivitet. Ergoterapeuters aktivitetsforståelse tar derimot også for seg menneskets muligheter for deltakelse og det å ha adgang til sosiale og samfunnsmessige aktivitetskontekster, både alene og sammen med andre (Ergoterapeutforeningen, 2008). Deltakelse

kan også knyttes til opplevelsen av det å delta eller føle seg inkludert, samt muligheter for medbestemmelse og autonomi (Bredland et al., 2011). Deltakelse kan ses og tolkes på ulike måter, men i denne studien vil det blant annet settes søkelys på hvordan deltakernes opplevelser av aktivitetsdeltakelse blir påvirket av personlige og sosiale faktorer, samt deltakernes omgivelser. Tøssebro (2019) omtaler deltakelse som et allment mål i funksjonshemnings-politikken over flere tiår.

I denne studien vil deltakelsesbegrepet benyttes og tolkes som at en tar aktivt del i en aktivitet eller del av en aktivitet som presentert ovenfor. Deltakelse vil også i denne studien knyttes opp mot å aktivt delta i organisert idrett. Begrepet vil i denne sammenheng gjerne omtales som idrettsdeltakelse eller deltakelse i idrettsaktiviteter. Det teoretiske rammeverket inneholder mer litteratur omkring deltakelse, da særlig med fokus på deltakelse i idrett og fysiske aktiviteter.

1.4.5. Idrettsaktiviteter

Idrettsaktiviteter, idrett eller sport er i dagens samfunn begreper som faller noe innenfor hverandre og omfatter en rekke ulike former for fysiske aktiviteter. Idrett anses som en form for fysisk aktivitet som utøves for å øke den fysiske og psykiske helsen til deltakeren gjennom mosjon og rekreasjon. Idrett kan også gjennomføres med intensjonen om å opparbeide så gode resultater som mulig i øvelser med fast struktur og regelverk, noe som omtales som konkurranseidrett (Bryhn, 2021). Det vil i denne studien ikke legges vekt på konkurranseidrett, men organiserte idrettsaktiviteter i sin helhet. Deltakerne deltar i idrettsaktiviteter som gjennomføres i flerbrukshaller ettersom dette er blant inklusjonskriteriene til studien, og med dette vil det innebære innendørs aktiviteter.

Idrett som generelt begrep omfatter og deles gjerne opp i toppidrett, breddeidrett og paraidrett. Ifølge Norsk akademis ordbok (NAOB) er toppidrett en konkurranseidrett av høyeste nivå, mens breddeidretten omfatter organisert idrett som tar sikte på å favne flest mulig deltakere. Dette uavhengig av deltakers ferdighetsnivå og ambisjoner. Paraidrett omtales som idrett for mennesker med funksjonsnedsettelse.

Denne studien setter søkelys på organiserte idrettsaktiviteter blant personer med funksjonsnedsettelse og hvilken betydning tilgjengelighet i flerbrukshaller har på deres opplevelse av deltakelse i idrett. På bakgrunn av dette har jeg valgt å avklare min definisjon av

begrepet idrettsaktiviteter. I kapittel 2.1 vil jeg ytterligere gå inn på tematikk og helheten omkring idrettsdeltakelse for personer med funksjonsnedsettelse.

Gjennom studien har jeg valgt å benytte begrepet idrettsaktiviteter og idrett for å avgrense hvilken form for fritidsaktiviteter studien omhandler. Idrettsaktiviteter vil i de fleste sammenhenger kunne omtales som fritidsaktiviteter, men det vil i denne sammenheng ikke legges fokus på de passive eller stillesittende fritidsaktivitetene.

1.4.6 Trivsel

Trivsel er et begrep som går igjen i denne studien, der det både inngår som en del av intervjuguiden, men er også et begrep eller et synonym til begrepet som deltakerne har brukt aktivt gjennom intervju for å beskrive egne opplevelser, følelser og erfaringer. Begrepet benyttes i denne sammenheng som en samlebetegnelse på samme måte som betydningen som gis i Norsk akademis ordbok (NAOB). Begrepets betydning står i NAOB oppført som det å trives, like seg eller det å finne seg til rette (på et bestemt sted, under bestemte forhold). Det viser med andre ord i denne studien til en god opplevelse av det å delta i idrettsaktiviteter i flerbrukshaller med andre personer med funksjonsnedsettelse. Ifølge FHI (2021) henger trivsel ofte sammen med komponenter som mestring, sosial støtte og læring, noe som også vil være dynamiske komponenter som drøftes opp mot hverandre gjennom denne studien.

1.5 Oppgavens oppbygning

Masteroppgaven består av seks hovedkapitler, med tilhørende underkapitler. Det første av dem har tatt for seg en introduksjon (1) til oppgavens tema, samfunnsaktualitet, oppgavens problemstilling, presiseringer og begrepsavklaringer. Det teoretiske rammeverket (2) består av faglitteratur og teoretiske perspektiver, som jeg anser relevant for å forstå og utforske studiens tematikk. Videre vil tidligere forskning (3) av betydning for studiens tematikk belyses, og litteraturen som presenteres i kapittel to og tre vil også senere benyttes i drøftingen tilknyttet studiens resultater og analyse. Dette vil også benyttes i sammenligning opp mot min studies funn og hva dette gir av ny innsikt om personer med funksjonsnedsettelse sine erfaringer om tilgjengelighet i flerbrukshaller sin betydning for deres opplevelse av deltakelse i idrett. I kapittelet om metodisk tilnærming (4)

vil det redegjøres for studiens forskningsdesign, utvalg og rekrutteringsprosess, studiens datainnsamling, samt analysen av empiri og studiens vurderingskriterier. Det etterfølgende hovedkapittelet er presentasjon av empiriske funn (5), der jeg presenterer funnene som fremkommer i min analyse av datamaterialet. Dette kapitelet legger frem funnene sortert i ulike underkapittel, ytterligere informasjon om dette vil presenteres innledende i kapittel fem. Det avsluttende kapittelet presenterer diskusjon og konkluderende bemerkninger (6). Sistnevnte kapittel inneholder en drøfting av studiens funn opp mot hverandre samt det presenterte teoretiske rammeverket og tidligere forskning. Det vil der gjøres rede for hvordan funnene kan forstås og hvilke svar de gir på problemstillingen. Avslutningsvis vil det bli gjort konkluderende bemerkninger og refleksjoner omkring studiens begrensninger, og forslag til videre forskning.

2. Teoretisk rammeverk

Dette kapittelet vil ta for seg oppgavens teoretiske rammeverk som vil danne grunnlaget for studiens diskusjonskapittel. Kapitlet består av tre deler som struktureres på følgende måte: idrettsdeltakelse blant personer med funksjonsnedsettelse (1), betydningen tilgjengelighet har på personer med funksjonsnedsettelse sine muligheter for deltakelse i samfunnet (2), og forståelsen av funksjonshemming (3).

Flere av de overnevnte kapitlene har tilhørende underkapitler, og alle delene vil i sin helhet benyttes og bidra som perspektiver for undersøkelsen av studiens problemstilling. Det teoretiske rammeverket vil benyttes aktivt som perspektiver for å fortolke og drøfte studiens funn. Det benyttes også for å drøfte funn opp mot hverandre, samt opp mot tidligere forskning. Det teoretiske rammeverket som presenteres vil med andre ord anses å ha stor betydning for det som avslutningsvis i studien vil være min besvarelse av problemstillingen i studiens konkluderende bemerkninger.

2.1 Idrettsdeltakelse blant personer med funksjonsnedsettelse

Deltakelse som begrep kan knyttes til ulikt innhold og forstås på en rekke ulike måter. Begrepet defineres ifølge World Health Organization et al. (2003) (WHO) som når et individ engasjerer seg i livssituasjoner eller ved levde erfaringer i menneskets omgivelser. Det trekkes frem ytterligere at både aktiviteter og deltakelse omfatter sett av kategorier som er ment å dekke skalaen av livsområder. Disse livsområdene tar for seg alt fra sansebruk og læring av grunnleggende ferdigheter, til sammensatte områder tilknyttet sysselsetting og interaksjon. Betydningen av begrepet deltakelse er i det Norske akademis ordbok (NAOB) forklart som “det å medvirke, delta (i, ved eller på noe), være med (på noe)”.

I studien til Hammel et al. (2008) beskrev deltakerne med funksjonsnedsettelse deltakelse som en kompleks og flerdimensjonal konstruksjon, der de beskrev det å stå fritt til å definere og forfølge deltakelse på egne premisser som betydningsfullt, fremfor å måtte oppfylle forhåndsbestemte standarder og samfunnsnormer om hva som ligger i "full deltakelse". Deltakerne i studien påpekte ytterligere at en meningsfull deltakelse baseres på å ha tilgang til brede spekter av muligheter som

ikke hindres av kroppslige funksjonsnedsettelse, eller av fysiske, sosiale eller politiske miljø som oppleves funksjonshemmende. Deltakelse blir sett på som en dynamisk prosess der involverte er i konstant forhandling og en balansering av både behov og verdier på tvers av individuelle, samfunnsmessige og sosiale nivåer som skaper en "push-pull" innflytelse på menneskets mulighet og evne til å delta på en tilfredsstillende måte (Hammel et al., 2008). Når det omhandler deltakelse ved bruk av flerbrukshall kan deltakelse gjelde fysiske miljø som eksempelvis selve flerbrukshallens innvendige og utvendige utforming, transport- og parkeringsmuligheter. De sosiale miljøene omhandler derimot gjerne forhold som deltakerne en spiller på lag med, omgås med, personer som bidrar med menneskelig støtte, og lignende. Disse ulike miljøene spiller dog inn på hverandre og bidrar til forhandlinger om hvorvidt en eksempelvis har mulighet for å delta. Dette kan være på bakgrunn av om det fysiske miljøet er tilgjengelig, eller om det er tilgang på sosialt miljø som vil bygge opp og støtte en i ens ønske om deltakelse.

Ginis et al. (2017) presenterer en konseptualisering av erfaringsbaserte aspekter ved deltakelse, som burde benyttes til vurdering når en operasjonaliserer individuelle erfaringer omkring deltakelse. Pedersen (2020) legger frem en oversettelse av disse erfaringsbaserte aspektene, der disse ble identifisert som: 1) autonomi: det å oppleve eller ha valgfrihet, kontroll eller uavhengighet, 2) tilhørighet: det å ha en opplevelse av å være del av en gruppe, samt aksept blant andre. 3) Passe utfordret: det å føle seg utfordret omkring håndtering av aktiviteten, 4) engasjement: opplevelse av motivasjon og involvering i en aktivitet, 5) mestring: opplevelse av kompetanse, og avslutningsvis 6) mening: opplevelse av et personlig eller en sosialt verdsatt målsetting, og/eller følelse av ansvar for andre. Perspektivene tar for seg ulike vinklinger til deltakelse som begrep, og fyller det med ulikt innhold. Pedersen (2020) hevder det er av betydning å forstå deltakelse som et sammensatt fenomen, samt noe som oppstår i interaksjoner mellom individ og miljø, gjennom både åpenbare og mindre åpenbare forbindelser. Videre hevder hun hvordan det at sosiale aktiviteter forbindes og tillegges meninger er betydningsfullt å få øye på. Dette vil i min studies sammenheng være å se hvordan tilgjengelighet i flerbrukshaller fører til et deltakelsesperspektiv.

Deltakelse kan være knyttet til idrett og handler da om å være fysisk delaktig i idrettsaktiviteter, og knyttes da til idrettsdeltakelse som en del av samfunnsdeltakelse i fritidsaktiviteter blant personer med funksjonsnedsettelse. Idrett, kulturliv og friluftsliv er arenaer som anses som

betydningsfulle for samfunnsdeltakelse, men en rekke personer har ikke mulighet til å delta i en rekke fysiske og sosiale aktiviteter grunnet manglende tilrettelegging og helseproblemer (Bufdir, 2015). Blant personer med nedsatt funksjonsevne i Norge er én av ti medlem i et idrettslag, og dette er en mindre andel sammenlignet med befolkningen ellers. Det vises også til at det er et flertall av menn sammenlignet med kvinner som deltar i idrettslagene, men det er ingen betydelig forskjell mellom personer med ulike former for funksjonsnedsettelse sin idrettsdeltakelse (Bufdir, 2015). Medlemskap i idrettslag eller idrettsforeninger anses å være lavere som følge av at en rekke idrettsaktiviteter ikke er tilpasset eller tilgjengelige for personer med funksjonsnedsettelse, noe som derfor hindrer eller hemmer muligheten for deltakelse (Molden et al., 2009).

I NOU 2016: 17 (2016) fremheves det at samfunnet skal tilpasses til mangfoldet av borgere, og dette gjennom fleksible løsninger og individuelt tilpassede ordninger. Det omtales ytterligere at inkludering som handler om at en hører til og har plass i et fellesskap, er noe som forutsetter at likeverd blir oppfattet som en rettighet om å være ulik, og ikke at en bare har rettigheter til å være del av fellesskapet. Inkludering trekkes frem som et begrep som må ses i sammenheng med likeverd, deltakelse og normalisering, samt mangfold, livskvalitet, tilhørighet og annerledeshet (NOU 2016: 17, 2016).

I CRPD (2006) under artikkel 30 står det skrevet om at for å muliggjøre at mennesker med nedsatt funksjonsevne skal kunne delta på lik linje med andre i fritids- og idrettsaktiviteter må partene treffe ulike hensiktsmessige tiltak. Blant disse er tiltak som fremmer og oppmuntrer til deltakelse for mennesker med nedsatt funksjonsevne i ordinære idrettsaktiviteter på alle nivå, så langt det sees mulig. Videre at mennesker med nedsatt funksjonsevne skal sikres muligheten til å arrangere, utvikle og delta i idretts- og fritidsaktiviteter spesielt beregnet for dem. Disse tiltakene har som formål å oppmuntre til at det tilbys hensiktsmessig instruksjon, trening og ressurser på lik linje med andre. Det formidles videre at en skal sikre mennesker med redusert funksjonsevne tilgang til arenaer for blant annet idrettsaktiviteter, samt sikret tilgang til tjenester fra dem som har som ansvarsområde å organisere fritids- og idrettsaktiviteter (CRPD, 2006).

2.2 Betydningen av tilgjengelighet for personer med funksjonsnedsettelser sine muligheter for deltakelse i samfunnet

Tilgjengelighet er et begrep som i mange sammenhenger omtales sammen med universell utforming og tilrettelegging. Slik jeg tolker begrepet omhandler tilgjengelighet lik eller tilsvarende tilgang til deltakelse på ulike samfunnsarenaer, som eksempelvis lik tilgang til å delta i ulike fritidstilbud. Samfunnet vil anses tilgjengelig når det fysiske miljøet utformes slik at alle mennesker, også dem med nedsatt funksjonsevne, kan delta på felles samfunnsarenaer, og tilgjengeligheten anses da som en forutsetning for samfunnsdeltakelse for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Både universell utforming og tilgjengelighet vil ha betydning for at utformingen av det fysiske miljøet skal sikre deltakelsesmuligheter for mennesker med nedsatt funksjonsevne (NOU 2005: 8, 2005).

Det ses tette sammenhenger mellom tilgjengelighet og universell utforming. Sistnevnte omtales i regjeringens handlingsplan *bærekraft og like muligheter - et universelt utformet Norge (2021-2025)* som å ha betydning for alle innbyggere i samfunnets dagligliv, samt individet som forbruker av både bolig, transport og kommunikasjon (Kulturdepartementet, 2021). Mennesker med ulike funksjonsnedsettelser anses å ha særlig utbytte av økt tilgjengelighet og den brukbarheten av omgivelsene som en universell utforming medbringer. Mer om dette og regjeringens målsetting og lovverk omkring likestilling vil presenteres i det kommende underkapittelet (2.2.1).

Som nevnt i kapittel 1.4.2 vil tilgjengelighetsbegrepet ses i lys av Lid (2013) sin forståelse av tilgjengelighet som en likeverdig mulighet til det å benytte seg av goder og delta i et fellesskap ut fra egne forutsetninger og preferanser. Hun hevder det omhandler det å få tilgang til, samt muligheten til å benytte seg av noe, på samme tid som det omhandler medborgerskap. Hvem som skal regnes som borgere når det tas hensyn til utforming av offentlige tilbud og institusjoner, og for enkeltmennesker vil tilgjengelighet kunne være at noe rett og slett er brukbart. Tilgjengelighet som begrep omfatter blant annet ytre omgivelser, individuelle, juridiske og politiske forhold, samt hva den enkelte ønsker å gjøre eller hvor en ønsker å være i konkrete situasjoner. Det påpekes ytterligere at noen særløsninger som skal medføre tilgjengelighet kan oppleves krenkende, og i denne sammenheng påpekes viktigheten av å skille mellom tilgjengelighet og likeverdig tilgjengelighet (Lid, 2013).

I omtale av tilgjengelighetsbegrepet vil det gjennom studien også trekkes inn fysisk tilgjengelighet og sosialt fellesskap, der jeg i flere sammenhenger peker på hvordan den fysiske tilgjengeligheten kan påvirke det sosiale omkring ens idrettsdeltakelse. Gjennom studiens drøfting av presenterte funn vil en også se hvordan det sosiale fellesskapet, engasjement og samhold kan fungere som en løsning på noen av de fysiske utfordringene en møter omkring fysisk tilgjengelighet. Det vil i disse sammenhengene omhandle at fysisk tilgjengelighet viser til når det er snakk om bygde omgivelser, eller menneskeskapte forhold og omgivelser. Eksempelvis kan dette være flerbrukshaller, transportmuligheter, og lignende. Det vil i den sammenheng være tilgjengelighet både i og utenfor flerbrukshallene, og tilgjengelighet til de deler som anses som en del av før, under og etter idrettsdeltakelse. Med det sosiale vises det til forhold vedrørende samhold, tilhørighet, engasjement og trivsel som grunnleggende fundament ved det å delta i organiserte lagidretter. Deltakerne som er med i studien tilhører lag, og det er dem selv sett sammen med lagkamerater, menneskelig støtte, eller andre personer i nær omgivelser som utgjør en del av det sosiale ved idrettsdeltakelse.

2.2.1 Universell utforming

Universell utforming omhandler utforming av omgivelser slik at de gir muligheter for deltakelse, og i den forståelse også menneskers samhandling med ytre omgivelser. Dette da universell utforming aktualiserer tenkingen om menneskesyn, menneskets vilkår, samt fysiske, sosiale, kulturelle og politiske omgivelser (Lid, 2013). I sin litteratur argumenterer Lid (2013) for at et faglig arbeid med universell utforming vil ligge til grunn for en rik forståelse av menneskelig mangfold. I sin helhet må universell utforming både forstås og praktiseres, og forståelsen anses som grunnlaget for den konkrete og praktiske gjennomføringen. Det ses som en grunnleggende demokratisk verdi at alle mennesker skal kunne oppleve å bli respektert som likeverdige, og rettferdige samfunn kjennetegnes av like rettigheter og muligheter for deltakelse blant alle borgere i samfunnet (Lid, 2013). Likeverd handler om at alle mennesker har det samme grunnleggende menneskeverdet, og målet med universell utforming er å skulle oppnå tilgjengelighet som ivaretar befolkningen som likeverdige mennesker. Det å redusere eller fjerne barrierer vil derfor anses grunnleggende for å øke forståelsen av hva universell utforming omhandler (Lid, 2013).

I CRPD (2006) beskrives universell utforming som utforming av omgivelser, produkter, programmer og tjenester på en måte som medfører at det kan benyttes av alle mennesker, i en så

stor utstrekning som mulig. Samt at det ikke anses behov for tilpasninger eller spesiell utforming. Det påpekes ytterligere også at den universelle utformingen ikke skal utelukke hjelpemidler for de individ med redusert funksjonsevne som har behov for dette. Under lovverket tilknyttet likestilling og forbud mot diskriminering defineres universell utforming på følgende måte, "med universell utforming menes utforming eller tilrettelegging av hovedløsningen i de fysiske forholdene, slik at virksomhetens alminnelige funksjoner kan benyttes av flest mulig, uavhengig av funksjonsnedsettelse" (Likestillings- og diskrimineringsloven, 2017, §17).

Det har siden 2000-tallet, ifølge Tøssebro (2016), vært økt fokus på eksisterende funksjonshemningspolitikk, på bakgrunn av at den daværende velferdspolitikken ikke tok for seg bygninger og bygde omgivelser og bygninger, til tross for at dette anses viktig for funksjonsnedsattes tilgjengelighet. Norge i dag har tekniske krav til byggverk der hensikten med forskriften er blant annet å sikre at tiltak prosjekteres, planlegges, samt utføres etter hensyn til universell utforming og god visuell kvalitet (Byggteknisk forskrift, 2017, §1). Dette medfører at bygg som planlegges og bygges har gitte tekniske krav tilknyttet universell utforming. Noe som er ment å støtte oppunder å sikre inkludering av personer med funksjonsnedsettelser, samt øke deres muligheter tilknyttet deltakelse og ferdsel i bygde omgivelser. Det kan til tross for disse byggtekniske forskriftene også påpekes at disse omtales som minstestandard og ikke vil sikre at alle til tross for disse tekniske standardene vil ha like prinsipielle muligheter for deltakelse.

Regjeringens handlingsplan *Bærekraft og like muligheter - et universelt utformet Norge (2021-2025)* presenterer både nasjonale og internasjonale mål for universell utforming. De viser der til agenda 2030 med de 169 bærekraftsmålene som ble vedtatt av FN sine medlemsland i 2015 tilknyttet verdens felles arbeidsplan for å bekjempe ulikheter, utrydde fattigdom og stoppe klimaendringene. I denne sammenheng vil bærekraftsmålene omkring det å bekjempe ulikheter anses mest relevant ettersom personer med funksjonsnedsettelser anses som en minoritetsgruppe i samfunnet som enda preges av samfunnets ulikheter. Målene indikerer at samfunn, byer, utdanning og politikk skal utformes inkluderende, og dette vil igjen ha betydning for utviklingen av universell utforming. Universell utforming av fysiske omgivelser muliggjør deltakelse i samfunnet, samt bidrar til utjevning av ulikheter mellom mennesker. Noe som anses betydningsfullt for å nå bærekraftsmål 10 om å redusere ulikheter (Kulturdepartementet, 2021). Like muligheter gjelder også på samfunnsarenaer der fritidsaktiviteter inngår. Dette anses som en arena knyttet til temaet

for denne oppgaven ettersom en kan trekke tydelige linjer mellom idrettsdeltakelse og fritid. Deler av handlingsplanen er ikke direkte knyttet til studiens handlingsområde, men en kan se overførbarhet til at generelle handlingsplaner omkring et mer universelt utformet Norge også vil kunne påvirke mennesker med funksjonsnedsettelse sine muligheter og tilbud tilknyttet fritid, idrett og fritidsdeltakelse i flerbrukshaller. Universell utforming anses å være en strategi som definerer funksjonelle brukskvaliteter ved samfunnet, der utgangspunktet vil være at omgivelsene er brukbare for flest mulig innbyggere, og helst alle (Kulturdepartementet, 2021). Dette gjelder også for utforminger som påvirker muligheter for deltakelse ved bruk av flerbrukshaller.

Regjeringen ytrer et ønske om å skape et samfunn som fremmer helse i hele befolkningen, der grunnlaget for god folkehelse blant annet ligger i trygge og lett tilgjengelige muligheter for mestring og aktivitet. Universell utforming påpekes som en sentral strategi for at større deler av befolkningen kan anvende disse mulighetene (Meld.St.19 (2018-2019)). På bakgrunn av dette anser jeg det av betydning å bemerke at handlingsplanene, stortingsmeldinger, forskrifter og lovverk som presenteres i denne studien viser til en erkjennelse i det norske samfunnet om at det ligger en grunnleggende tanke til grunn om at alle skal ha like eller tilsvarende muligheter for deltakelse uavhengig av ulikheter i funksjonsnivå.

Norges lovverk kan på en rekke måter benyttes for å fremme inkludering ettersom myndighetene gjennom lover og forskrifter regulerer hvordan samfunnets ulike tjenester skal utøves og tilbys. I Norge har vi lovverk tilknyttet likestilling og forbud mot diskriminering. Formålet med lovverket er i dette tilfellet som presentert tidligere å fremme likestilling, samt hindre diskriminering tilknyttet eksempelvis kjønn, etnisitet, funksjonsnedsettelse, og en rekke andre vesentlige forhold ved et individ (Likestillings- og diskrimineringsloven, 2017, §1). Overnevnt lovverk vil da bistå i å redusere samfunnsskapt funksjonshemmende barrierer, samt hindre at det etableres nye. Som en følge av dette kan en anse universell utforming som et bærende prinsipp, der samfunnet har et ansvar omkring å utforme omgivelser og produkter som fremmer likestilling og likeverd, samt sikrer muligheter og rettigheter til en samfunnsdeltakelse for alle uavhengig av blant annet funksjonsevne. Lovverket i Norge bidrar til å utgjøre velferdsstaten omkring oss, der lovverk og forskrifter også vil kunne tenkes å bistå når en skaper muligheter for personer med funksjonsnedsettelse sin deltakelse i eksempelvis idrett. Dette da lovverket gir dem rettigheter omkring en mer likeverdig deltakelse.

2.2.2 Virkemiddel for individuelle tilpasninger ved sviktende tilgjengelighet eller som supplement til universell utforming

I sin litteratur problematiserer Lid (2013) begrepet *alle* når en omtaler universell utforming og tilgjengelighet. Hun stiller da spørsmål ved hvordan en skal forstå den etiske problemstillingen omkring at en i noen tilfeller ved universell utforming må gjøre valg omkring prioriteringer av ulike behov og motstridende interesser hos menneskene med funksjonsvariasjoner. Dette bemerkes som utfordrende i et universelt utformingsperspektiv der en streber etter likeverdighet og deltakelse for alle (Lid, 2013). Denne etiske problemstillingen kan igjen knyttes opp mot forskrifter omkring tekniske krav til byggverk, som vil komme igjen senere i denne studien, der deltakerne har omtalt disse som minstekrav som vil ha behov for en heving for å nå brukernes standard. I en slik sammenheng kan en tenke at Lid (2013) sin problematisering fortsatt er aktuell, og at en til tross for regjeringens nyere handlingsplaner om et samfunn uten ulikheter har en lang vei å gå. Noe en også vil se igjen senere i studiens presentasjon av funn, drøfting og konkluderende bemerkninger.

I denne studien vil en se at universell utforming og tilgjengelighet i flerbrukshaller omhandler mer enn selve hallen når det kommer til betydningen tilgjengelighet har for deltakernes opplevelse og erfaringer omkring egen idrettsdeltakelse. Endringer i krav av tekniske standarder vil ikke ha innvirkning på alle disse områdene omkring tilgjengelighet, og jeg anser det derfor nødvendig å bemerke innledningsvis hvilke individuelle tilpasninger som kan suppleres med for å øke både ens muligheter for deltakelse, samt øke ens tilfredsstillelse eller opplevelse ved deltakelse. Dette vil gå igjen senere i studien ettersom denne formen for supplerings ble nevnt i intervju med alle deltakerne, og derfor spiller en aktiv rolle i studiens funn og diskusjon. Denne suppleringen omtales både som menneskelig støtte og brukerstyrt personlig assistanse, også omtalt som BPA.

Brukerstyrt personlig assistanse anses som et viktig bidrag til likestilling, likeverd og samfunnsdeltakelse for mennesker med funksjonsnedsettelse og større behov for bistand (Det kongelige helse- og omsorgsdepartementet, 2015). I et av regjeringens rundskriv *Rettighetsfesting av brukerstyrt personlig assistanse (BPA)* hevdes det at BPA for personer i denne livssituasjonen blant annet vil bety mulighet for et aktivt og selvstendig liv. Rettighetsfestingen er også begrunnet i ønske om å sikre menneskene med større behov for praktisk bistand økte muligheter for å ta ansvar for egen velferd og eget liv (Det kongelige helse- og omsorgsdepartementet, 2015). Med

andre ord vil en person med funksjonsnedsettelse som har tilgang på BPA ha mulighet til å benytte seg av personlig bistand av en person som er godt kjent med en, samt har forståelse for ens preferanser og behov når en skal delta i eksempelvis organiserte idrettsaktiviteter. Det kan i en situasjon ved svikt i den universelle utformingen med tanke på bygg og tilgjengelighet kunne bidra til å redusere gapet som oppstår når deltaker ikke møter forventningen som er satt til ens ferdigheter. Dette vil da kunne påvirke mulighetene for å delta på lik linje med dem som ikke har funksjonsnedsettelse dersom en ikke har tilgang på denne formen for menneskelig støtte.

2.3 Forståelsen av funksjonshemming

På bakgrunn av at denne studien omhandler personer med ulike funksjonsnedsettelser, anser jeg det aktuelt å redegjøre for forskjellige forståelser av begrepet funksjonshemming. Innen forskningsfeltet funksjonshemming eksisterer det ulike perspektiver og forståelser relatert til det å forstå funksjonshemming som fenomen. Forskningsfeltet skiller mellom en medisinsk forståelse, en sosial forståelse, samt en relasjonell forståelse av fenomenet. Disse forståelsene omtaler Tøssebro (2010) og Grue (2004) som modeller i sin litteratur. Jeg har basert eget synspunkt og forståelse av funksjonshemming på både deres og annen litteratur, men velger å formulere det som perspektiver og forståelser fremfor modeller. Dette på bakgrunn av at forskningsfeltet på funksjonshemming omtaler det som dette i flere sammenhenger (Owren, 2020; Pedersen, 2020; Tøssebro, 2010).

Jeg vil videre presentere en kort sammenfatning av det medisinske perspektivet på funksjonshemming, selv om jeg ikke baserer min forståelse av begrepet gjennom dette perspektivet. Årsaken er at jeg både av utdanningsbakgrunn, samt forskningsbakgrunn ønsker å se på problemstillingen gjennom et perspektiv som ikke vedlegger deltakerne funksjonshemninger i de situasjoner de ikke møter forventningene og funksjonelle krav om normalitet som er stilt av samfunnet omkring dem. Etterfulgt av dette vil det komme en bredere sammenfatning av det sosiale, og det relasjonelle perspektivet på funksjonshemming. Førstnevnte vil være forståelsen av funksjonshemming jeg i denne studien vil vektlegge i størst grad for å diskutere problemstillingen. Det relasjonelle perspektivet vil diskuteres i mindre grad på bakgrunn av at studien i hovedsak rettes mot en sosial forståelse, men perspektivet vil kunne benyttes for ytterligere drøfting av at

funksjonshemming handler om både egenskapene ved individet samt omgivelsene en befinner seg i sett sammen i perspektiv, samt omgivelsenes påvirkning på hverandre.

Det medisinske perspektivet på funksjonshemming omhandler at en ser funksjonsnedsettelse som et medisinsk fenomen som bunnar i fysiske eller psykiske begrensninger hos individet. Derfor omtales det også i noen sammenhenger som det individuelle perspektivet. Denne forståelsen retter fokus mot mangler eller feil ved det enkelte individ som skaper utfordringer for å delta i samfunnet (Tøssebro, 2010). Dette perspektivet vier med dette ikke oppmerksomhet tilknyttet forhold i samfunnet omkring individet, som kan bidra til å redusere eller fjerne forhold som skaper utfordringer knyttet til deltakelse. Årsaken til at jeg kort presenterer dette perspektivet er at jeg anser det i stor grad å enda være svært aktuelt i dagens samfunn, ettersom flere enda ser på funksjonsnedsatte gjennom dette perspektivet. Ved å belyse perspektivet i forkant av introduksjonen til de sosiale og relasjonelle perspektivene vil en også kunne tydeliggjøre dette skillet mellom perspektivene.

Tøssebro (2014) hevder at det sosiale perspektivet på funksjonshemming baseres på en forståelse av at funksjonshemming ikke skyldes ens individuelle begrensninger, men at funksjonshemming oppstår i de sosiale barrierene i samfunnets bygde omgivelser. Med andre ord kan det forstås som at begrepet funksjonsnedsettelse omhandler begrensninger innenfor kroppslige funksjoner, mens funksjonshemming omhandler møtet med samfunnets barrierer som ikke anses tilrettelagt for mangfoldet av mennesker (Grue, 2004; Tøssebro, 2010). I det sosiale perspektivet anses funksjonshemming som et sosialt konstruert fenomen som skapes gjennom menneskelige samspill. Ytterligere hevdes det at det sosiale perspektivet anser det som at samfunnet baseres på en forstilling om normalitet, og at det dermed ikke tas hensyn til mangfoldet av mennesker i samfunnet (Tøssebro, 2014).

Sett opp mot min studie vil et eksempel på dette være at deltakere som benytter seg av rullestol i hverdagen og ved deltakelse i idrett har en funksjonsnedsettelse tilknyttet deres mobilitet. Rullestol vil der være et hjelpemiddel for fremkommelighet. Dersom flerbrukshaller er universelt utformet og da møter deltakernes forutsetninger for deltakelse vil dette muliggjøre deltakelse for en gruppe minoriteter i samfunnet som har en begrensning i sine kroppslige funksjoner. Dersom flerbrukshallen i denne sammenheng ikke er tilrettelagt for deltakernes fremkommelighet, deltakelse og lignende, vil det gjennom det sosiale perspektivet være de bygde omgivelsene som

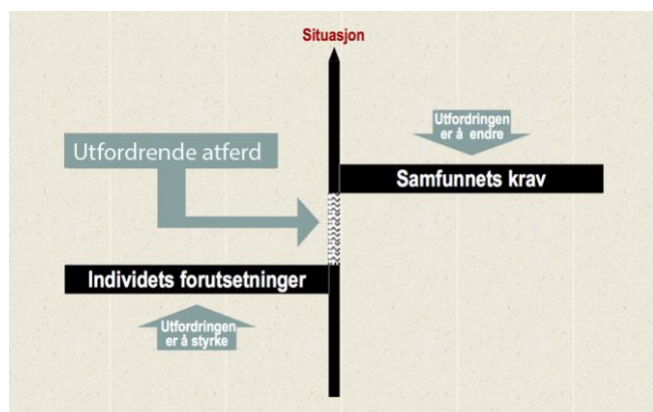
skaper en funksjonshemning. Samt at funksjonshemningen videre fratar individet mulighet for deltakelse på lik linje med andre i samfunnet som ikke har tilsvarende fysisk kroppslige begrensninger.

Tøssebro (2010) hevder at det vil være ukritisk å tenke at alle utfordringer ved en funksjonsnedsettelse kan løses ved å gjøre samfunnet mindre funksjonshemmende, og dette er blant kritikken som stilles til den sosiale forståelsen av funksjonshemning. Forståelsen har blant annet også blitt kritisert for å fremstå for ensidig ettersom den demper utfordringene en funksjonsnedsettelse vil føre med seg. Ifølge Tøssebro (2010) kan forskning som har fokus på undertrykkende prosesser hevdes å skape negative, samt ensidige syn på hvordan mennesker ser på personer med funksjonsnedsettelser. Samt det kan lede fokuset bort fra de positive interaksjonene og holdningene. Det relasjonelle perspektivet på funksjonshemning oppsto som en reaksjon på den sosiale forståelsens overfokusering på funksjonshemning som en sosial konstruksjon (Grue, 2014; Thomas, 2007; Tøssebro, 2010).

Det relasjonelle perspektivet, også omtalt det nordiske relasjonelle perspektivet, vektlegger ifølge Molden (2012) i større grad enkeltindividets forhold til samfunnet sammenlignet med det sosiale perspektivet. I NOU 2016: 17 (2016) hevdes det at det i den relasjonelle forståelsen ikke blir gjort et like tydelig skille mellom det individuelle og samfunnets innretning, men at det er samspillet mellom individets forutsetninger og miljøet i omgivelsene som settes i fokus. Det påpekes ytterligere at det er i omtalt samspill at funksjonshemning oppstår. Det hevdes videre at funksjonshemningen både er knyttet til egenskapene ved individet, men også til omgivelsene og situasjonen individet befinner seg i. Det er denne forståelsen av funksjonshemning som legges til grunn for både diskriminerings- og tilgjengelighetsloven, samt FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne, også omtalt som CRPD (NOU 2016: 17, 2016).

Det relasjonelle perspektivet kan også knyttes opp til en modell for funksjonshemning, som omtales som Gap-modellen, og denne illustrerer hvordan funksjonshemning oppstår i gapet mellom individets forutsetninger og samfunnets krav til individet (NOU 2001:22, 2001). Ifølge Grue (2014) var Gap-modellen ment å bistå i å undersøke hvordan en kunne redusere eller øke ens funksjonshemning ved at en endrer de individuelle forventningene og samfunnets krav. I egen studie vil disse individuelle forventningene knyttes til den organiserte idretten og elementene omkring deltakelsen i idrett for individet. Disse individuelle forventningene vil da avhenge av

hvilke elementer individet skal gjennomføre. Samfunnets krav i denne sammenhengen opp mot studien kan anses som de bygde omgivelsene i og omkring flerbrukshallene. Dersom samfunnet stiller krav til at flerbrukshallene er universelt utformet, vil kravene til den som skal benytte flerbrukshallen automatisk reduseres (Grue, 2014). I stortingsmeldingen *nedbygging av funksjonshemmende barrierer* (St.meld.nr. 40 (2002-2003), s. 9) presenteres en illustrasjon av det relasjonelle perspektivet på funksjonshemming. Denne kan du se i figur 2.4 nedenfor. Den illustrerer hvordan en ved å redusere gapet mellom et individs forutsetninger og samfunnets krav, også kan se en sammenheng mellom begrepene funksjonshemming og funksjonsnedsettelse. Dette ved å sette inn tiltak for å styrke ens individuelle forutsetninger, eller for å redusere eller endre kravet som stilles av samfunnet, om ikke begge deler, vil kunne øke eller muliggjøre eller ens forutsetninger for deltakelse.

Figur 2.4: Illustrasjon av den relasjonelle forståelsen av funksjonshemming (St.meld.nr.40 (2002-2003), s.9).

Et relasjonelt perspektiv ser med dette både på deltakernes egne forutsetninger opp mot samfunnet, samt omgivelsenes krav til dem. I egen studie undersøker jeg i liten grad deltakernes individuelle forutsetninger, da det ikke er vektlagt i studiens problemstilling hvordan deltakernes personlige evner kan tilpasses. Jeg anser likevel denne forståelsen av funksjonshemming som aktuell for å diskutere funn opp mot hverandre i et forsøk på å knytte sammenhenger eller eventuelle paralleller til tidligere forskning.

3. Tidligere forskning og kunnskapsstatus på feltet

Dette kapittelet inneholder en litteraturgjennomgang av tidligere forskning på tema som jeg anser relevant for å studere betydningen tilgjengelighet i flerbrukshaller har på deltakelsen i organiserte idrettsaktiviteter blant personer med nedsatt funksjonsevne. Det er blitt gjennomført en rekke litteratursøk i ulike databaser for å undersøke kunnskapsstatusen på tematikken, og litteraturen som presenteres er blant dem som jeg anser mest aktuelle. Studiene som presenteres er på ulike måter sett som relevante eller har funn som kan anses av betydning for denne studiens tematikk, fordi dem omtaler tilgrensende tematikk eller funn som peker i samme retning, som kan anses sammenlignbare, motstridende eller på annen måte aktuelle å se opp mot egen forskning. Den tidligere forskningen og kunnskapsstatusen på feltet som benyttes i denne oppgaven er inkludert på bakgrunn av at den på ulike måter bidrar til å belyse studiens tematikk.

Studiene som er inkludert i litteraturgjennomgangen er gjennomført i en rekke andre land enn Norden, og det vil da i noen sammenhenger være preget av at en gjerne har ulike lovverk tilknyttet likestilling, inkludering og byggeforskrifter. Det er forsøkt etter beste evne å benytte det som er mest sammenlignbart med Norge, for at det skal være mest mulig relevante studier og resultater å bygge egen studie på, og å sammenligne resultatene med. Studiene som er benyttet presenterer også gjerne andre funn, men jeg vektlegger å presentere de bestemte funnene som har mest relevans knyttet opp mot egen studie. Dette på bakgrunn av at forskningen som viser til andre funn enn hva jeg refererer til har et annet formål med sin undersøkelse og derfor også har funnet andre resultater som ikke vil ha sammenheng med denne studiens forskningsformål.

Jeg har ved litteratursøk funnet lite forskning som direkte er tilknyttet, eller som har undersøkt forskningsspørsmål omkring flerbrukshaller. Forskningen og litteraturen jeg har benyttet omtaler da gjerne heller idrettshaller, treningsfasiliteter, eller benytter andre ord for hva som ville kunne være tilsvarende en flerbrukshall. Litteraturen som er benyttet fokuserer på innendørsidretter for å gjøre det mest mulig sammenlignbart med egen forskning.

3.1 Fremgangsmåte i litteratursøk og litteraturgjennomgang

Formålet med litteratursøket var å finne eksisterende litteratur tilknyttet forskningsprosjektets tematikk. For å finne aktuell litteratur ble det gjennomført søk i en rekke ulike databaser, blant annet Oria, PubMed og Google Scholar. Jeg benyttet meg av avansert søk for å få godt utbytte av ulike søkeord og alternativer til søkeord i sammensetninger ved søk. Jeg benyttet meg også boolske operatører (AND, NOT, OR) mellom søkeord dersom jeg ikke benyttet meg av funksjoner som avansert søk, ettersom dette bidrar til å begrense og utvide søk ved behov. Noen søkeord som ble benyttet er blant annet: *sport participation, disability, multi purpose halls, assesability, universal design, experience*. Disse, samt flere søkeord, ble kombinert på ulike måter og bøyninger av begrepene. Årsaken til at jeg benyttet søkeord på engelsk var for å utvide søket utover nordisk og annen litteratur. Ved litteratursøk satt jeg som et kriterium at litteraturen skulle være fagfelleverdert og jeg huket av for dette der det var mulig.

Litteraturen jeg valgte å lese nærmere var artiklene som var merket som fagfelleverderte, samt var publisert i senere tiår. Dette for å ikke plukke opp litteratur fra flere år tilbake, da den ikke vil ses like aktuell grunnet skiftet som har vært i dagens velferdssamfunn. I starten av litteratursøket valgte jeg å søke spesifikt etter litteratur publisert de siste 10 årene, men senere valgte jeg å utvide søket lenger tilbake i tid for å undersøke om det eksisterte mer litteratur som ikke var blitt plukket opp. Årsaken til at jeg utvidet søket var basert på jeg fant et begrenset antall forskningsartikler som kunne bidra til å belyse temanikken tilstrekkelig innledningsvis, og jeg anså det nødvendig å søke lenger tilbake i tid, for så å sammenligne eldre funn opp mot nyere litteratur. Jeg gikk også videre med engelsk og nordisk litteratur for å lese det nærmere, og ekskluderte med dette litteratur på andre språk enn engelsk, norsk, svensk og dansk. Dette da jeg ikke har kompetanse til å oversette denne litteraturen, noe som vil kunne føre til svikt i oversettelse og tolkning. Jeg benyttet meg også av VPN da det gav meg tilgang på fulltekstutgaver av litteratur.

Ved gjennomgang av litteratur gikk jeg gjennom en rekke steg. Først så jeg på tittel, språk og utgivelsesår, før jeg gikk videre til å lese sammendragene. Dersom jeg fant fellestrekk i artiklene opp mot egen studie, som at litteraturen undersøkte tematikk som omhandler personer med funksjonsnedsettelsers erfaringer og opplevelser tilknyttet idrettsdeltakelse, eller forskning tilknyttet tilgjengelighet og universell utforming av idrettsanlegg og lignende, valgte jeg å lese artiklene ytterligere. På denne måten fikk jeg et innblikk i om litteratur kunne anses aktuell og

sammenlignbar opp mot egen studie. Ved undersøkelsen og lesingen av litteratur i etterkant av litteratursøkene kom det også opp ny litteratur gjennom å studere referanselister og forfattere i etterkant. På denne måten fant jeg andre artikler enn de jeg fant gjennom litteratursøkene, ettersom sammensetningen av søkeord ikke ble tilstrekkelig. Dette gjerne på bakgrunn av at de benyttet andre oversettelser av begrepene enn meg når det eksempelvis omhandlet idrettsanlegg, tilgjengelighet og lignende.

3.2 Litteraturgjennomgang av kunnskapsstatus på feltet

Denne litteraturgjennomgangen vil presentere en rekke studier som jeg har vurdert til å være aktuelle opp mot denne studiens problemstilling og tematikk, i etterkant av gjennomførte litteratursøk. Dette på bakgrunn av at litteraturen kan knyttes opp mot mennesker med funksjonsnedsettelse og deres deltakelse i fysiske aktiviteter eller idrett, samt at litteraturen gjerne har som målsetting å undersøke forståelsesrammer omkring holdninger, barrierer og tilrettelegging for deltakelse i fysiske aktiviteter. Litteraturen kan, som nevnt tidligere, anses aktuell opp mot dette prosjektet på ulike måter, og dette underkapittelet vil videre presentere en litteraturgjennomgang av aktuell forskning på området.

3.2.1 Faktorer av betydning for idrettsdeltakelse i fysiske og bygde omgivelser

I en studie gjennomført av McKenzie et al. (2021) med målsetting om å skape en forståelse omkring ulike holdninger, barrierer og tilrettelegging for deltakelse i fysisk aktivitet blant unge og voksne med fysisk funksjonshemming, ble det presentert funn som jeg anså aktuelle opp mot egen studie. Artikkelen er en fagfellevurdert litteraturstudie som har benyttet 19 ulike studier som omhandler tematikken nevnt over. McKenzie et al. (2021) hevder at betydningen de fysiske omgivelsene hadde på deltakelsen i fysisk aktivitet var gjennomgående i alle inkluderte studier. De belyser i artikkelen at tilrettelegging eller lett tilpasset og/eller spesialisert utstyr var rapportert som noe som økte og muliggjorde en lettere deltakelse. Betydningen av tilstrekkelig plass, nære og tilgjengelige parkeringsplasser, samt tilgangen på tilpassede bad/garderober, ble også pekt på som noe som lettet deltakelsen for deltakerne i studiene. Miljøfaktorer ble til tross for dette oftest rapportert som barrierer for deltakernes deltakelse i fysiske aktiviteter når tilretteleggingen ikke var hensiktsmessig for deltakernes behov med tanke på funksjonsevne. Det vises som eksempel til

dårlig fysisk planløsning, redusert eller fraværende tilgjengelighet, begrenset med plass for mobilisering, samt overfylte omgivelser.

Studien til Rimmer et al. (2004) hadde som formål å undersøke og identifisere barrierer og tilrettelegginger tilknyttet deltakelse i ulike trenings- og fritidstilbud blant personer med funksjonsnedsettelse. Studien presenterte blant annet barrierer for deltakelse som bunner i bygde og naturskapte omgivelser, der deltakerne i studien ga uttrykk for at det naturskapte miljøet i seg selv er utilgjengelig. Denne studien hadde deltakere som både var personer med funksjonsnedsettelse, men også blant annet arkitekter, byplanleggere og personer som arbeider med og har kompetanse på blant annet trening. Deltakerne med funksjonsnedsettelse nevnte barrierer tilknyttet å få tilgang på ulike fasiliteter, der de viste til at eksempelvis dører var for smale, eller at det var mangel på ramper til alle deler av lokalene. Arkitektgruppen fremhevet også utfordringer med sikkerhet og viste til manglende rekkverk i trapper og glatte gulv som eksempler. Det ble dog også pekt på tilrettelegginger som var gjort og kunne gjøres i bygde og naturgitte miljøer, der det ble påpekt enighet om at det å gjøre de bygde omgivelsene mer tilgjengelig ville være fordelaktig for alle medlemmer av anleggene. Der et eksempel det vises til er mer tilgjengelige garderober, og flere angitte parkeringsplasser.

Rimmer et al. (2004) viser i sin forskning til utstyrrelaterte barrierer og tilrettelegginger der deltakere nevner at det gjerne er lite plass til å ferdes i deler av lokalet, da utstyr plasseres slik at de som benytter rullestol ikke kan ferdes rundt grunnet plassmangel. De tar også opp at det gjerne er mangel på adaptivt eller tilgjengelig utstyr for flere med ulike funksjonsnedsettelse. Tilrettelegginger var primært knyttet til at det burde være tilgang på mer tilpasningsdyktig utstyr. Studien til Arbour-Nicitopoulos og Ginis (2011) presenterer funn som viste at ved undersøkelse av 44 fasiliteter tilknyttet trening og fritidsaktiviteter som identifiseres som tilgjengelige, var egentlig ingen av dem fullstendig tilgjengelige for personer med nedsatt bevegelsesevne. Ifølge Sá et al. (2012) er det en rekke barrierer som hindrer deltakelse i idrettsaktiviteter blant personer med nedsatt bevegelsesevne. Eksemplene som vises til her knyttes primært til mangel på tekniske krav opp mot universell utforming, slik som mangel på blant annet oppmerkinger, gelendre, fargekontraster, ramper og lignende.

Molden et al. (2009) formidler at muligheter tilknyttet deltakelse i fritidsaktiviteter kan begrenses for personer med nedsatt funksjonsevne på bakgrunn av manglende eller redusert tilgjengelighet

og tilrettelegging. Videre hevdes det at om en ser på deltakelsesutfordringer på fritiden vil en finne at om lag 41 prosent av personer med funksjonsnedsettelse vil ha utfordringer knyttet til deltakelse i en eller flere fritids- eller kulturaktiviteter. De fant også at en stor andel av personer med funksjonsnedsettelse vil ha utfordringer med å ta del i fritidsaktiviteter generelt. Molden et al. (2009) påpeker videre at en økning i samfunnets allmenne tilgjengelighet på blant annet fritidsområdet anses som en grunnleggende forutsetning for å bedre tilbudet for personer med ulike funksjonsvariasjoner. Det påpekes videre at det allerede eksisterer en rekke virkemidler for å øke deltakelse og tilgjengeligheten for personer med funksjonsnedsettelse som samfunnsgruppe

3.2.2 Redusert tilgang og tilgjengelighet bidrar til redusert deltakelse

En rekke studier legger frem at personer med funksjonsnedsettelse ofte opplever barrierer tilknyttet deltakelse i trening, fysiske aktiviteter og velvære sammenlignet med resten av befolkningen. Dette både når det kommer til kostnader, tilgang til kollektiv transport, samt med tanke på manglende informasjon om tilgjengelige tilbud, idrettstilbud og fasiliteter. Manglende tilgjengelig utstyr, samt fysiske planløsninger er også med å skape barrierer for personer med funksjonsnedsettelse (Rimmer et al., 2016; Rimmer et al., 2004; Scelza et al., 2005; Stuijbergen et al., 1990). I sin litteratur hevder også Kittelsaa et al. (2015) at manglende tilgjengelighet og tilrettelegging var med å utgjøre barrierer mot deltakelse blant annet i fritidsaktiviteter.

Rimmer (2006) legger i sin studie frem en konklusjon om at ethvert gap i områdene mellom funksjonsevne og personlige- eller omgivelsesrelaterte kontekstuelle faktorer kan resultere i en redusert deltakelse i fysiske aktiviteter. I studien påpekes ytterligere at for å gi og utvikle mer presise og skreddersydde tilbud som kan fremme deltakelse må en forstå de funksjonelle nedsettelsene og aktivitetsbegrensningene til personen, samtidig som en forstår deltakelsesrestriksjonene innenfor konteksten av person- og omgivelsesrelaterte faktorer.

I en studie med flere fokusgruppeintervjuer gjennomført av Rimmer et al. (2004) ble det presentert ulike faktorer som kan anses som barrierer eller tilrettelagte muligheter for deltakelse i sport blant personer med funksjonsnedsettelse. Som i en rekke av de andre studiene jeg har vist til illustrerer også Rimmer et al. (2004) sin studie hvordan elementer i bygde omgivelser gjør omgivelsene mindre tilgjengelig for deltakerne. Det blir i denne sammenheng lagt frem en rekke eksempler deriblant at dørkarmen er for smale, mangel på eller dårlige helninger ved fortauskanten tilknyttet

innganger, samt redusert tilgjengelighet og fremkommelighet når det gjelder tilkomstruter for å komme seg inn, som at en eksempelvis må gå en omvei. Andre eksempler er blant annet mangel på heiser i lokaler med flere etasjer, og at disken ved resepsjonene er for høye til at personer som benytter rullestol kan se de som sitter i resepsjonen når de prater med dem. I denne studien ble det også inkludert deltakere som er i en arkitektgruppe. Disse deltakerne belyser også barrierer knyttet til sikkerhetstiltak, ved at det eksempelvis kan være glatte gulv, eller fravær av støttehåndtak for dem som skulle ha behov for dette. Rimmer et al. (2004) påpeker også en rekke elementer som blir ansett som tilrettelegginger for å øke muligheten for deltakelse, der deltakerne også presenterer eksempler ved tilrettelagte fasiliteter som øker tilgjengeligheten for deres deltakelse. Blant eksemplene nevnes tilstrekkelig med parkeringsmuligheter, døråpnere, anti-skli-matter, samt lokaler som muliggjør lett fremkommelighet for dem som benytter rullestol. Noe annet som bemerkes er tilgangen på familiegarderober eller lignende, da dette muliggjør for et område både for de som har barn med funksjonsnedsettelse, men også for de personene med funksjonsnedsettelse som kan ha behov for bistand i garderoben.

Samlet sett, i en gjennomgang av flere relevante studier for dette mastergradsarbeidet ser jeg behov for økt tilrettelegging og tilgjengelighet av idrettsmuligheter omkring personer med nedsatte funksjonsevner. Flere av individene med reduserte funksjonsevner viser interesse for sport og trening, men møter betydelige hindringer for deltakelse i flere studier. Det anses betydningsfullt at idrettsorganisasjoner, lokalsamfunn og beslutningstakere arbeider for å skape mer inkluderende og tilgjengelige idrettsmuligheter for personer med nedsatt funksjonsevne. Det hevdes at ved å adressere barrierene er det mulig å øke idrettsmulighetene og fremme en aktiv livstil (Kars et al., 2009; Stroud et al., 2009; Tasiemski et al., 2004). Flere artikler antyder at mangelfull informasjon om adaptive idrettsprogrammer, treningsalternativer og lignende, er betydelige barrierer for deltakelse i idrett for personer med funksjonsnedsettelse. De hevder at å adressere gapet i informasjon vil kunne anses avgjørende for å sikre lik eller lignende tilgang og deltakelse i fysiske aktiviteter. Studiene fremhever den mangelfulle informasjonen som en av flere utfordringer funksjonsnedsatte møter som hinder for deres deltakelse i idrett og fysiske aktiviteter (Kinne, 1999; Rimmer et al., 2008; Tasiemski et al., 2004).

3.2.3 Tilgjengelighet, fremkommelighet og transport som påvirkende faktor for idrettsdeltakelse

Omgivelses- og miljørelaterte barrierer går som nevnt igjen i flere studier, og det påpekes blant annet at manglende fasiliteter, transport og utfordringer tilknyttet tilgjengelighet blir sett som en barriere for idrettsdeltakelse blant personer med nedsatt funksjonsevne (Jaarsma et al., 2014). Utformingen og byggingen av offentlige bygninger anses som en viktig bekymring og bidrar kontinuerlig til å skape funksjonshemming (Dolbow & Figoni, 2015).

Barnes og Mercer (2010) formidler i sin litteratur hvordan utilgjengelige transportsystem fungerer som en stor begrensning for sosial inkludering på ulike områder, noe som også kan knyttes til idrettsdeltakelse. Til tross for at spesifikke barrierer hevdes å variere med hensyn til form for transport, og mellom personer med redusert funksjonsevne som gruppe, er det påvist en generell konsekvens av at personer med funksjonsnedsettelse reiser en tredjedel mindre enn den totale befolkningen. De hevder at omlag 39% av funksjonsnedsatte i Storbritannia ikke benytter seg av lokalbuss, og at to tredjedeler ikke reiser med transportmidler som fly og tog (Barnes & Mercer, 2010). Sett sammen med dette er de største utfordringene som er identifisert av funksjonsnedsatte det å komme seg til og fra eksempelvis bussholdeplasser, samt å komme seg av og på transportmiddelet (Grewal et al., 2002). Dette kan også antas å være relevant for situasjonen i Norge, der en av erfaring vet at det er stor variasjon i busstilbudene ut fra hvor en bor, og den alternative reiseveien med kollektivtransport for å komme dit. Dette samtidig som at ikke alle busser av erfaring har en utforming som gjør den tilgjengelig for alle, med tanke på eksempelvis av og påstigning. Norge er også preget av mye landskap som eksempelvis for noen rullestol vil være mer krevende å bevege seg gjennom.

Beliggenhet bemerkes som en utfordring med tanke på idrettsdeltakelse for personer med funksjonsnedsettelse i studien til McLoughlin et al. (2017). Det pekes på hvordan det gjerne er færre muligheter for deltakelse i tilpassede idrettstilbud for personer med funksjonsnedsettelse, og sett sammen med dette påpekes utfordringer som pendling og komplikasjoner med tanke på tid og avstander. I den sammenheng påpekes det også ressurser en har tilgang på ved å bo i en storby versus en mindre by eller et mindre tettsted. Storbyene trekkes i denne sammenheng frem som å kunne ha et mer fysisk aktivt samfunn for funksjonshemmede, mens at andre ikke nødvendigvis

har samme muligheter for deltakelse i idrett ettersom de ikke bor i nærheten av større idrettssamfunn (McLoughlin et al., 2017).

Ifølge Kittelsaa et al. (2015) benytter personer med nedsatt funksjonsevne i Norge offentlig transport i omtrent samme omfang som den øvrige befolkningen, men påker at transportvansker medfører utfordringer tilknyttet deltakelse på områder som blant annet fritid eller sosialt liv. Utfordringer tilknyttet transport anses mest vanlig på transportmidler som buss, og det påpekes ytterligere at for personer med bevegelseshemninger vil en kunne møte store utfordringer tilknyttet holdeplasser og sikkerhet i transportmidlet når det kommer til tilgjengelighetsutfordringer. Det påpekes også utfordringer tilknyttet informasjon om avganger og stoppesteder. Kittelsaa et al. (2015) hevder at det kun er et mindretall som får tilgang på blant annet TT-kort eller støtte til transport som en offentlig tjenesteordning. Sett sammen med at for å kunne delta fullverdig på blant annet fritiden anses det nødvendig å kunne forflytte seg fra ett sted til et annet, og til dette formålet anses det nødvendig å benytte private eller offentlige transportmidler. Til tross for dette er ikke alle transportmidler universelt utformet, noe som medfører at flere med funksjonsnedsettelse kan oppleve transportproblemer (Kittelsaa et al., 2015).

To artikler omtaler blant annet viktigheten av å adressere transportbarrierer for personer med fysiske funksjonsnedsettelse. Dette ettersom det kan være en faktor som bidrar til å påvirke individenes muligheter og evne til delta i fysiske aktiviteter og idrett. Det påpekes at ved å blant annet fremme tilgjengelig offentlig transport og transportalternativer vil personer med funksjonsnedsettelse være i bedre stand til å overvinne barrierene de møter og står ovenfor ved et ønske om å være mer fysisk aktiv. Barrierer tilknyttet transport kan medføre at en ikke oppnår å være deltakende i ønsket grad blant annet i idrett, og at dette medfører at en ikke vil kunne oppnå optimal fysisk helse. Ved å arbeide omkring transporttjenester vil en gi muligheten til en mer meningsfull deltakelse for personer med funksjonsnedsettelse (Rimmer et al., 2008; Tasiemski et al., 2004).

3.2.4 Tilgjengelighet rundt personlige og sosiale forhold sin betydning for idrettsdeltakelse

Ifølge McKenzie et al. (2021) anses det å etablere sosiale forbindelser som en sentral form for tilrettelegging, om ikke den viktigste fordelen ved det å delta i fysisk aktivitet blant unge

mennesker på tvers av funksjonsnivåer. Funnet kan ses i sammenheng med tidligere forskning på både voksne og barn med fysiske funksjonsnedsettelse, der autentiske relasjoner til trenere, familie, andre deltakere og lignende spiller en sentral rolle i å skape positivt deltakende miljøer. Som for den generelle befolkningen, ser en forbindelse mellom mennesker, sport og rekreasjon og mulighetene det gir for å utvikle sosiale nettverk. Det anses av betydning å avdekke rollen de meningsfulle forbindelsene man får med andre for å optimalisere deltakelsen en har i fysiske aktiviteter. Da positive sosiale opplevelser fremkaller en følelse av tilhørighet hos deltakerne. Dette hevdes også å skulle lindre frykt og bekymringer, samt at litteraturen peker på at dette bidro til å overskygge andre erfarte barrierer ved deltakelse, og styrket prioriteringen og ønske om å delta i idrett (McKenzie et al., 2021).

Rimmer et al. (2004) sin studie indikerer at barrierer fra deres funn for å delta i fysiske aktiviteter og idrett kan knyttes opp til psykologiske eller emosjonelle barrierer. Deltakerne i studien knytter barrierene med frykt for det ukjente, bekymringer for å måtte søke bistand, samt mangel på støtte fra venner og familie for å skulle få tilgangen og muligheten til å delta i eksempelvis idrettsaktiviteter. Frykt for det ukjente, samt en frykt for å mislykkes ble ansett som store emosjonelle og psykologiske barrierer som kunne oppleves av personer med nedsatt funksjonsevne basert på erfaringene til trenere og rekreasjonsprofesjonelle (Rimmer et al., 2004).

Sosial kontakt ble rapportert som en fordel med idrett blant personer med alle typer funksjonsnedsettelse, og i en rekke ulike aldre i studien til Jaarsma et al. (2014). I denne sammenheng påpekes det at interaksjon med andre idrettsutøvere bør innføres så snart som mulig, samt at å introdusere personer med fysiske funksjonsnedsettelse for ulike lagidretter anses å være av verdi fremfor å introdusere en for individuelle idretter. Resultatene antyder at personer med nedsatte funksjonsevner også anser psykososiale faktorer ved idrett som svært betydningsfulle i tillegg til helsegevinstene en får ved deltakelse (Jaarsma et al., 2014).

Et betydningsfullt tema som fremkommer i litteraturen til Barnes og Mercer (2010) er måten sosiale holdninger kan fremtre som en barriere for deltakelse i idrett for personer med redusert funksjonsevne. Eksempelvis rapporterer et flertall av individene med redusert funksjonsevne at de føler seg ekskludert fra idrettsaktiviteter på bakgrunn av sosialt stigma som skaper kultur for ekskludering. Det påpekes blant annet samfunnskapte holdninger omkring funksjonshemming, da som en oppfatning om hva det innebærer å være "funksjonshemmet", og at det ytterligere

marginaliserer individer med funksjonsnedsettelse. Dette kan anses som medvirkende til å gjøre det utfordrende for dem å identifisere seg med idretter eller fysiske aktiviteter som typisk forbindes med funksjonshemmede (Barnes & Mercer, 2010).

Barnes og Mercer (2010) hevder at fysiske og sosiale barrierer skaper betydelige utfordringer for personer med funksjonsnedsettelse som ønsker å delta i idrett, og at disse barrierene kan omfatte utilgjengelige fasiliteter, utilstrekkelig transport og negative holdninger til funksjonshemming. De fremhever viktigheten av å forbedre tilgjengeligheten for å bidra til å øke idrettsdeltakelsen blant samfunnsgruppen, og hevder at overnevnte elementer kan bidra til å skape et mer inkluderende idrettssamfunn. Tilnærmingen fokuserer ikke bare på å skape fysisk tilgjengelighet, men belyser også viktigheten av å adressere samfunnsmessige og holdningsmessige barrierer for deltakelse. Med dette kan en se hvordan fysiske og sosiale barrierer kan anses som medvirkende, samt er av betydning for hva en inkluderer i egen forståelse av hva som bidrar til funksjonshemming ved idrettsdeltakelse.

Barnes og Mercer (2010) påpeker også behovet for større representasjon og inkludering av funksjonsnedsatte i idretten. Økt representasjon inkluderer mulighetene for tilpassningsbar idrett og programmer for å sikre en meningsfull deltakelse og lik tilgang til fordelene idrett har for personer med funksjonsnedsettelse. De formidler videre at en økt representasjon og inkludering ikke bare kan øke opplevelsen av idrettsdeltakelse, men også kan medføre økt sosial integrering for samfunnsgruppen. Et sentralt tema som Barnes og Mercer (2010) drøfter, er rollen til infrastrukturell tilgjengelighet omkring å forme opplevelsene til personer med funksjonsnedsettelse i idrettsmiljøer. Infrastrukturell tilgjengelighet innebærer det fysiske miljøet rundt idrettsanlegget, samt tilgjengeligheten av utdannede fagfolk som kan støtte fysiske aktiviteter for individene. De anser det som at uten den overnevnte infrastrukturen vil personer med redusert funksjonsevne gjerne være i mindre stand til å delta fullt ut i idrett, både på grunn av fysiske begrensninger, men også på bakgrunn av negative stereotypier og stigma omkring funksjonsnedsettelse. Noe som også fremheves i litteraturen er viktigheten av personlig handlefrihet for å gjøre det mulig for personer med funksjonsnedsettelse å delta aktivt i sport. Dette utover hva som tidligere er nevnt innebærer også anerkjennelse og støtte for de unike utfordringene og behovene en som funksjonsnedsettelse møter når en deltar i fysiske aktiviteter. Ved

å styrke individer til å ta eierskap over sin idrettsreise, samt ved å anerkjenne evnene og bidragene individene medbringer, kan idretten bli mer inkluderende og mangfoldig (Barnes & Mercer, 2010).

4. Metodisk tilnærming

Dette kapittelet vil redegjøre for, begrunne og diskutere metodiske valg som er tatt underveis i dette forskningsprosjektet om tilgjengeligheten i flerbrukshaller sin betydning for opplevelsen av idrettsdeltakelse blant personer med funksjonsnedsettelse. Kapittelet er organisert på følgende måte: (4.1) forskningsdesign, (4.2) utvalg og rekrutteringsprosess, (4.3) datainnsamling, (4.4) analyse av empiri, og (4.5) studiens vurderingskriterier.

Kvalitative forskningsmetoder anses som en av flere veier til vitenskapelig kunnskap. Det hevdes at de kvalitative metodene kan bidra til å belyse nyanser og mangfold, da én virkelighet alltid vil kunne beskrives fra ulike perspektiver til tross for at ikke alle perspektiver vil anses like relevant for problemstillingen en belyser. På bakgrunn av dette vil forskerens posisjon og perspektiv være betydningsfullt for kunnskapen som legges frem (Malterud, 2011).

4.1 Forskningsdesign

Ifølge Silverman (2011) anses det hensiktsmessig å undersøke hvilke former for metode og datamateriale som er best egnet for å besvare problemstillingen. Dette ettersom et helhetlig forskningsdesign behøver et logisk forhold mellom metoden en anvender og problemstillingen en søker å finne svar på (Furseth & Everett, 2020). I denne oppgaven undersøker jeg på hvilke måter tilgjengelighet i flerbrukshaller kan ha betydning for deltakelsen i organiserte idrettsaktiviteter blant personer med nedsatt funksjonsevne. Ettersom problemstillingen inneholder en form for forståelses- og opplevelsesdimensjon, har jeg valgt en kvalitativ tilnærming. Kjentegnet ved kvalitative intervjuer er at de egner seg i denne sammenheng til å få frem dybdekunnskap om informantenes meninger. Nærmere bestemt er det benyttet semistrukturerte dybdeintervjuer. Dybdeintervjuer benyttes gjerne der en har til hensikt å undersøke deltakernes holdninger, meninger og erfaringer (Tjora, 2017). Slik jeg tolker Tjora (2017) vil målsettingen med et dybdeintervju være å skape en relativt fri samtale som kan kretse omkring spesifikke tema som en har utformet på forhånd. Dette vil da være innholdet i intervjuguiden, og det er denne som gjør at det anses som et semistrukturert intervju, ettersom alle spørsmål samles i denne på forhånd. I denne studien gjaldt det spørsmål som skulle få frem deltakernes levde erfaringer og tanker omkring

tematikken. Dette kan eksempelvis være spørsmål som omhandler deres opplevelser omkring det å komme til nye flerbrukshaller i turneringssammenhenger, eller hva de ser på som en utfordring omkring tilgjengelighet når en skal delta i organiserte idrettsaktiviteter i flerbrukshaller. Ifølge Silverman (2018) anses kvalitativ metode ofte mer passende dersom en ønsker å undersøke sosiale fakta eller årsakene til et fenomen, som årsakene til at informantene opplever og erfarer de ulike faktorene omkring tilgjengelighet som bidragsytende til opplevelsen av egen deltakelse i idrettsaktiviteter i flerbrukshaller.

For å undersøke studiens problemstilling, og for å få bedre innsikt i forståelses- og opplevelsesaspektet til deltakerne har jeg benyttet semistrukturerte intervjuer. Denne metoden egner seg godt for å skaffe innsikt i deltakeres erfaringer og opplevelsen av egen hverdag, samtidig som hensikten er å legge til rette for en fri samtale med et forhåndsbestemt tema, som er ment å belyse problemstillingen (Kvale & Brinkmann, 2021; Tjora, 2017). Ved å benytte semistrukturerte intervjuer gir en seg selv mulighet til å vurdere underveis hvor strengt en skal følge intervjuguiden, og i hvilken grad svarene til deltakerne skal følges opp (Kvale, 1997). Tjora (2017) beskriver at kvalitative studier gjerne forholder seg til et fortolkende paradigme, som ofte setter søkelys på informantenes opplevelser og meninger. I denne studien gjør jeg dette ved at jeg gjør et dypdykk i informantenes individuelle opplevelser, ved å gjennomføre semistrukturerte individuelle dybdeintervjuer med informanter med ulike funksjonsvariasjoner som deltar i organisert idrett i flerbrukshaller. Gjennom intervjuene legger jeg opp samtale mellom meg og den enkelte informant omkring tematikken, deres erfaringer og holdninger omkring tematikken.

Malterud (2011) påpeker at en kan benytte kvalitative metoder for å få innsikt i menneskelige egenskaper, slik som erfaringer, tanker, forventninger, opplevelser, motiver og holdninger. En kan da undersøke blant annet meningen og betydningen av hendelser eller atferd, samt en kan styrke ens forståelse av hvorfor mennesker opplever, fortolker og handler som de gjør. Dette anses vesentlig for min studie ettersom jeg har et fremhevet fokus på individet og deres individuelle opplevelser. Dette kan videre knyttes opp mot studiens vitenskapsteoretiske perspektiv som vil presenteres i neste underkapittel (4.1.1).

Det vil i et senere underkapittel under metodisk tilnærming presentere hvor intervju ble gjennomført (4.3 datainnsamling), samt varigheten og omfanget av disse (4.3.3 oversikt over datamaterialet). Jeg vil også presentere oppbyggingen av studiens intervjuguide (4.3.2

Intervjuguide). Som en del av studiens forskningsetiske overveielser og refleksjoner (4.2.2) legger jeg frem informasjonen deltakerne fikk i forkant av samtykke, mulighetene deltakerne fikk for å trekke seg, og hvem eventuelle spørsmål om studien kunne rettes til, samt lagring av data og lignende. Sistnevnte presentertes også for deltakerne og det står derfor også informasjon om dette i kapittel 4.3.1.

4.1.1 Vitenskapsteoretisk perspektiv

Vitenskapsteori som fagområde tematiserer og studerer vitenskap, samt stiller grunnleggende spørsmål ved den. Kvalitative tilnæringer bygger på ulike vitenskapsfilosofiske retninger som er preget av en subjektivistisk og interpretivistisk fortolkende tilnærming til sosiale fenomener (Denzin & Lincoln, 2018). Retningene anerkjenner også at individuelle oppfatninger og erfaringer er både kontekststøttet og komplekse. Kvalitative forskere søker på bakgrunn av dette å forstå, samt tolke fenomenene ved å la deltakerne involveres i studien (Creswell & Creswell, 2018).

I denne studien har jeg valgt å anvende en fenomenologisk tilnærming for å analysere problemstillingen ettersom jeg er opptatt av å få en økt forståelse for hvordan tilgjengeligheten i flerbrukshaller tidligere kan ha vært med å ha betydning for erfaringene og opplevelsen personer med funksjonsnedsettelse har tilknyttet egen deltakelse i idrett. Hensikten vil være å anskaffe kunnskap omkring menneskelige erfaringer, meninger og opplevelser. Ved et fenomenologisk perspektiv anses den subjektive opplevelsen som det som står i fokus (Thagaard, 2013).

Filosofen Edmund Husserl utviklet en spesifikk metode for fenomenologisk forskning, som omtales for deskriptiv fenomenologi. Denne metoden baseres på at alt en kjenner til alltid vil være fenomener, selv ens egen bevissthet. Med andre ord er det noe en kan oppleve og reflektere over. Ved metoden deskriptiv fenomenologi har en som hensikt å beskrive fenomener i seg selv, men uten å tolke eller generalisere dem i forkant. Det vil på denne måten skapes muligheter for en dypere forståelse av menneskets subjektive livsverden (Giorgi, 2012). Gjennom denne studien har jeg latt meg inspirere av Husserls deskriptive analyse, ettersom jeg ønsker å undersøke deltakernes opplevelser og erfaringer omkring hvordan tilgjengeligheten påvirker deres opplevelse av det å delta i idrett, og ønsker da et innblikk i deres subjektive livsverden.

Ved undersøkelsen av studiens problemstilling anså jeg det viktig å komme nært på deltakerne, altså personene med funksjonsnedsettelse som deltar i idrettsaktiviteter i flerbrukshaller. For å få

frem deres subjektive livsverden omkring problemstillingen innhentet jeg som nevnt informasjon gjennom individuelle dybdeintervjuer. Gjennom intervjuene ønsket jeg innblikk i og forståelse av deres subjektive opplevelser og erfaringer for å skape en økt forståelse omkring hvordan tilgjengelighet i flerbrukshaller kan ha betydning for denne brukergruppens opplevelse av det å delta i idrettsaktiviteter.

I litteraturen beskrives det tre sider ved fenomenologiske studier, der jeg anser to av sidene som relevante for egen forskning. Thomassen (2020) beskriver det ene av dem som et førstepersonsperspektiv. Han hevder at det som undersøkes da studeres slik det oppleves og viser seg fra et jeg-perspektiv, der en studerer hvordan deltakerne erfarer egen virkelighet. Med andre ord hvordan en situasjon eller et fenomen viser seg, samt erfares som førsteperson. Et annet perspektiv jeg også anser relevant er det som på andre siden omhandler et innenfra perspektiv. Dette søker kunnskap omkring et fenomen ved å undersøke hvordan det erfares av de som "kjenner det på kroppen". Slik jeg tolker disse to sidene av fenomenologiske studier i litteraturen til Thomassen (2020), omhandler begge sidene deltakernes levde erfaringer. Noe som samsvarer med det jeg ønsker å gjøre et dypdykk igjennom studien. Der jeg søker innsyn i deres levde opplevelser, altså hvordan de kjenner det på kroppen, samt fra deres jeg-perspektiv når de omtaler egen virkelighet omkring studiens problemstilling.

I prosjektet består min forforståelse av fenomenene som forsker i størst grad av egne erfaringer og holdninger om flerbrukshaller er tilgjengelige, og eget utgangspunkt til synet på funksjonshemning basert på yrkesbakgrunn. Jeg har lite kjennskap til deltakerens levde erfaringer omkring fenomenet, og har i forkant av datainnsamling, og i utarbeidelsen av intervjuguiden, utformet spørsmål som jeg ønsket svar på. Jeg utformet også spørsmål jeg anså nødvendig for å innsamle data som skulle besvare studiens skisserte problemstilling. Ved undersøkelse av litteratur og tidligere forskning i forkant, og ved planlegging av prosjektet, undersøkte jeg hvorvidt det var litteratur om fenomenet fra før. Jeg fant i den sammenheng lite forskning direkte på det jeg ønsket å undersøke, men fant litteratur som på ulike måter kunne være med å danne grunnlag for relevante spørsmål å stille og for å bygge opp under diskusjon. Jeg ønsket allikevel ikke at forståelsen jeg fikk av fenomenet i forkant av innsamling, skulle lede intervjuene i en gitt eller ønsket retning. Dette medførte at jeg ved analyse av egen empiri i etterkant av intervju stilte meg åpen for å se etter nye aspekter ved data. Denne induktive og datanære åpenheten medførte at jeg så flere funn

jeg selv ikke hadde tenkt på i forkant av innsamling, som omhandler deltakernes levde erfaringer omkring studiens problemstilling. Noe som bidrar til ny innsikt i fenomenet for meg som forsker.

4.2 Utvalg og rekruttering

Undersøkelsen og innsamling av data ble gjennomført i juni 2022, ved NTNU Tunga i Trondheim, samt digitalt over teams. Deltakerne er mellom 24 og 40 år, og deltar i ulike organiserte idrettsaktiviteter i flerbrukshaller. Utvalget ble rekruttert på bakgrunn av deres deltakelse i innendørs idrett og deres eget ønske om å bidra til å belyse viktigheten av tematikken. Dette presenteres nærmere i kapittel 4.2.1, som omhandler rekrutteringsprosessen.

Utvalg bør utgjøre en god kilde til informasjon om det en ønsker å belyse i undersøkelsen, uavhengig av om målet er å utvikle begreper, beskrivelser eller teoretiske modeller. Det vil være utvalget som avgjør hvilke deler av en sak en kan si noe om. Empiriske data anses som kilden forfatteren har til å besvare spørsmålene som følger av problemstillingen (Malterud, 2011). På bakgrunn av dette har jeg rekruttert deltakere med ulike funksjonsvariasjoner som deltar i organisert idrett i flerbrukshaller. Dette da disse deltakerne vil inneha forutsetningene for å belyse tematikken jeg som forsker ønsker å undersøke.

Kvalitative studier baseres på strategiske utvalg, der en velger deltakere basert på at de har egenskaper eller kvalifikasjoner som anses som en strategisk kilde til informasjon sammenlignet med undersøkelsens teoretiske perspektiver og problemstilling. Prinsippene for utvelgingen vil være av betydning for konklusjoner knyttet til overførbarhet, ettersom tolkningen av sosiale mønstre i ens datamateriale danner grunnlaget for prosjektets konklusjoner (Thagaard, 2013). Strategiske utvalg settes sammen ut fra målsettingen om at materialet vil være det beste potensialet for å belyse problemstillingen en tar opp (Malterud, 2011).

Studiens utvalg kan tolkes som både homogent og heterogent på ulike måter. I denne sammenheng anser jeg eget utvalg som heterogent når en fokuserer på betydningen tilgjengelighet i flerbrukshaller har på personer med funksjonsnedsettelse sin opplevelse av deltakelse i organiserte idrettsaktiviteter. Dette på bakgrunn av at deltakerne innehar ulike forutsetninger, samt ulike funksjonsvariasjoner som bidrar til å gjøre dem ulike hverandre. Noe som også vil innebære at de vil ha ulike erfaringer og opplevelser omkring tilgjengelighet, da de stiller ulike krav til hva

de anser som tilgjengelig, samt hva de anser å ha innvirkning eller betydning for egen idrettsdeltakelse. Dersom en i en slik sammenheng skulle sett prosjektet mer opp mot allmennheten, ville utvalget kunne anses mer homogent sett i et gruppeperspektiv, men at det da vil være store individuelle forskjeller som gjør at hver person har individuelle behov.

I denne studien deltok fire informanter fra ulike steder i Norge som deltar i ulike idretter i flerbrukshaller. Deltakerne består av én kvinne og tre menn innenfor overnevnt aldersgruppe, og de deltar blant annet i rullestolbasket, curling, el-innebandy og goal-ball. De har alle drevet med tilpasset idrett over lang tid, og det er ulikheter tilknyttet deres individuelle funksjonsnedsettelse. På bakgrunn av at min studie setter søkelys på individet og er inspirert av en fenomenologisk tilnærming anser jeg utvalget som gode kandidater til å bistå meg i å undersøke studiens problemstilling ettersom de bidrar til innsyn i deres individuelle livsverden og levde erfaringer omkring fenomenet. At deltakerne også kommer fra ulike steder, samt har ulike funksjonsvariasjoner bidrar til at en får sett på fenomenet i et bredere perspektiv, ettersom de har ulike forutsetninger for egen idrettsdeltakelse. Detaljert informasjon om utvalgets funksjonsnedsettelse og medisinske opplysninger er ikke noe jeg har hatt fokus på, da jeg ikke anså dette som aktuell informasjon for å besvare studiens problemstilling, samt at jeg undersøker den fra et sosialt perspektiv på funksjonshemming. Dette ettersom perspektivet ikke legger fokus på individets evner og forutsetninger, men samfunnet omkring en. Det kan også tenkes at detaljer omkring informantens funksjonsvariasjoner, ressurser og begrensninger kunne bidratt til å gjøre dem mer gjenkjennbare, med tanke på anonymisering.

4.2.1 Rekrutteringsprosessen

Rekrutteringen til prosjektet ble gjort via kontakt med Norges idrettsforbund paraidrett sine ulike kontaktpersoner for ulike regioner. Jeg besluttet også etter samtale med en av kontaktpersonene å ta kontakt med ulike facebook-grupper på internett ettersom flere lag innenfor paraidretten kunne være lettere å nå ut til på denne måten. Det ble ved henvendelse både til kontaktpersoner innenfor paraidretten, samt over Facebook, tilsendt kort informasjon om prosjektleder, hvorfor jeg tok kontakt, samt kort informasjon om masterprosjektet. Til personene i Norges idrettsforbund ble det også sendt med en forespørsel om utsendelse av prosjektinformasjon til aktuelle klubber og personer de har kjennskap til og som benytter aktuelle treningsanlegg. Det ble vedlagt et informasjonsskriv med detaljert informasjon om prosjektet, hva en deltakelse innebærer og

ytterligere relevant informasjon, samt kontaktinformasjon til prosjektleder og veileder i prosjektet (Vedlegg 3). Vedlagt til informasjonsskrivet var det også en samtykkeerklæring som aktuelle deltakere måtte signere i forkant av prosjektdeltakelse (Vedlegg 4). Over Facebook delte jeg min kontaktinformasjon samt rådet aktuelle deltakere til å ta kontakt for ytterligere informasjon om prosjektet.

Når deltakere meldte interesse for deltakelse i undersøkelsen, ble det avtalt tidspunkt som passet for dem, samt de fikk muligheten til å stille til intervjuene digitalt dersom de hadde behov for dette. Det kunne både være på bakgrunn av at de var bortreist, eller av andre årsaker, men det ble lagt frem som en mulighet for å sikre flere muligheten til å delta i prosjektet dersom de ønsket det. Rekrutteringsprosessen hadde oppstart i slutten av mai 2022, og som nevnt tidligere førte dette til at gjennomføring av datainnsamlingen foregikk i juni 2022. Innsamling av data foregikk i etterkant av innhenting av samtykker og kontakt med deltakere som viste interesse for å delta i undersøkelsen.

4.2.2 Forskningsetiske overveielser og refleksjoner

Alle former for forskning som utføres med mennesker vil medføre etiske implikasjoner. På bakgrunn av dette skal all forskning kunne forankres i anerkjente etiske verdier som er utformet etter forskningsetiske prinsipper. Disse er ment å bidra til at forskning blir gjennomført på en forsvarlig måte (Befring, 2020; Furseth & Everett, 2020). De forskningsprinsippene jeg anser spesielt sentrale og aktuell for min undersøkelse er informert og fritt samtykke, samt anonym og konfidensiell deltakelse.

Det å samle inn deltakernes informerte samtykke anses som prinsipielt ved alle forskningsprosjekt. Noe som innebærer at innsamling av datamaterialet som benyttes i forskningsprosjektet bare skal skje etter innhentet informert og fritt samtykke¹. Med dette samtykket skal de også til enhver tid ha muligheten til å trekke seg fra prosjektdeltakelse uten at det medbringer konsekvenser for deltaker (Thagaard, 2013). Det ble i forkant av datainnsamling utarbeidet et samtykkeskjema som også ble sendt til NSD i forkant av prosjektets godkjenning. Skjemaet ble videre utdelt til

---

¹ **"Informert og fritt samtykke"**: At deltaker er orientert om hva deltakelsen innebærer, samt at det er avgitt samtykke uten ytre press Thagaard, T. (2013). Systematikk og innlevelse: En innføring i kvalitativ metode (4. utg.). Fagbokforlaget.

deltakerne i forkant av intervjuer. På bakgrunn av deltakernes alder ble det ikke ansett nødvendig å innhente samtykke fra foresatte. Tilhørende samtykkeskjemaet fikk deltakerne utdypende skriftlig informasjon om hva en deltakelse ville innebære, deres rettigheter, at datamaterialet ville behandles i henhold til NSD og NTNUs retningslinjer for databehandling, samt at datamaterialet ville slettes ved prosjektslutt. Alle deltakerne hadde signert samtykkeskjema i forkant av intervju. Informasjonen deltakerne fikk tilhørende samtykkeskjemaet ble også gjennomgått muntlig ved starten av gjennomføringen av intervjuet som en påminnelse for deltakerne.

Konfidensialitet er også noe som anses som et grunnprinsipp tilknyttet etisk forsvarlig forskningspraksis. Dette medfører at deltakerne i prosjektet anonymiseres av forskeren når undersøkelsens resultater presenteres. Å anonymisere deltakeren vil da tilsa at en ikke utgir opplysninger som gjør deltaker identifiserbar (Thagaard, 2013). I mitt forskningsprosjekt er anonymisering gjort ved at deltakerne er tildelt pseudonymer i forkant av transkribering. Dette medfører at dersom transkribering skulle komme på avveie til tross for passordbeskyttet oppbevaring på ekstern harddisk, så vil en ikke ha innsyn i hvem deltakeren er gjennom transkripsjonen. Deltakerne i studien vil også omtales med tildelte pseudonymer gjennom studien. Deltakerne i studien er som nevnt bestående av tre menn, og én kvinne. Deltakerne utgjør en total av fire informanter, og for å sikre ytterligere anonymitet har jeg besluttet å gi alle mannlige pseudonymer.

NSD og godkjenning

Gjennom forskningsprosjektet behandles ulike personopplysninger. Dette medfører at prosjektet anses meldepliktig til Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD). På bakgrunn av at en skal sikre at forskningen er i tråd med forskningsetiske retningslinjer og i samsvar med personvernlovgivningen ble prosjektet meldt inn til NSD for vurdering. Prosjektet fikk første godkjenning fra NSD den 18.05.2022, og i etterkant av dette startet mastersamarbeidet mellom prosjektansvarlig og informanter ble rekruttert. Informasjonsskriv og samtykkeskjema ble da sendt ut, samtykkeskriv ble så signert og returnert til prosjektansvarlig før intervjuene fant sted. Det ble gjort små endringer rundt prosjektet, som ble meldt inn og godkjent kort tid etter. På bakgrunn av at ferdigstillingen av prosjektet ble utsatt ble det igjen meldt inn til NSD om ønsket utsettelse for planlagt sluttvurdering av prosjektet. Denne datoen ble da flyttet fra 02.05.2023 til 31.08.2023.

Behandlingen av dette ble vurdert godkjent samme dag. Det er den siste mottatte vurderingen av prosjektet som presenteres i vedlegg 1.

4.3 Datainnsamling

Datainnsamlingen ble gjennomført i juni 2022, der det til sammen ble gjennomført fire semistrukturerte individuelle dybdeintervju. Alle intervju ble gjennomført på norsk, der flertallet ble gjennomført fysisk og et av intervjuene ble gjennomført digitalt på bakgrunn av at deltakeren ikke hadde mulighet til fysisk oppmøte. I dette delkapittelet vil jeg ta for meg og gi en oversikt over semistrukturerte intervju og bruk av lydopptak (4.3.1), intervjuguiden jeg benyttet (4.3.2), en oversikt over datamaterialet (4.3.3), samt innsikt i databehandlingen og transkripsjonsnøkkelen jeg benyttet (4.3.4).

4.3.1 Gjennomføringen av semistrukturerte intervju og bruk av lydopptak

Da jeg gjennomførte studiens intervju benyttet jeg intervjuguiden som en støtte for å sikre at alt jeg ønsket svar på ble undersøkt, samt at det bidro til å enklere kunne sammenligne ulike svar hos informantene i etterkant av transkribering. Ettersom jeg benyttet meg av individuelle dybdeintervju som åpnet for å bli bedre kjent med hver enkelt deltaker og få innsyn i deres livsverden, anså jeg det også hjelpsomt å ha en intervjuguide for å komme tilbake til hva som var vesentlig å undersøke i de tilfellene informantene gjerne hadde svært utfyllende svar som innledet til en samtale som gikk noe bort fra det opprinnelige spørsmålet. Disse samtalene bidro også til å gi studien funn jeg som forsker ikke hadde tenkt på i forkant, men jeg opplevde det også trygt å ha en intervjuguide å støtte seg til underveis.

Ved søknaden om prosjektgodkjenning hos NSD påpekte jeg også at det ville benyttes lydopptak ved gjennomføring av intervju i studien. Ifølge Tjora (2021) brukes en eller annen form for lydopptak ved gjennomføring av intervjuer, da dette gir en visshet om at en får med det som blir sagt, samtidig som en i intervjusituasjonen kan konsentrere seg om deltakeren som prater, samt sørge for god flyt og kommunikasjon i intervjuet. Noe som også gir bedre forutsetninger for å be om utdypinger eller konkretiseringer underveis. Ved gjennomføringen av intervjuene benyttet jeg lydopptak etter godkjenning fra NSD, samt samtykke og tillatelse fra deltakerne i studien. Dette bisto meg i å holde fokus på deltakerne underveis, samt at det sikret meg en korrekt gjengivelse av hva deltakerne fortalte.

Hvordan disse opptakene skulle oppbevares, brukes, når de skal slettes og lignende, er også noe jeg informerte deltakerne om både i informasjonsskrivet, med tilhørende samtykkeskjema, samt muntlig i forkant av at intervjuet startet. Tjora (2021) påpeker at detaljerte lydopptak sammen med transkripsjoner er av betydning for en skikkelig analyse, og med dette i tankene, besluttet jeg å benytte meg av lydopptak ved gjennomføringen av intervju.

Intervjuene hadde ulik varighet mellom om lag 42 minutter og 55 minutter. Det presenteres en oversikt over datamaterialet tilhørende hver deltaker og omfanget av dette i kapittel 4.3.3.

4.3.2 Intervjuguide

Det ble utformet en intervjuguide (Vedlegg 2) i forkant av at jeg søkte godkjenning av prosjektet hos NSD. Prosjekter som benytter intervju som forskningsmetode vil ha behov for en intervjuguide når en strukturerer intervjuene (Tjora, 2021). Intervjuguiden inneholdt fem hoveddeler, der det var tilhørende spørsmål som var ment å bidra til å belyse studiens problemstilling.

Intervjuguiden min inneholdt innledningsvis stikkord tilknyttet hva jeg skulle huske å formidle til deltakerne i forkant av at dybdeintervjuet startet. Blant dette var en repetisjon av informasjon som var gitt i forkant av samtykkeerklæringen, samt praktisk informasjon omkring studien og planen for gjennomføringen av intervjuet. Den første delen i intervjuguiden inneholdt hva jeg omtalte som *oppvarmingsspørsmål*. Dette omhandlet deltakernes alder, idrettene de deltok på ved gjennomføringen, hvilke erfaringer de har til idrettsdeltakelse fra tidligere, om idretten foregår innendørs i alle sesonger, samt om de benytter noen faste hjelpemidler eller aktivitetshjelpemidler når de deltar i idrett. Disse spørsmålene var ment å gi meg et overblikk over deltakerne og deres situasjon. Del to hadde underoverskriften *deltakelse i idrett*, og omhandler som tittelen sier deltakernes deltakelse i idrett. Del tre omhandlet *mestring, ressurser, utfordringer og begrensninger*. Dette var stikkordene jeg hadde formulert som underoverskrift. Delen la opp til ulike drøftende spørsmål som åpnet for samtale mellom meg og deltakerne. Del fire var oppsummert med underoverskriften *Samarbeid, kommunikasjon og autonomi*, og omhandlet spørsmål som kunne bidra med å gi meg et bedre innblikk i informantenes erfaringer omkring dette. Den siste delen hadde underoverskriften *Engasjement, trivsel og tilhørighet*. Som de siste delene over denne inneholdt denne også flere spørsmål som åpnet for mer utfyllende svar og

samtale omkring denne tematikken, der spørsmålene igjen var knyttet opp til deltakernes erfaringer. Avslutningsvis i intervjuguiden hadde jeg stikkord knyttet til om deltakerne også hadde noen spørsmål til meg, eller om de satt inne med noe de følte de ikke hadde fått sagt. Sistnevnte var også lagt ved for å eventuelt skulle kunne hente inn inspirasjon til hva jeg også burde undersøkt ytterligere.

4.3.3 Oversikt over datamaterialet

Studiens innsamlede empiri er bestående av lydopptak fra individuelle intervju, samt en transkripsjon av lydopptakene. Datamaterialet består i sin helhet av 60 sider med tekst, etter transkriberingen av intervjuene. I tabell 4.3.2 kan en se en oversikt over omfanget av datamateriale tilhørende hver deltaker. Ved bruk av dybdeintervjuer anbefaler Tjora (2021) bruk av lydopptak og fullstendige transkriberinger av innsamlet datamateriale.

Tabell 4.1: Oversikt over datamateriale

Datamateriale	Deltaker	Omfang
Lydopptak	Ståle	47:43 min
Transkripsjon		5720 ord
Lydopptak	Jøran	55:37 min
Transkripsjon		8579 ord
Lydopptak	Kjell	49:03 Min
Transkripsjon		7260 ord
Lydopptak	Morten	42:01 Min
Transkripsjon		5505 Ord

4.3.4 Databehandling og transkripsjonsnøkkel

Intervjuene ble tatt opp med båndopptaker lånt av NTNU, og ble i etterkant overført til et kryptert og passordbeskyttet lagringsområde på NTNUs server. Ifølge Tjora (2017) sikrer lydopptak at en får med alt som blir sagt, i tillegg til at en i intervjusituasjonen kan konsentrere seg om deltakeren og sørge for en god flyt i samtalen, sammenlignet med om en skulle notert ned svar underveis.

I etterkant av intervjuene ble de manuelt transkribert i Word-dokument. De ble transkribert ordrett, men pauser, minimale responser og intonasjonsmessige understrekninger er utelatt på bakgrunn av

at det var innholdet i informantenes ytringer som skulle analyseres. Ved transkriberingen hørte jeg gjennom hvert enkelt intervju en rekke ganger for å forsikre meg om at jeg hadde fått med alt som ble sagt, samt for å sikre korrigerende i opprinnelig transkribering dersom noe eksempelvis uteble. Da jeg var fornøyd og kunne stå inne for at transkriberingen stemte overens med lydopptakene gikk jeg videre til å analysere innsamlet empiri. Jeg utarbeidet meg også en transkripsjonsnøkkel som en kan se i tabell 4.2 nedenfor, som presenterer en oversikt over tegnsettingen som jeg benyttet i transkripsjonene.

Tabell 4.2: Transkripsjonsnøkkel

Tegn i utdrag	Beskrivelse
-	Avbrytelse
[...]	Tale i transkripsjon som ikke ble tatt med i utdraget.
()	Informasjon som er sensurert for å ikke gjøre deltaker gjenkjennbar.

Tabellen gir en oversikt over de ulike tegnene som benyttet ved transkribering. Avbrytelse i denne sammenheng viser til da vi som deltok i intervjuet avbrøt hverandre underveis. Dersom det ble benyttet tegn for at noe uteble fra utdraget, var dette ved avbrytelse av selve intervjuet. Siste oppførte tegn ble som beskrevet benyttet for å sensurere informasjon som kan gjøre deltakeren gjenkjennbar. Dette kan tilknyttes navn deltakerne benytter på andre, samt omkring hva laget deres heter, og informasjon som eksempel kan knyttes til små tettsteder eller områder og lignende. Transkripsjonene hadde også som tidligere nevnt blitt tildelt deltakerens pseudonym fremfor deres opprinnelige navn, også for å sikre personvern.

4.4 Analyse av empiri

Kvalitative analyser har som målsetting å gjøre det mulig for leseren av forskningen å få økt kunnskap om det temaet som forskes på, uten at de selv må gjennomgå dataene som er generert i prosjektet (Tjora, 2018). Analysen omhandler primært å undersøke datamaterialet grundig for å finne mønstre og sammenhenger, samt å redusere mengden empiri ved å fjerne det som anses

mindre relevant for besvarelsen av problemstillingen (Larsen, 2017). Kvalitative data kan analyseres på en rekke måter, og forskeren må deretter ta flere valg både før og underveis i analyseprosessen (Copland & Creese, 2015). I denne analysen er det de transkriberte intervjuene som utgjør mine primærdata, og disse vektlegges i dette kapittelet.

I analysen av dataene som er innsamlet gjennom intervju har jeg forsøkt å benytte meg av, samt ta inspirasjon av en rekke ulike analysemetoder. Metodene jeg har benyttet i den ferdige analysen og utarbeidelsen av funn i denne masteroppgaven er primært tematisk analyse, samt jeg har hentet inspirasjon fra *reflexive thematic analysis*. Jeg vil gå nærmere inn på disse ulike metodene etter hvert.

Formålet med en tematisk analyse er ifølge Johannessen et al. (2018) å finne tema i empirien, samt at et tema består av en gruppering av data som anses å ha betydelige fellestrekk. En tematisk analyse tar ifølge Braun og Clarke (2006) sikte på å identifisere, rapportere og analysere mønstre innenfor studiens empiri. En tematisk analyse kan blant annet benyttes for å analysere deltakernes erfaringer, realiteter og hendelser. Videre hevder de at en tematisk analyse kan anses som et verktøy av betydning innen forskning som er ment å bidra til å gi en detaljert skildring av ens datamateriale. Som jeg vil presentere i neste avsnitt presenterer Braun og Clarke (2006) tematisk analyse som bestående av seks ulike faser. Johannessen et al. (2018) har derimot forenklet denne og gjort endringer av den slik at deres versjon av tematisk analyse består av fire faser. Forberedelser (1), koding (2), finne tema (3), og rapportering (4). De hevder ytterligere at denne versjonen av tematisk analyse anses lettere å følge for uerfarne studenter, og jeg har på bakgrunn av dette valgt å presentere fase 2, 3 og 4 ut fra deres versjon av tematisk analyse ved neste underkapittel (4.4.1). Dette da jeg kommer nærmere inn på hva jeg har gjort under denne versjonenes fase 1 i dette kapittelet.

Jeg har også under studiens analysering av data hentet inspirasjon fra *reflexive thematic analysis* (oversatt, Refleksiv TA), som er beskrevet av (Braun et al., 2019). Sistnevnte innebærer bruk av en guide på seks trinn fra Braun og Clarke (2006), og denne benyttes for å identifisere ulike mønstre på tvers av innsamlet empiri. Denne ble benyttet på bakgrunn av at metoden er ment å skulle gi en overbevisende og sammenhengende tolkning av empiri. Guiden for bruk av refleksiv TA på seks trinn eller faser kan beskrives på følgende måte ifølge (Braun & Clarke, 2006). Gjøre seg kjent med datamaterialet med fokus på analysering (1), skape oversikt over innholdet i dataene

og hva som er interessant ved dem (2), utforming av tema (3), en gjennomgåing av tema for å undersøke om det er behov for endring eller ytterligere definering (4). En ytterligere definering og avgrensning av tema (5), og avslutningsvis, ferdigstilling av analyse og skriving av resultatdel (6).

I forkant av analyseprosessen måtte jeg ta ulike valg, samt ta stilling til hva som var omfanget av datamaterialet, og hva som var tema i datamaterialet. Jeg startet videre analyseprosessen med å gjøre meg godt kjent med datamaterialet. I den første fasen av reflektiv TA, omtales dette som fasen hvor forskerens fokus må skiftes fra datagenerering til analysering (Braun & Clarke, 2006; Braun et al., 2019). Ved å transkribere empirien selv fikk jeg god oversikt og kjennskap til innholdet.

Ved bruk av tematisk analyse kan tema i datasett identifiseres på ulike måter. En kan benytte en induktiv tilnærming, eller en deduktiv tilnærming. Ved en induktiv tilnærming vil tema analyseres frem fra datamaterialet, mens en i en deduktiv leter etter tema basert på allerede eksisterende teorier (Braun & Clarke, 2006; Tjora, 2021). Under kode-prosessen ønsket jeg å legge fokuset noe bort fra problemstillingen i seg selv, og rette fokuset på hva empirien i seg selv fortalte meg. Dette valget tok jeg ettersom dette kunne bidra til at en fant nye elementer en ikke hadde tenkt seg ut på forhånd, noe det også gjorde. Analysearbeidet kan også sies å være preget av en abduktiv tilnærming, da dette innebærer at forskeren veksler mellom induksjon og deduksjon for å finne forklaringer på fenomener (Johannessen et al., 2021). Tjora (2021) hevder at abduktiv tilnærming bunner i empirien, men samtidig aksepterer at teorier påvirker fortolkningen til en viss grad. På bakgrunn av dette startet jeg analyseringen med å undersøke datamaterialet og starte kodingen uten å være drevet av teori, men søkte i databaser omkring tidligere forskning og teoretiske perspektiver senere i analyseprosessen. Ettersom jeg leste gjennom all empiri og lot datasettet stå for kodingen, anser jeg det som at jeg primært benyttet en induktiv tilnærming ved identifisering av studiens ulike tema. Jeg la med dette bort egne tanker slik at datasettet kunne tale for seg selv.

Da jeg analyserte induktivt, med utgangspunkt i empirien så jeg etter likheter mellom de ulike transkripsjonene datasettet består av. I denne analysen hadde jeg som nevnt fokus på å gjøre et dypdykk i informantenes livsverden og undersøke hvordan tilgjengelighet i flerbrukshaller kan ha betydning for deltakernes opplevelse av egen idrettsdeltakelse. Videre søkte jeg litteratur for å finne teoretiske perspektiver og tidligere forskning som omtaler fenomenet jeg forsket på. Etter å ha gjennomført denne litteraturgjennomgangen returnerte jeg til kodingen. I etterkant av å ha gjort

Underveis i arbeidet med analysen gikk jeg som nevnt gjennom flere faser. Forberedelser (1), koding (2), finne tema (3), og rapportering (4). Under forberedelsene gjorde jeg meg som nevnt kjent med datamaterialet, og en kan her knytte figuren ovenfor inn som en del av dette arbeidet, ettersom den er en del av et veldig tidlig utgangspunkt for studiens analyse. Den bearbeiders dog i stor grad etter hver i analysearbeidet. Tankekartet bidro til at jeg kunne se paralleller mellom ulike utsagn i transkripsjonene mine. Da jeg senere gikk over til kodingen lot jeg meg inspirere av Tjora (2021), ved å benytte induktiv empirinær koding. Dette hevder han vil redusere innvirkningen forskerens forforståelse kan inneha i analysen. Tjora (2021) hevder at hensikten med induktiv empirinær koding er at kodingen skal være tett på empirien. Dette betyr at kodene skal kunne relateres til utsagn fra intervju.

Fase 2: Koding

Jeg lot meg i denne fasen inspirere av Tjora (2021) sin induktiv empirinære koding, som hevdes skal redusere forskerens forforståelse og dets innvirkning på analysen. Med andre ord vil da kodene relateres direkte til utsagn fra intervjuer i denne sammenheng.

Kode-prosessen jeg gjennomførte omhandlet at jeg trakk frem og understreket viktige elementer fra datasettet, gjennom å lage meg en oversikt, samt skape dypere forståelse for egen empiri. Overnevnt prosess opplevde jeg som svært krevende og omfattende, og jeg gjennomførte den en rekke ganger helt fra start over en lengre periode. Jeg vekslet mellom å benytte programmet MAXQDA, Word, samt å notere for hånd. Prosessen ble gjort på en rekke ulike måter både for å forstå teknikken i praksis, samt for å finne den måten som fungerte best for meg. Jeg endte med å kode empirien for hånd, der jeg skrev empirinære koder på siden av transkripsjonene mine som jeg hadde skrevet ut. Jeg skrev da temaet jeg mente det falt under ved venstre marg, og kodene på høyre side av marginen. Jeg benyttet meg også av ulike fargepenner og Post-it lapper for å gjøre prosessen mer oversiktlig. Noen notater markerte jeg også med markeringstusj for at det skulle være enklere å finne tilbake til dem.

Jeg benyttet som nevnt blant annet programmet MAXQDA som verktøy ved koding av intervjuene, der det systematisk ble gått gjennom alle transkripsjoner. I programmet utformet jeg koder, som vises i en oversiktlig meny. Kodene som ble utformet ble basert på deltakernes språk, samt for å fange opp den eksakte meningen av utdraget. Dette omtales gjerne som semantiske koder (Braun et al., 2019).

I etterkant av overnevnt koding, ble de ulike kodene satt sammen til mer overordnede koder, som ytterligere ble inndelt i kategorier og hovedtema. Dette er en prosess som kan ses opp mot den tredje fasen i refleksiv TA, da denne fasen innebærer å utforme tema. En sorterer da gjerne kodene som er nært knyttet til hverandre etter tematiske likhetstrekk. Noe som bidrar til at kodene sammen kan bidra til en analyse av et aspekt fra datamaterialet (Braun & Clarke, 2006). Nedenfor legger jeg ved et eksempel fra prosessen med empirinær koding i en tabell.

Tabell 4.3. Eksempel på empirinær koding

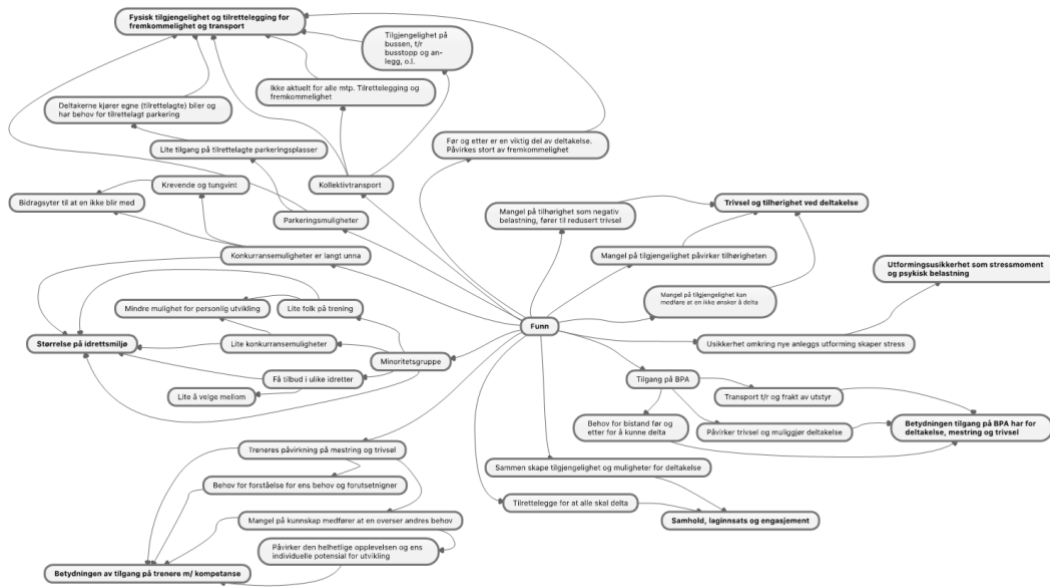
Utdrag fra intervju	Empirinær koding
<i>Vi prøver da å tilrettelegge for folk sine funksjonsvariasjoner eller nedsettelse. Så de skal få oppleve mestring og tilhørighet da. At de skal få kjenne at dette får de til. og det handler jo både om utstyret og at hallene vi bruker er tilgjengelige da og universelt utformet da. [...]</i>	1. Tilrettelegge for funksjonsvariasjoner/-nedsettelse 2. Tilrettelegging for å kunne oppleve mestring og tilhørighet 3. Kjenne at en får det til 3. Omhandler at både utstyr og hall er tilgjengelig og UU.

Fase 3: Finne temaer

Dette steget omhandler å sortere kodene som ble utformet i fase eller trinn to, over til ulike tema (Braun & Clarke, 2006). Johannessen et al. (2018) påpeker i sin litteratur betydningen det har at temaene i denne sammenheng utformes med formål å belyse studiens problemstilling, samt at de ikke skal ha for høyt fokus på hvor ofte et tema går igjen i forskerens datasett. Kodene fra fase to skal med andre ord her deles inn i mer overordnede tema som har som hensikt å bistå med å besvare studiens problemstilling.

Da jeg arbeidet med prosessen med å lokalisere tema som kan knyttes direkte til studiens problemstilling valgte jeg blant annet å igjen lage et tankekart. Dette tankekartet illustreres i figur 4.2. Da jeg lagde dette tankekartet så jeg på likheter mellom ulike koder, funn og påstander som igjen kan ses settes opp som et tema som vil bidra til å belyse problemstillingen. I etterkant av dette har jeg som nevnt også kladdet mye på papir samt benyttet Word i forsøket på å utforme passende tema.

Figur 4.2: Tankekart over kategorisering av transkripsjonsdata

Fase tre i analyseprosessen min ut fra tematisk analyse resulterte i at jeg kom frem til følgende hovedtema: personlige og sosiale faktorer (1), samt fysiske og strukturelle faktorer (2). For å videre strukturere disse hovedtemaene har jeg delt dem inn i totalt syv undertema. Disse vil presenteres ytterligere under oppgavens presentasjon av empiriske funn i kapittel fem. En kan se en illustrasjon av studiens hoved- og undertema i figur 4.3 nedenfor. Denne figuren introduserer en oversikt over hvordan funn er delt inn i kapittel fem.

Figur 4.3: Illustrasjon av hoved- og underkategorier fra studiens funn

Fase 4: Rapportering

Dette omhandler det siste steget i en tematisk analyse der en rapporterer funnene fra analysen. Med andre ord vil en her sette sammen rådata til utfyllende tekst som er ment å gi leseren av studien en grundig beskrivelse av dataene som er innsamlet for å overbevise om forskningens gyldighet og verdi. Formålet er ifølge Braun og Clarke (2006) å skape en utfyllende beskrivelse av studiens empiri, samt sammenligne det med tidligere forskning på området og aktuelt teoretisk rammeverk. Denne studiens fase fire vil med andre ord tilsvare hovedkapitlene i studien, (5) presentasjon av empiriske funn og (6) diskusjon og konkluderende bemerkning.

4.5 Studiens vurderingskriterier

Kunnskap kan beskrives som et produkt av menneskelig tolkning, persepsjon og samhandling, der menneskelige faktorer anses betydningsfulle i forståelsen av data og analyse, samt senere i prosjektet når funn skal deles med andre (Malterud, 2011). Uavhengig av hvilken forskningsmetode som benyttes, eller hvilket forskningsprosjekt som blir gjennomført, påvirker forskeren som person forskningsprosessen og dens resultater på en eller annen måte. Dette uavhengig av om materialet består av tekst eller tall (Malterud, 2011). Jeg selv kunne ha påvirket prosessen ved min forforståelse som ergoterapeut, ved at jeg selv ser på funksjonshemning gjennom et relasjonelt perspektiv der en forsøker å bistå personer med funksjonsnedsatte å tette gapet som oppstår når en ikke møter samfunnets forventninger til en (Tøssebro, 2010). Som nevnt er denne studiens fokus lagt på det sosiale og relasjonelle aspektet fremfor det medisinske. Dette er noe som medfører redusert innsikt i deltakernes individuelle ferdigheter, personlige ressurser og utfordringer. Dette er et valg jeg som nevnt har tatt bevisst, men dersom studiens skulle vært gjennomført på en annen måte, eller med en annen vinkling til problemstilling og perspektiv på funksjonshemning ville dette kunne vært aktuelt å ha mer fokus på.

Metodekapittelet har så langt redegjort for metodiske valg jeg har tatt underveis i prosjektarbeidet, men ettersom Kvale og Brinkmann (2021) hevder det også bør reflekteres rundt studien og dens troverdighet vil dette underkapittelet videre ta for seg en diskusjon av studiens kvalitet. Dette vil skje ved at jeg vurderer og diskuterer omkring studiens metodiske betraktning i neste underkapittel.

4.5.1 Metodisk betraktning

Dalland (2017) belyser i sin litteratur betydningen av å kritisk kunne både betrakte og reflektere omkring egen metode, samt hvordan det påvirker valgene en som forsker tar underveis i prosessen. Dette ettersom metoden vil påvirke resultatet i studien. Kvaliteten på det ferdige materialet vil også på samme tid påvirkes av valgene som gjøres i metoden (Busch, 2013).

Reliabilitet omhandler ifølge Kvale og Brinkmann (2021) forskningsresultatenes troverdighet, konsistens, samt hvor pålitelig målingene er, da en i forskning er opptatt av om det vil fremkomme like resultater dersom en gjennomfører et identisk forskningsopplegg gjentatte ganger. Dette på bakgrunn av at det anses som noe som vil styrke resultatenes pålitelighet og troverdighet. Det kan samtidig være utfordrende å sikre pålitelige og troverdige resultater når en bygger på et fenomenologisk forskningsdesign, ettersom resultatene da munner ut av informantenes subjektive opplevelser og erfaringer. Samt det vil kunne være utfordrende i forhold til meg som forskers påvirkning på informantene under intervju, da samhandlingen og konstruksjonen bygger på en intervjuguide og hva jeg som forsker spør deltakerne om. Dette da jeg står svært disponibelt til å kunne føre en samtale i en slik sammenheng, samt skape fortolkninger av data i etterkant av gjennomførte intervju. På bakgrunn av dette anser jeg det også svært viktig å være åpen og vise gjennomsiktighet når fremgangsmåten er blitt presentert.

Johannessen et al. (2021) hevder at en som forsker må beskrive fremgangsmåter for å styrke forskningsprosjektets pålitelighet, samt begrunne valgene en har gjort underveis i hele forskningsprosessen. På bakgrunn av dette har jeg for å styrke egen pålitelighet i forskningsprosjektet gjengitt detaljerte beskrivelser av studiens fremgangsmåte, samt begrunnet valgene jeg har tatt. Dette for at leseren skal kunne følge med på fremgangsmåten som har vært benyttet gjennom hele forskningsprosjektet. Dette kan også tenkes å vise en åpenhet og gjennomsiktighet til leseren når en skal gjøre en vurdering av forskerens fremgangsmåte.

Validitet er et begrep som også kan omtales som gyldighet, sannhet, troverdighet eller styrke. Ifølge Kvale og Brinkmann (2021) etterspør validitet om forskeren har lagt frem relevant informasjon om problemstillingen gjennom undersøkelsen. Validitet i samfunnsvitenskapene omhandler hvorvidt en metode egnes til å undersøke det som skal undersøkes (Kvale &

Brinkmann, 2021). Altså om en har funnet svar på det en ville undersøke eller om en har funnet svar på noe annet.

Studiens troverdighet innebærer også at forskeren etablerer seg tillit omkring at funnene i studien er samme, og for å gjøre dette må forskeren gjengi sannhet som vist, følt og opplevd av prosjektets deltakere (Mehmetoglu, 2004). Med andre ord gjennom et førstepersonsperspektiv. Jeg gjennomførte flere individuelle semistrukturerte dybdeintervju for å innhente data for prosjektet, og jeg anser dette som en bidragsyter til troverdighet til funnene på den måten at flere av påstandene og erfaringene gikk igjen i intervjuene uten at deltakerne hadde kjennskap til andre deltakers meninger, erfaringer og holdninger. Dette er også noe som i noen tilfeller også kan påpekes som en svakhet ettersom det kan tenkes å ville være lettere som forsker å lede en samtale eller et intervju i en gitt retning dersom en bare har en deltaker. Noe som vil kunne anses som en svakhet ved denne studien er antallet deltakere, da det kun er fire informanter som har stått for studiens empiri. Noe som i den sammenheng vil kunne være med å styrke studien er hvordan jeg som forsker ser funnene opp mot tidligere forskning. Der en kan se likhetstrekk i funn, samt sette funn og påstander opp mot hverandre. Dette anser jeg som å styrke studiens troverdighet. Noe annet jeg har gjort er å også diskutere funne mine muntlig sammen med personer som ikke er direkte involverte i prosjektet, noe Lincoln og Guba (1985), hevder også kan bidra til å øke en studies troverdighet.

Generalisering, eller overførbarhet omhandler hvorvidt studiens funn kan overføres til andre sammenhenger, og da gi en indikasjon på om resultatet ville vært det samme i en annen situasjon (Thagaard, 2018; Tjora, 2021). Som presisert består denne studien av et begrenset antall deltakere, men til tross for dette vil jeg anta at denne studien forteller noe omkring betydningen tilgjengelighet har for opplevelsen av deltakelse i organiserte idrettsaktiviteter i flerbrukshaller for personer med funksjonsnedsettelse. Studiens resultater og funn vil ikke overføres til å gjelde alle personer med funksjonsnedsettelser, men kan likevel si noe om deres erfaringer og opplevelser omkring betydningen tilgjengelighet har for deres deltakelse i idrettsaktiviteter i flerbrukshaller.

5. Presentasjon av empiriske funn

Dette kapittelet presenterer hovedfunnene fra analysen av innsamlet empiri som jeg mener vil kunne bidra til å belyse problemstillingen: *"På hvilke måter kan tilgjengelighet i flerbrukshaller ha betydning for erfaringene med, samt opplevelsen av deltakelse i organiserte idrettsaktiviteter for personer med funksjonsnedsettelse?"*.

Ved innsamlingen og analysen av data ble jeg klar over flere forhold i og rundt flerbrukshallene som er knyttet til tilgjengelighet. Noen av disse forholdene var jeg ikke bevisst over innledningsvis når jeg startet opp prosjektet. Disse forholdene vil presenteres ytterligere underveis i kapittelet, og hva det innebærer for deltakelse i idrettsaktiviteter.

Tilgjengelighet i denne studien omhandler ikke bare bygningsmessige forhold som eksempelvis universell utforming, men også om hvordan det tilfredsstiller ens individuelle erfaringer og opplevelser av deltakelse i idrettsaktiviteter i flerbrukshaller for personer med funksjonsnedsettelse. Noe som innebærer at mennesker med funksjonsnedsettelse vil ha behov for flere komponenter enn de bygde omgivelsene og tekniske krav til flerbrukshallen som overordnet byggverk.

Funnene er strukturert i kapittel og underkapittel basert på forhold som er personlige og sosiale, eller fysiske og strukturelle. Dette bidrar til en bedre oversikt og et tydeligere og systematisert innblikk i studiens tema og hovedgrupper, som ble presentert tidligere i studiens metodiske tilnærming. Nedenfor presenteres studiens to hovedtemaene, med tilhørende forkortet undertema:

1. Personlige og sosiale faktorer (5.1)

Trivsel og tilhørighet (1), tilgjengelighetsusikkerhet (2), menneskelig støtte (3), samt sosialt samhold og engasjement (4)

2. Fysiske og strukturelle faktorer (5.2)

Trenere med kompetanse og forståelse (1), geografisk spredning og idrettsmiljø (2), samt manglende tilrettelegging for fremkommelighet og transport (3).

Det vil gjennom underkapitlene legges frem en rekke meningsutdrag fra intervjuene som er gjennomført med deltakerne i studien. Disse er skrevet som komprimerte oppsummeringer av deltakernes ytringer for å gi en kort og konkret oversikt over hovedbudskapet. Dette er gjort for å fjerne unødvendig informasjon og støy, som nølende lyder eller ufullstendige formuleringer, som kan gjøre utdragene uoversiktlig. Eksempelvis når deltakerne henviser til et eksempel de har pratet om tidligere i intervjuet, som ville skapt hull i utdrag basert på direkte sitering, og utdrag fra transkripsjonsdata. Sett i sin helet anser jeg derfor utdrag med direkte sitering å skape et uoversiktlig bilde i denne studien, sammenlignet med å sammenfatte budskapet i meningsutdrag.

5.1 Tilgjengelighet omkring personlige og sosiale forhold sin betydning for personer med funksjonsnedsettelse sin opplevelse av idrettsdeltakelse i flerbrukshaller

Blant funnene som kom frem gjennom analysen er blant annet hvordan påvirkningen av eksempelvis trivsel, tilhørighet, mestring og autonomi har en betydning for deltakernes opplevelse av tilgjengelighet ved egen deltakelse, samt de faktiske muligheter for idrettsaktiviteter.

Ved analyseringen av datamaterialet så jeg tydelige tegn til hvordan det store bildet omkring tilgjengelighet i flerbrukshaller omhandler mer enn selve hallen i sin helhet og bygde format. Det omhandler også det praktiske og sosiale samspillet som foregår i hallen, noe som fremstår av større betydning i flere sammenhenger. Dette var et funn jeg som forsker ikke hadde hatt like mye i tankene i forkant av datainnsamlingen. Funnene viser blant annet hvordan menneskene som benytter flerbrukshallen sammen, er av like stor betydning som hvorvidt den er universelt utformet eller ikke. Altså hallens fysiske egenskaper. Denne innsikten vil være et tilbakevendende tema i underkapitlene om personlige og sosiale forhold, der en vil se eksempler på dette på ulike måter.

Meningsutdrag vil bli brukt for å oppsummere deltakernes synspunkter og erfaringer, basert på min tolkning av transkripsjonsdata. Dette gir en mer presis og konsis fremstilling enn direkte sitater, som tidligere nevnt.

5.1.1 Trivsel og tilhørighet påvirker opplevelsen av fysisk tilgjengelighet

Som presentert i forrige kapittel, understreker forskningen at tilgjengeligheten ikke bare er et spørsmål om flerbrukshallens fysiske utforming. Det er et komplekst nettverk av faktorer som innvirker på blant annet deltakernes opplevelse av tilgjengelighet, trivsel og tilhørighet. Dette kapittelet vil fokusere på de humane aspektene av tilgjengelighet, slik som trivsel og tilhørighet, og hvordan disse faktorene innvirker på den faktiske deltakelsen i idrettsaktiviteter for personer med funksjonsnedsettelse.

Ved nærrere analyse, ser en at både trivsel og tilhørighet står sentralt i informantenes opplevelse av deltakelse i idrettsaktiviteter. Det er i den sammenheng ikke tilstrekkelig å bare bygge en flerbrukshall som oppfyller tekniske krav til utforming, ettersom det sosiale samspeillet og trivselen inne i hallen er minst like viktig. Det jeg vektlegger i dette undertemaet er hvordan flerbrukshallens utforming, samt komponenter omkring den, har betydning for deltakernes trivsel og tilhørighet ved deltakelse, samt hvordan opplevelsen av tilhørighet og trivsel kan vise seg mer betydningsfull, samt veie opp mot utfordringer omkring fravær eller mangel på tilgjengelighet.

Gjennom intervjuene legges trivsel frem som en forutsetning for å delta i organiserte idrettsaktiviteter for deltakerne. Det belyses også ytterligere hvordan tilhørighet og trivsel henger sammen for dem, og at tilhørigheten styrker ønsket om å delta ytterligere. En kan i meningsutdrag 1 fra intervjuet med Morten se eksempel på hvordan trivsel legges frem som en forutsetning for å delta i organiserte idrettsaktiviteter.

Meningsutdrag 1, Intervju med Morten

Morten omtaler egen idrettsdeltakelse i lagidrett som at de er venner som møtes, og at opplevelsen hans av tilhørighet er utrolig viktig for han. Videre påpeker han at dersom det ikke hadde vært for denne opplevelsen av tilhørighet så hadde han valgt å ikke delta i lagidretten, og funnet andre ting å benytte tiden til, som eksempelvis en individuell idrett.

I dette meningsutdraget poengterer Morten hvor sentral tilhørigheten er for hans engasjement i idrett. Han opplever mestring som en viktig faktor, men tilhørighet og trivsel er likevel de avgjørende elementene for hans deltakelse. Det Morten beskriver bekrefter betydningen av sosiale faktorer i opplevelsen av tilgjengelighet og deltakelse. Han illustrerer hvordan trivsel og tilhørighet kan vær nok til å overvinne eventuelle fysiske begrensninger eller utfordringer med eksempelvis

hallens utforming. Dette aspektet av tilgjengelighet, det menneskelige elementet, står som et sentralt funn i denne studien og vil utdypes i de påfølgende underkapitlene som tar for seg personlige og sosiale forhold.

Gjennom analysen av intervjuene kan en mer helhetlig forståelse av tilgjengelighet formes. Denne forståelsen tar høyde for både fysiske og sosiale elementer, og vektlegger at opplevelsen av tilhørighet og trivsel kan være nok til å kompensere for eventuelle utfordringer tilknyttet fysiske aspekter av flerbrukshallen. Datamaterialet bidrar videre til å illustrere hvordan mangel eller fravær på tilgjengelighet kan påvirke følelsen av tilhørighet ved deltakelse. Dette ble lagt frem som at dersom omgivelsene ikke anses tilgjengelig, vil overnevnt samfunnsgruppe kunne miste muligheter til å delta i lik grad som andre. Noe som kunne påvirke deres opplevelse av tilhørighet, samt medføre en følelse av utenforskap. Data fra intervjuet med Jøran belyser dette aspektet på en illustrerende måte.

Meningsutdrag 1, Intervju med Jøran

Jøran gir uttrykk for at tilgjengelighet, eller fraværet av det, har direkte innflytelse på hans trivsel og tilhørighet i idrettssammenheng. Han beskriver hvordan dårlig tilgjengelighet kan fungere som en irritasjonsfaktor ikke bare for den enkelte deltaker, men også for resten av laget. Jøran poengterer videre at slike negative faktorer kan bygge seg opp og påvirke både humør og det sosiale samspillet i laget. Han bekrefter at dårlig tilgjengelighet kan bli en psykisk belastning.

Jørans uttalelser gir en dypere innsikt i hvordan mangel på tilgjengelighet kan gå ut over mer enn bare den enkelte deltakeren med funksjonsnedsettelse. Det blir tydelig at dette også påvirker andre medlemmer i laget eller gruppen, som i sin tur kan miste en verdsatt lagkamerat. I tillegg til de fysiske hindringene, kan dårlig tilgjengelighet også skape en psykisk belastning, noe som er i tråd med funn presentert i kapittel 5.1.2.

Gjennom intervjuer og meningsutdrag som Jørans, kan en mer helhetlig forståelse av tilgjengelighet formes. Dette inkluderer ikke bare fysiske hindringer, men også den psykososiale belastningen som dårlig tilgjengelighet kan påføre både individet og fellesskapet. Disse funnene beriker den generelle forståelsen av hva tilgjengelighet i idrettssammenheng faktisk innebærer, og åpner opp for en mer nyansert tilnærming i fremtidige diskusjoner. Nedenunder presenteres et oppfølgende meningsutdrag fra intervjuet med Jøran, der han ytterligere forklarer hvordan mangel

på fysisk tilgjengelighet kan fungere som en stressor og legge en negativ tone over deltakelse i idrettsaktiviteter.

Meningsutdrag 2, Intervju med Jøran

På spørsmål om det som omtales som et negativt stressmoment opp mot det å delta i dette skulle være sosial, omtaler Jøran det som at det hele fort kan bli en veldig negativ opplevelse. At dersom det hele starter med en negativ stemning, vil dette kunne skape en overordnet dårlig opplevelse av det å eksempelvis skulle delta på en trening eller turnering. Dette knytter han videre opp mot det å reise langt når en skal spille kamper da dette også påpekes som krevende for en rekke av deltakerne. Jøran omtaler det videre som at det for noen kan være dråpen til at en velger å ikke delta og heller drar hjem. Noe som han påpeker videre ikke bare har innvirkning på ens egen deltakelse, men også laget.

Analysen viser at Jøran, lik Morten i det tidligere meningsutdraget, fremhever viktigheten av trivsel og sosial tilhørighet i konteksten av deltakelse i idrettsaktiviteter. Det blir tydelig at mangel på fysisk tilgjengelighet ikke bare påvirker den enkeltes evne til å delta, men også den generelle atmosfæren og samholdet i laget. Dette kan føre til en negativ dominoeffekt som til slutt påvirker hele lagets opplevelse og potensielle suksess.

Jørans uttalelser illustrerer hvordan tilgjengelighetsutfordringer kan ha bredere sosiale implikasjoner. For eksempel, manglende tilgjengelighet kan føre til at enkeltpersoner velger å trekke seg fra deltakelse, noe som kan ha konsekvenser for hele laget. Det å måtte trekke seg fra et lag på grunn av tilgjengelighetsproblemer kan også føre til følelser av utenforskap og isolasjon, som igjen kan ha en negativ innvirkning på psykisk helse. Jørans bekymringer kan også ses i lys av de ekstra belastningene ved å måtte reise langt for kamper, noe som i seg selv er en stressfaktor. Dette understreker behovet for en helhetlig tilnærming til tilgjengelighet, som ikke bare tar for seg fysiske aspekter av bygg og anlegg, men også de psykososiale aspektene av deltakelse.

For å oppsummere understreker disse funnene behovet for en bred forståelse av tilgjengelighet som strekker seg utover de rent fysiske kravene til en flerbrukshall. Det blir viktig å vurdere hvordan den fysiske utformingen av et anlegg kan innvirke på den psykiske velværen og sosial inklusjon av deltakere med ulike funksjonsnedsettelse. Disse aspektene vil bli videre utforsket og diskutert i de påfølgende delkapitlene av denne studien.

5.1.2 Usikkerhet om tilgjengeligheten ved ukjente anlegg kan bidra til stress og negative opplevelser i forkant av idrettsdeltakelse for personer med funksjonsnedsettelse.

Gjennom analyseprosessen av datamaterialet var et av funnene som gikk igjen knyttet til opplevelser og erfaringer omkring tilgjengelighet av både kjente og ukjente treningsanlegg. Ved nærmere undersøkelse viste det seg også et funn tilknyttet opplevelsen av usikkerhet og stress i forkant av deltakelse tilknyttet særlig dette med ukjente anlegg og flerbrukshaller. Det blir som tidligere satt fokus på informantenes egne erfaringer, og vi vil se nærmere på to ulike perspektiver i dette kapitlet. Ståle og Jøran. Det vil i den sammenheng henvises til meningsutdrag 2, fra intervjuet med Jøran. Dette utdraget er presentert i forrige kapittel.

Ståle, som har en synshemming, deler sine erfaringer om hvordan usikkerheten ved nye idrettsanlegg kan utløse stress og psykososial belastning før deltakelse i idrettsaktiviteter. Dette understreker viktigheten av forberedelser både før, under, og etter deltakelsen. Ståle illustrere blant annet under intervju utfordringene med eksempler fra sin tid som svømmer, og hvordan de har relevans for å orientere seg i en ukjent flerbrukshall.

Meningsutdrag 1, Intervju med Ståle

Ståles beskrivelser understreker behovet for en god forståelse av deltakernes unike utfordringer, spesielt når det kommer til å navigere i nye omgivelser. Han forteller om utfordringene han møter når han forsøker å orientere seg i nye anlegg som en kilde til "indre stress", som videre påvirker den generelle opplevelsen av deltakelse i idrett. Han formidler en tidligere uro som han ikke hadde språk for, noe som gjorde situasjonene ekstra utfordrende for ham. Ståle omtalte dette i sammenheng med det å søke bistand, og da kunne uttrykke egne behov, på samme tid som en har behov for å bli sett når en har behov for denne bistanden. Ståle formidler omkring hans opplevde sårbarhet tilknyttet å orientere seg rundt alene i nye treningsanlegg, og tidligere opplevelser der han har gått inn i feil garderobe som resultat av dette. Hans erfaringer viste og at manglende forståelse og støtte fra trenere kan forsterke denne følelsen av stress. Noe som potensielt kan lede til en negativ opplevelse av egen deltakelse og tilbaketrekking fra idrettsaktiviteter.

Ved å se undersøke dette meningsutdraget opp mot Jørans perspektiv, som nevnt ble presentert i forrige kapittel, kan en forsterke Ståles utsagn omkring opplevelsen usikkerhet og stress ved deltakelse i ulike idrettsarrangementer. Dette da en i begge tilfeller ser at manglende tilgjengelighet

og forståelse kan lede til en oppbygging av “indre stress” før deltakelse i idrettsaktiviteter. Ved å sammenligne meningsutdragene blir det klart at tilgjengelighetsutfordringer kan skape en betydelig psykososial belastning for personer med funksjonsnedsettelse. Dette da både Ståle og Jøran antydte at en negativ opplevelse i ett anlegg kan ha ringvirkninger og påvirke deres forventninger og stressnivå i andre, ukjente anlegg.

Med dette kommer det frem at deltakerne med funksjonsnedsettelse kan ha et behov for ekstra tid og forberedelser før deltakelse i idrettsaktiviteter, slik som Ståle indikerte når han formidlet sitt behov for bistand i nye og ukjente lokaler. Ståle, for eksempel, uttrykker en form for “indre stress” når han forsøker å orientere seg i nye anlegg. Dette indre stresset kan anses som en hindring for autonomi, ettersom det påvirker hans mulighet til å bevege seg fritt, samt engasjere seg i aktiviteter uavhengig av andre. Han må derfor lene seg på bistand fra eksempelvis trenere eller andre, som igjen kan innskrenke hans opplevelse av selvstendighet. Jøran, på sin side, påpeker også de utfordringene han møter når det kommer til tilgjengelighet som noe som kan bygge opp ett innvendig stressmoment. Den manglende tilgjengeligheten i flerbrukshallene kan således betraktes som en annen barriere for autonomi, da det begrenser hans evne til å delta i idrettsaktiviteter uten forutgående stress eller behov for ekstern bistand. Gjennom å videre koble deltakernes uttalelser til aspektet av autonomi, viser funn at tilgjengelighetsutfordringene de opplever kan ha en begrensende effekt på deres autonomi, basert på deres uttalelser og erfaringer. Dette underbygger igjen hvor viktig det er å vurdere tilgjengelighet i design og drift av idrettsanlegg for å fremme autonomi og psykologisk velvære blant presentert samfunnsgruppe.

5.1.3 Betydningen av tilgang på menneskelig støtte til praktisk forberedelse kan ha for deltakelse i idrett blant personer med funksjonsnedsettelse

Basert på de presenterte funnene og intervjuene, blir det klart at tilgjengelighet i flerbrukshaller og deltakelse i idrett for personer med funksjonsnedsettelse omhandler en rekke andre momenter enn bygde og menneskeskapte omgivelser. Det pekes blant annet på hvordan menneskelig støtte, som brukerstyrt personlig assistanse (BPA), kunne bidra til økt autonomi og mulighet for deltakelse for flere i den overnevnte samfunnsgruppen. Målsettingen med en BPA-ordning er å legge til rette for at personer med funksjonsnedsettelse skal få et så aktivt og selvstendig liv som mulig, og det hevdes å medføre større selvbestemmelse, økt likestilling og høyere livskvalitet for brukerne av ordningen (St.meld.nr. 40 (2002-2003)). Formålet vil med andre ord da være at personer med

hjelpebehov får større frihet til å styre egen hverdag, og dette vil da også kunne falle inn under fritid og det å delta i idrettsaktiviteter.

Nedenfor presenteres meningsutdrag 2, fra intervjuet med Morten, der en ser et konkret eksempel på hvordan menneskelig støtte i form av brukerstyrt personlig assistanse (BPA) har betydning for deltakernes opplevelse av autonomi og mulighet for idrettsdeltakelse.

Meningsutdrag 2, Intervju med Morten

Når Morten blir spurt omkring utfordringene ved å ankomme og forlate flerbrukshaller, spesielt med tanke på logistikk, uttrykker han at dette er en viktig faktor for deltakelse og trivsel. Han legger til at flere av hans lagkamerater som benytter BPA, sannsynligvis ikke ville ha deltatt i treningene hvis det ikke var for denne typen assistanse. Han formidler at han tror at flere ville ha opplevd vanskeligheter med å mestre den praktiske siden av å ankomme og forlaget anlegget dersom de ikke hadde denne støtten. Han uttrykker at tilgangen på støtten blir en nøkkelkomponent for dem som har behov for denne form for bistand, når det kommer til deres muligheter for deltakelse. Den menneskelige støtten og assistansen blir med dette avgjørende for om en får en positiv og engasjerende opplevelse ved egen deltakelse i idrett.

Mortens uttalelser i meningsutdraget underbygger at tilstedeværelsen av BPA-ordningen i dette tilfellet, har en konkret og betydelig innflytelse på deltakernes evne til å delta i idrettsaktiviteter. Han peker på at bistanden tilknyttet transport til og fra flerbrukshallene er av sentral betydning for deltakernes autonomi og trivsel. Dette skaper en form for tilgjengelighet som gir disse individene en høyere grad av selvbestemmelse og dermed større autonomi sett opp mot deres deltakelse i idrettsaktiviteter. Således viser Mortens meningsutdrag at BPA-ordningen ikke bare gir praktisk bistand, men også styrker individets autonomi og selvbestemmelse, noe som er i tråd med den overordnede målsettingen om et mer aktivt og selvstendig liv for personer med funksjonsnedsettelse.

I intervjuet med Kjell understreker han et individuelt behov for en brukerstyrt personlig assistent (BPA). Etter å ha fått avslag på sin første søknad om tjenesten av kommunen, har han sendt en ny. Uten tilgang til egen bil eller førerkort, er Kjell avhengig av kollektivtransport for å delta på treninger.

Meningsutdrag 1, Intervju med Kjell

På spørsmål om hva som kunne forbedret hans trivsel i idretten, uttrykker Kjell at muligheten for deltakelse i turneringer ville være en viktig faktor. For å realisere dette trenger han imidlertid bistand til blant annet transport av utstyr. Når han reiser kollektivt, opplever han transport av utstyr som en stressfaktor. Tilgang på en BPA ville dermed ikke bare fjernet eller redusert dette stressmomentet, men kunne også åpnet for nye deltakelsesmuligheter, som eksempelvis turneringer.

Kjell deltar i el-innebandy og benytter kollektivtransport for å komme til og fra flerbrukshallen. Han peker på at byens busstilbud kompliserer fremkommeligheten, spesielt grunnet avstanden fra busstoppene til idrettsanleggene. Noe som igjen blir ekstra krevende dersom en har mobilitetsutfordringer. Som oppsummert i meningsutdraget, er Kjell for øyeblikket ikke en deltaker i turneringer. Han uttrykker imidlertid et ønske om det i fremtiden, da han mener det vil øke hans trivsel og berikelse av idrettsdeltakelse.

5.1.4. Betydningen av sosialt samhold og engasjement for deltakernes muligheter til en god opplevelse av egen idrettsdeltakelse

Studiens funn peker på sosialt samhold og engasjement i lagidrett som nøkkelfaktorer for å øke ens opplevelse av deltakelse, samt mulighetene en har for deltakelse i idrettsaktiviteter for personer med funksjonsnedsettelse. Disse faktorene bidrar ikke bare til økt tilgjengelighet, men også til en styrket følelse av trivsel og tilhørighet, som er tidligere identifisert som sentrale elementer i idrettsdeltakelse.

Intervjuet med Morten gir innsikt i hvordan disse faktorene praktisk fungerer. Han formidler at lagets kollektive innsats i logistikk og planlegging, for eksempel når de reiser til konkurranser, er sentralt for å skape en inkluderende atmosfære. Morten formidler at det fokuseres på fellesskapet, og dette kan underbygges av hva han omtaler som, "en for alle, alle for en." Det vises blant annet i datamaterialet fra intervjuet med Morten til en kollektiv anstrengelse for å sikre at alle kan delta, hvilket også tyder på å bidra til økt trivsel og tilhørighet hos disse deltakerne.

Meningsutdrag 3, Intervju med Morten

Morten fremhever den kollektive innsatsen som blir gjort for å tilrettelegge for alles deltakelse i reiser til og fra idrettsanlegg. Han nevner at denne innsatsen gjør at alle føler seg inkludert og at han ikke tror flere kunne valgt å ikke delta på bakgrunn av blant annet transportutfordringer. Hans uttalelse "så er det jo en for alle, alle for en. Altså alle skal med" fremstår som et sentralt prinsipp i lagets tilnærming til inkludering.

Basert på hva funnene i datamaterialet sier, så betrakter Morten denne kollektive innsatsen som et effektivt tiltak for å sikre og øke deltakelse. Han trekker videre frem samholdet av betydning for å sikre deltakelse, og styrker følelsen av tilhørighet og trivsel. Han understreker videre viktigheten av at alle skal inkluderes, noe som også kan knyttes tett opp mot trivsel og tilhørighet rundt det å for eksempel drive med organisert lagidrett.

5.2 Tilgjengelighet gjennom strukturell organisering og fysiske omgivelser, og dets betydning for opplevelsen av deltakelse i idrett for personer med funksjonsnedsettelse

Dette kapittel setter søkelys på det andre hovedtemaet som har kommet frem gjennom analysen av studiens datamateriale, og omhandler som tittelen sier strukturelle og fysiske forhold i omgivelsene. Kapittelet er strukturert rundt tre kodegrupper: Trenere med kompetanse og forståelse (1), geografisk spredning og idrettsmiljø (2), samt manglende tilrettelegging for fremkommelighet og transport (3). Ved å strukturere teksten på denne måten blir det tydeligere hvilke temaer som blir behandlet, samtidig som repetisjoner og kompleksitet reduseres.

Gjennom intervjuene ble det lagt frem ulike perspektiver på faktorer tilknyttet tilgjengelighet som var utfordrende eller kunne sette begrensninger tilknyttet idrettsdeltakelse, samt hva som kunne ha en negativ effekt på opplevelsen deres i idrett. Det kan også tolkes som at noen funn kan være i et krysningpunkt hvor de ved ulike situasjoner kan ha en positiv innvirkning på opplevelsen av deltakelse, men også en negativ innvirkning. Dette er noe jeg vil gå nærmere inn på i oppgavens diskusjonskapittel.

5.2.1. Tilgang på trenere med kompetanse og forståelse har betydning for opplevelsen av tilgjengelighet og deltakelse i idrett for personer med funksjonsnedsettelse

I analysen av datamateriale ble det klart at det overordnede bildet omhandler mer enn bare den fysiske utformingen av flerbrukshallen. Det er også essensielt hvordan hallen blir brukt, spesielt i forhold til tilgjengeligheten og eksempelvis kompetansen til trenerne. Dette har betydelig innflytelse på deltakernes opplevelser og muligheter for engasjement. Det er dermed ikke tilstrekkelig å bare fokusere på flerbrukshallens arkitektoniske og tekniske aspekter for å oppnå en universelt utformet arena. Dette ettersom det som foregår innenfor hallens vegger er av vesentlig betydning for en tilgjengelig idrettsdeltakelse.

Intervjuene avdekket ulike opplevelser knyttet til trenernes kunnskap og forståelse for deltakere med funksjonsnedsettelse. Det ble tydeliggjort at trenernes kompetanse og forståelse for deltakernes forutsetninger og individuelle behov har stor betydning for deres opplevelse av mestring, deltakelse og trivsel i idrettsaktiviteter.

Meningsutdrag 2, Intervju med Ståle

Ståle ble spurt om hans erfaringer knyttet til trenernes evne til å tilrettelegge for alle deltakerne. Han beskriver et scenario der hans tidligere trener på klubbnivå manglet nødvendig innsikt om å delta i idrett som en person med synshemming. Dette har resultert i mangelfull veiledning og tilrettelegging. Han påpeker også at han i ettertid har innsett at han utførte enkelte grunnleggende øvelser feil, uten at dette ble korrigert av trenerne. Ståle følte seg også oversett under et EM, ettersom trenere ikke tok hensyn til hans spesielle behov. Han framhever viktigheten av at både trenere og deltakere skal kunne artikulere og forstå individuelle behov for å oppnå en inkluderende idrettsopplevelse. Dette ses også opp mot Ståle sin beskrivelse av egen usikkerhet, der han gjerne ikke turte å spørre etter hjelp. Videre formidlet han det som av stor betydning at en da vet hva en selv trenger, og at en kan sette ord på dette dersom en har behov for å selv søke bistand av andre. Noe han videre fortalte han ikke hadde på tiden han viser til ettersom han da var den eneste med synshemming i sitt nærmiljø.

I meningsutdraget kan en se antydninger til hvordan det stilles mer krav til at en selv må søke hjelp, og at en aktivt bli mer avhengig av andres bistand i situasjoner der andre gjerne har mer fokus på seg selv. Da særlig dersom personene omkring en ikke har forståelsen for hva det

innebærer å komme til et nytt sted med en funksjonsnedsettelse. Meningsutdrag 3 fra intervjuet med Jøran, oppsummerer hans erfaringer tilknyttet både det å ha en trener med forståelse og bred kompetanse, samt det å delta på det lag hvor man ikke har en trener.

Meningsutdrag 3, Intervju med Jøran

Jøran ble i intervju spurt omkring trenerte han har i de ulike idrettene han deltar i. Et oppfølgingsspørsmål omkring dette omhandlet lagets tilgang på trenere som er kjent med det å spille med funksjonsnedsettelse, eller kjent med det å delta i en form for tilpasset idrett. Han formidlet da at de i basketballen ikke hadde noe trener, og der prøvde seg frem. Han påpekte selv at dette da var en idrett en spilte for å ha det moro. Denne påstanden kan tolkes som at laget ikke har fokus på turneringer og det å være konkurransepreget i sin deltakelse. Videre formidlet Jøran at de i curlingen har en trener, og han deltar selv i idretten, og har spilt over lang tid, samt er på landslaget i paracurling. Jøran underbygger videre med at treneren også sitter i rullestol, og påpeker igjen han er med å trener med dem. Videre fikk Jøran spørsmål omkring hans opplevelse av hvordan utviklingen er i curling sammenlignet med basketen med tanke på det å ha tilgang på trener og veiledning i idretten. Jøran sier til dette at han mener det har svært mye å si, og underbygger denne påstanden selv med at når de spiller basket så gjør de bare som de gjør, og merker gjerne de gjør noe feil, men så vet en ikke helt selv hva som gjøres feil. Videre sammenligner han dette med curlingen, der de får tilbakemeldinger og veiledning omkring hva en kan prøve å gjøre annerledes, eller generelt bare tips til å yte det lille ekstra. Dette er også noe Jøran bekrefter at påvirker den helhetlige opplevelsen hans av å delta, samtidig som det også påvirker opplevelsen av mestring da en får andre forutsetninger for å videreutvikle egne ferdigheter.

Som formidlet i meningsutdraget deltar Jøran i to ulike idretter med ulike utgangspunkt tilknyttet tilgang på trenere. Han påpeker betydningen av en kunnskapsrik trener for personlig utvikling og trivsel i idrett. Likedan til Jøran gir også Morten ved intervju inntrykk av at en erfaren trener er avgjørende for hans egen mestringsfølelse og deltakelsesnivå. Der det å få tilgang på veiledning påvirker ens opplevelse av det å delta i idrett. I meningsutdrag 4, fra intervjuet med Morten gis det en sammenfatning av hvordan han beskriver det å ha tilgang på en trener med mye erfaring og kunnskap.

Meningsutdrag 4, Intervju med Morten

Morten utdyper at deres lag i rullestolbasket har en erfaren trener som flyttet til Norge etter en lang karriere i idretten. Han roser trenerens ferdigheter og forteller at han opplever det som svært viktig å ha en trener med kompetanse. Morten påpeker at ved å se at treneren kan det han driver med, så oppleves det for han selv også mer givende å delta. Han formidler at det også medfører at de ikke famler i blinde, og da prøver og feiler på egenhånd. Morten omtaler det i den sammenheng som alfa omega å få litt tips til hva en kan gjøre annerledes og hvordan en kan gjøre de ulike elementene. Noe han videre påpeker som bidragsytende for å gjøre treningene mer givende for hans egen del. Økt mestringsfølelse og veiledning på hva en driver med anser morten som av betydning for egen deltakelse.

Under intervjuet fremhever Morten viktigheten av å ha en kompetent trener for sin deltakelse og prestasjon i idretten. Han beskriver hvordan kvalifiserte tilbakemeldinger bidrar til en økt følelse av mestring, noe som igjen forsterker hans engasjement og trivsel i idretten han deltar i.

5.2.2 Geografisk plassering og idrettsmiljø sin innvirkning på tilgangen av adekvat idrettsdeltakelse, samt opplevelsen av denne

Gjennom intervjuene fremkommer det at det er lite turneringer eller kamper innenfor de ulike idrettene, at det er små miljøer med få lag på landsbasis, samt store geografiske avstander. Det å ha få lag som bedriver idrettene i nærområdene ser en gjennom intervjuene at påvirker ens muligheter til å også spille mot spillere med like eller lignende forutsetninger som en selv. Sistnevnte kan en se et eksempel på senere i delkapittelet. Jøran, som deltar i rullestolbasket i Trøndelag, finner det utfordrende å reise lange avstander for å konkurrere og forteller at han på bakgrunn av dette ikke har deltatt på noen turneringer. Kjell, som spiller El-innebandy, fremhever også utfordringene med få lag og spillere i nærområdene.

Meningsutdrag 2, Intervju med Kjell

Kjell forteller at de benytter miksede lag ved turneringer, noe han forteller betyr at de slår sammen deltakere fra ulike lag ettersom de gjerne begge steder har for få deltakere til å være med å delta i turneringer. Dette er også noe som medfører at en ikke er like kjent med deltakerne en skal spille på lag med i konkurranser, som videre også kan være utfordrende.

Behov for å slå seg sammen med andre lag ved turneringer tas opp som tematikk i flere intervjuer, samt det påpekes at det også gjerne er lang å reise for å delta i turneringer. Under intervju prates det løst omkring også hvilke utfordringer som vil kunne oppstå ved å slå sammen to ulike lag. Eksempelvis at en da gjerne også har ulike kunnskaper, spillestrategier og ikke har samme kjennskap til deltakerne på laget sine ulike ferdigheter, ressurser og svakheter. Morten peker også på problemer knyttet til ha tilstrekkelig antall deltakere, og det å få treningene til å gå opp. Han beskriver hvordan mangelen på nok spillere kan gjøre det utfordrende å simulere virkelige kamper under trening. I meningsutdrag 5 fra intervjuet med Morten presenteres en sammenfatning av hans formidlede tanker omkring funksjonsnedsatte som minoritetsgruppe, som videre også skal snevres inn til ulike idretter tilpasset de ulike funksjonsvariasjonene en har. Noe som igjen skaper en enda mindre minoritetsgruppe.

Meningsutdrag 5, Intervju med Morten

Morten legger vekt på behovet for ildsjeler som kan drive rekruttering for å få nok deltakere til å starte og opprettholde en tilrettelagt idrett. Han uttrykker at en optimal treningssituasjon ved rullestolbasket krever minst 10 deltakere for å spille to lag mot hverandre. Dette er sjelden tilfellet, ettersom det etter hans erfaring vanligvis er mellom fem og syv personer møter opp. Noe som videre begrenser mulighetene for fullverdig trening og spill. Han påpeker også utfordringen med å finne potensielle deltakere, da personer med funksjonsnedsettelse er en minoritetsgruppe som ikke "slenger på hvert gatehjørne", samtidig som en igjen skal ha en interesse for å drive med den gitte aktiviteten.

Denne analysen reflekterer et overordnet mønster der tilgangen på deltakere er sentral for opplevelsen av å delta i idrett, spesielt for personer med funksjonsnedsettelse. Tilgangen på deltakere i denne sammenheng er tilknyttet både idrettsmiljø, og den geografiske spredningen både av adekvate idrettstilbud for den enkeltes forutsetninger og interesser. Dette sammen med at personer med funksjonsnedsettelse anses en minoritetsgruppe som nevnt er spredt på landsbasis. Noe som medfører at en i noen geografiske områder, gjerne har et svært lite antall personer som ville være aktuelle og interesserte i den tilrettelagte idretten som eventuelt skal finne sted. Dette resulterer i færre muligheter for fullverdig deltakelse og utfordrer dermed den enkeltes idrettsopplevelse på en unik måte sammenlignet med mulighetene for personer uten funksjonsnedsettelse. Dette med tanke på at det i en slik sammenligning vil være mindre utfordrende å samle tilstrekkelig med deltakere for å få en "fullverdig deltakelse" og

gjennomføring av idretten i eksempelvis en turneringssammenheng. Noe som kan ses opp mot meningsutdrag 4 fra intervju med Jøran, der det legges frem hvordan det arrangeres turnering i rullestolbasket i byen han kommer fra.

Meningsutdrag 4, Intervju med Jøran

Jøran forteller at laget hans i rullestolbasket deltar i turneringer i nærområdet med funksjonsfriske. Disse deltakerne får da låne basketstoler, og må benytte disse for å være med, så spiller de mot hverandre. Dette gjelder de gangene laget til Jøran spiller mot et lag uten funksjonsnedsettelse, som da vanligvis ikke benytter eller manøvrerer en rullestol.

Dette meningsutdraget gir innsikt i de komplekse dynamikkene som kan oppstå ved forsøk på inkludering i idrettsarrangementer. Selv om denne formen for inkludering lar funksjonsnedsatte delta i turneringer, bidrar det ikke nødvendigvis til en optimal læringsopplevelse eller en rettferdig konkurranse. Jøran forteller også om hvordan mye av gleden med å vinne forsvinner når det blir på feil premisser, fordi de overlegent vinner på bakgrunn av at de dem spiller mot bruker som bruker mer tid på å mestre håndteringen av rullestolen, enn tiden de benytter på å faktisk spille basketball. Noe som bidrar til å belyse behovet for en mer nyansert tilnærming til organisering av slike turneringer, der både inklusjon og sportslig integritet ivaretas.

5.2.3 Manglende tilrettelegging for transport og fysisk fremkommelighet for personer med funksjonsnedsettelse som skal delta i idrett

Dette kapitlet kaster lys over en annen, men like sentral, utfordring relatert til deltakelse i idrett for personer med funksjonsnedsettelse. Denne tematikken omhandler utfordringer tilknyttet tilrettelegging og tilgjengelighet for transport og fysisk fremkommelighet. Det er en ting å ha tilrettelagte idrettsanlegg og flerbrukshaller, men hvis utfordringene ligger i logistikken rundt det å komme seg til og fra disse arenaene, kan dette også ha en direkte innvirkning på deltakelsen og dermed på den overordnede opplevelsen av egen idrettsdeltakelse.

Deltakerne i denne studien fremstår å anse det som at uavhengig av hvilke reisemåter en velger å benytte over lengre distanser, fremstår det å kreve en rekke ressurser av dem, samt oppleves tungvint og krevende. Noe som videre for flere deltakere kan medføre at en gjerne velger å ikke delta i eksempelvis turneringssammenhenger dersom det innebærer reising. I den sammenheng påpekes det også utfordringer tilknyttet tilrettelagt og tilgjengelig fysisk fremkommelighet til

flerbrukshallen i ens nærområde. Dette belyses blant annet i meningsutdrag 6 fra intervjuet med Morten, der han belyser viktigheten av å tilstrekkelige og adekvate parkeringsmuligheter ved flerbrukshallene. Der det gjenspeiles et mer grunnleggende krav om tilrettelagte parkeringsplasser som en kritisk komponent i tilgjengelighetsdiskusjonen. Noe som fremstår som en relativt basal, men likevel sentral, infrastrukturell forutsetning for deltakelse.

Meningsutdrag 6, Intervju med Morten

Morten gir uttrykk for at nøkkelen til tilgjengelighet er muligheten for å parkere nær flerbrukshallen, noe som krever et tilstrekkelig antall tilrettelagte parkeringsplasser. Han forteller at deltakerne innad i laget ikke kjører sammen til treningene, der han underbygger dette med at en gjerne kommer fra mange ulike retninger, der noen også har svært lang reisevei for å være med å delta. Morten trekker frem at for de som benytter rullestol i det daglige, er egen bil nærmest en nødvendighet for å kunne komme seg rundt. Morten betoner det logistiske arbeidet som ligger i transport til og fra andre flerbrukshaller som en betydelig utfordring, og indikerer at planleggingen rundt dette er betydelig mer krevende enn det er å eksempelvis finne hotell og registrere seg for turneringer. Han bekrefter også at disse utfordringene påvirker trivsel ved deltakelse, samt ønsket om å delta.

Meningsutdraget fra intervjuet med Morten illustrerer hvordan det å sikre god tilgjengelighet for å komme seg til og fra flerbrukshallene er en av de mest presserende utfordringene. Han peker på det å oppmuntre folk til å delta som en ting, men understreker at den faktiske transporten og fremkommeligheten til og fra flerbrukshallen er en annen, og like viktig utfordring. Det påpekes hvordan praktiske barrierer, som transport og parkering, ikke bare er logistiske utfordringer, men faktisk kan utgjøre vesentlige hindre for inkludering og deltakelse i idrettsaktiviteter for funksjonshemmede. Betydningsfulle faktorer som også påvirker trivselen til Morten ved deltakelse i idrett presenteres i meningsutdrag 7, under.

Meningsutdrag 7, Intervju med Morten

Ved spørsmål omkring hva Morten anser som de viktigste faktorene av betydning for hans trivsel ved deltakelse i idrett trakk han frem det å ha trivelige mennesker rundt seg. Videre sa han at han anser det som en stor fordel at idrettsanlegget er tilgjengelig og at det er mulig å komme frem til dem, og at det viktigste kanskje er å få parkert bilen for så å komme seg inn. Basert på svaret han ga fikk han derfor et oppfølgingsspørsmål om at det som kunne økt trivselen hans ved idrett da

kanskje gikk mer på den tilgjengeligheten han omtaler. Morten svarte ja, og at han tror mange vegrer seg for den til og fra delen, og at det blir en del av dørstokkmilen for å delta. Han legger også til at det er et sterkt samhold innad i laget.

Basert på ytringer under intervjuet tolker jeg Mortens uttalelser som å bety at selv om et godt samhold er sentralt for idrettsdeltakelse, er en forbedret tilgjengelighet også nødvendig for å opprettholde dette samholdet og for å inkludere flere deltakere. Meningsutdrag tydeliggjør ellers at økt tilgjengelighet, da særlig i form av bedre transportmuligheter til og fra flerbrukshallene, kan ha en positiv effekt på individers opplevelse av deltakelse i idrett. Han indikerer også at denne fremkommeligheten kan være en barriere for noen, og fungerer derfor som en "dørstokkmil" som hindrer folk i å delta. I neste meningsutdrag fra intervjuet med Morten, sammenfattes hans erfaringer omkring utfordringene en som funksjonsnedsett vil møte ved å reise med eksempelvis fly, da dette blir en del av elementene som skjer før selve idrettsdeltakelsen. Noe som inngår i prosessen som er omtalt tidligere, omkring at deltakelse i idrettsaktiviteter omhandler elementene både før, under og etter deltakelse når en ser på den helhetlige opplevelsen av det å delta i idrettsaktiviteter for samfunnsgruppen.

Meningsutdrag 8, Intervju med Morten

Morten beskriver det å skulle gjennomføre flyreiser med idrettsutstyr, som i hans tilfelle ville vært en bred basketstol, som en stressende og problematisk affære. Han understreker at hovedutfordringene ved innendørsidrett gjerne ikke ligger innad i flerbrukshallen, men ved adkomst og avreise. Dette inkluderer også begrenset tilgjengelighet på kollektivtransport, samt en mangel på tilstrekkelig med tilrettelagte parkeringsmuligheter. På bakgrunn av at ingen på laget hans benytter kollektivtransport, bidrar også dette til at den store bruken av personlige biler til at mulighetene for tilrettelagte parkeringsplasser raskt blir utilstrekkelige. Morten ser tilgjengelighet som den mest kritiske barrieren for økt deltakelse blant personer med funksjonsnedsettelse i idrettsaktiviteter.

Under intervju belyser Morten som nevnt utfordringer ved bruk av kollektivtransport, spesielt når det kommer til tilgjengelighet for personer med funksjonsnedsettelse. Han poengterer at det kan være vanskelig å vite om et busstopp er tilrettelagt, og at det også kan være utfordrende å komme seg av og på transportmiddelene. En annen informant uten eget kjøretøy formidler blant annet at deler av veistrekningen fra busstoppet til flerbrukshallen mangler fortau, noe som gjør adkomst vanskelig. Dette kan en se eksempel på i meningsutdrag 3 fra intervjuet med Kjell.

Meningsutdrag 3, Intervju med Kjell

Kjell forteller at bruk av kollektivtransport for å komme seg til flerbrukshallen han deltar i, innebærer at en må ferdes langs grøftkantene på en trafikkert vei. Kjell, som selv benytter denne transportmetoden, fremhever dette som en utfordrende løsning med tanke på tilgjengelighet. Han understreker også behovet for bussholdeplasser som er både nærmere og tryggere. Videre nevner han at dette alternativet er uaktuelt for individer som eksempelvis er avhengige av rullestol, der han som en tilleggs kommentar bemerker at det finnes en krevende omvei, men at denne løsningen heller ikke er hensiktsmessig for mange.

Kjell avdekker at en alternativ rute for kollektivtransport vil kreve en betydelig lengre gåavstand, noe som vil begrense mulighetene for mange personer med ulike funksjonsvariasjoner. Dette ville ha utelukket en rekke personer fra å bruke kollektivtransport til flerbrukshallen grunnet vanskelige forhold ved busstoppet, inkludert utfordringer som å måtte ferdes i grøften og risikoen dette innebærer langs trafikkerte veier som i dette eksempelet.

6. Diskusjon og konkluderende bemerkninger

Dette kapittelet vil presentere min drøfting omkring hovedfunnene fra analysen som er gjennomført opp mot studiens problemstilling, eksisterende forskning på området, litteratur og teoretiske perspektiver som er presentert tidligere. Diskusjonen vil sentreres omkring problemstillingen, *"På hvilke måter kan tilgjengelighet i flerbrukshaller ha betydning for erfaringene med, samt opplevelsen av deltakelse i organiserte idrettsaktiviteter for personer med funksjonsnedsettelse?"*.

Kapittelet vil videre inneholde flere underkapittel som vil ta for seg en drøfting av funnene mine i et forsøk på å øke forståelsen av studiens problemstilling i lys av faglige perspektiver. Jeg vil drøfte ulike funn og perspektiver opp mot hverandre for å undersøke og besvare studiens problemstilling på en måte som vil bidra at studien formidler mer enn hva bare funnene sier i seg selv. Dette for å løfte den samfunnsaktuelle tematikken ytterligere opp i lyset. Avslutningsvis vil kapittelet legge frem en oppsummerende og konkluderende bemerkning, samt et kapittel om prosjektets begrensninger og forslag til videre forskning.

6.1. Tilgjengelighet omkring personlige og sosiale forhold sin betydning for opplevelsen av deltakelse i idrett blant personer med funksjonsnedsettelser

Ved presentasjonen av empiriske funn i kapittel fem, ble det introdusert en rekke funn der en kan se sammenhenger mellom ulike faktorer som har betydning for personer med funksjonsnedsettelser sine erfaringer og opplevelser av deltakelse i organiserte idrettsaktiviteter. Deriblant funn tilknyttet personlige og sosiale forhold og dets betydning på opplevelsen av deres deltakelse i idrett. Dette kapittelet vil i en tilsvarende rekkefølge diskutere tidligere presenterte funn opp mot tidligere forskning, samt teoretisk rammeverk og studiens vitenskapelige perspektiv. Kapittelet er bygd opp på en lignende måte for å bistå deg som leser i å holde en rød tråd til det som er presentert tidligere i studien. Jeg anser flere funn og drøftinger som dynamiske komponenter, på den måten at de på ulike måter påvirker hverandre individuelt, på samme tid som de også kan stå sammen i et forhold tilknyttet betydning for deltakerne sine opplevelser tilknyttet

egen idrettsdeltakelse. På bakgrunn av dette anser jeg det hensiktsmessig å drøfte disse komponentene omkring personlige og sosiale forhold sammen når en ser på tilgjengelighet i personlige og sosiale forhold sin betydning for opplevelsen av deltakelse i idrettsaktiviteter for personer med funksjonsnedsettelse.

6.1.1 Sosiale forhold er vesentlig for opplevelser og erfaringer ved bruk av flerbrukshaller

Jeg har tidligere presentert at deltakerne i studien anså trivsel som en forutsetning for å delta i organisert idrett i flerbrukshaller. Som presentert i begrepsavklaringen omhandler trivsel i denne sammenheng noe en liker, eller at en finner seg til rette under bestemte forhold ved et bestemt sted. Noe som i denne studien vil være ved egen deltakelse i organiserte idrettsaktiviteter som foregår i flerbrukshaller. Med andre ord viser trivsel til en god følelse hos deltakerne, og som presentert henger trivsel ofte sammen med komponenter som blant annet mestring, sosial støtte og læring (FHI, 2021). Funn belyste også hvordan tilhørighet og trivsel ble ansett å henge sammen, og som presentert i studiens funn anser deltakerne tilhørighet som en av forutsetningene for trivsel og en god opplevelse av egen idrettsdeltakelse. Med andre ord vil tilhørighet og trivsel være komponenter som går hånd i hånd. Funnene viste også hvordan mangel eller fravær på tilgjengelighet igjen kunne påvirke følelsen av tilhørighet. Dette med tanken på at dersom det ikke ble ansett som tilgjengelig ville ikke deltakerne kunne delta i lik grad som andre, noe som ville kunne påvirke følelse av tilhørighet i negativ forstand.

Deltakerne i studien uttrykker hvordan trivsel settes høyest, og er en avgjørende faktor for deres idrettsdeltakelse og valget om å fortsette å delta i idrett. Dette funnet kan ses opp mot at å etablere sosiale forbindelser anses som en sentral form for tilrettelegging ved deltakelse i fysisk aktivitet blant unge mennesker på tvers av funksjonsnivå (McKenzie et al., 2021). Samt hvordan det å skape forbindelser mellom mennesker, rekreasjon og sport gir mulighetene til å utvikle sosiale nettverk. Videre påpekes det hvordan de positive sosiale opplevelsene bidrar til å fremkalle følelser av tilhørighet hos deltakerne (McKenzie et al., 2021). I litteratur hevdes det også at personer med funksjonsnedsettelse anser psykososiale faktorer ved idrett som svært betydningsfulle i tillegg til helsegevinstene en får ved deltakelse (Jaarsma et al., 2014).

Deltakerne i egen studie la frem individuelle erfaringer og opplevelser av hvordan det sosiale samholdet de opplever omkring deltakelse har stor innvirkning på deres trivsel og positive opplevelser knyttet til idrettsdeltakelse. Jeg har tidligere presentert ulike eksempler på hvordan de ulike deltakerne har opplevd eller erfart at en kan muliggjøre deltakelse og skape positive opplevelser for andre gjennom engasjement, laginnsats og samhold ved lagidretter. De påpeker at dette er blant grunnene til at de ønsker å delta i idretten ettersom de opplever en form for tilhørighet og trivsel de ikke har muligheter til å kjenne på ved individuelle idretter.

Tilhørigheten anses av deltakerne i denne studien som en forutsetning for deltakelsen deres i idrett, der flere belyser hvordan egen tilhørighet og trivsel henger sammen for dem og omkring deres ønske om å delta i idrett. Blant funn som er presentert så en blant annet hvordan fravær av tilhørighet ville medført at en hadde besluttet å ikke delta i idrettsaktiviteter, samt at opplevelsen av tilhørighet kommer i første rekke fremfor trivsel og mestring, men at dette også ble ansett som viktige komponenter, men av lavere betydning for opplevelse av egen deltakelse. Basert på intervju med deltakerne, ser en tydelige sammenhenger mellom opplevelsene av tilhørighet og trivsel, og at dette kan anses som dynamiske komponenter som går hånd i hånd. Som vist til i meningsutdrag, viser studiens funn tegn på at en gjennom samholdet i laget skaper muligheter for hverandres deltakelse. I lys av deltakelsesbegrepet og Ginis et al. (2017) sin presenterte konseptualisering av erfaringsbaserte aspekter ved deltakelse, kan en også se hvordan overnevnte funn kan ses igjen i tidligere presenterte aspekt. Det kan også ses opp mot Hammel et al. (2008) sin formidling om at deltakelse anses som en dynamisk prosess der involverte er i konstant forhandling og balansering av både behov og verdier i krysningene av individuelle, samfunnsmessige og sosiale nivå som skaper en form for "push-pull" innflytelse på ens mulighet og evne til å delta på en tilfredsstillende måte.

Studiens funn presenterte viktigheten av tilhørighet, samt hvordan samhold og tilhørighet kunne medføre en form for tilrettelegging som ble ansett betydningsfull for å støtte deltakelse for personer med funksjonsnedsettelse. Dette kan ses opp mot studien til Hammel et al. (2008) der deltakerne i studien påpekte at en meningsfull deltakelse baseres på å ha tilgang til et bredt spekter av muligheter som ikke hindres av kroppslige funksjonsnedsettelse, eller av blant annet fysiske og sosiale omgivelser som oppleves funksjonshemmende. I samme studie hevdet deltakerne som nevnt også at det å stå fritt til å definere og forfølge deltakelse på egne premisser anses av

betydning fremfor å måtte oppfylle forhåndsbestemte standarder og samfunnsnormer om hva som ligger i "full deltakelse". I denne sammenheng kan en tolke det som at å tilrettelegge for at alle deltakere skal være med å spille, skaper større muligheter for alles deltakelse, men at det ville kunne skapt en bedre opplevelse omkring egen deltakelse at en hadde tilgang på et bredt spekter av muligheter. Der det igjen ikke anses nødvendig at laget skulle tilrettelegge for ens deltakelse på bakgrunn av at blant annet omgivelser oppleves funksjonshemmende. Funn omkring fremkommelighet og fysisk tilgjengelighet vil diskuteres senere i kapittelet, men en kan se tydelige sammenhenger mellom sosiale og fysiske forhold, da de på noen måter kan anses som dynamiske komponenter som sammen påvirker ens deltakelse i idrett.

I situasjoner der laget omkring en bistår med å tilrettelegge for egen deltakelse der andre samfunnsstrukturer ikke strekker til, viser også studiens funn hvordan mangel eller fravær av tilgjengelighet vil være en påvirkende faktor på deltakernes opplevelse av tilhørighet. Samt at dersom fasiliteter som eksempelvis flerbrukshaller ikke anses tilgjengelige vil gjerne noen av deltakerne fratras muligheten til å delta på lik linje med andre. Dette da deltakerne innad i et lag gjerne besitter ulikheter i sine funksjonsvariasjoner, og en da gjerne vil ha ulike behov omkring tilgjengelighet og eventuelle behov for tilrettelegging. Med andre ord er ikke kun en flerbrukshall nok i denne sammenheng, da det også trengs samhold og passende holdninger for å skape et fundament som ønsker å legge til rette for at alle på laget sin deltakelse skal muliggjøres. Dersom en ikke har tilsvarende muligheter til å tilrettelegge for deltakelse på lik linje som andre deltakere vil dette kunne oppleves som en følelse av utenforskap til tross for at en som lag og gruppe har det fint sammen i tilrettelagte omgivelser, ettersom en blir fratatt det som Hammel et al. (2008) omtaler ligger i "full deltakelse". Dette ettersom en da gjerne ikke står fritt til å forfølge deltakelsen sammen med lagkameratene på egne premisser, samt at en ikke har den samme tilgangen til spekteret av muligheter ettersom en hindres av blant annet fysiske miljø som kan oppleves funksjonshemmende. Dette kan underbygges av det sosiale perspektivet på funksjonshemming, der en anser funksjonshemming å baseres på møtet med samfunnets barrierer som ikke anses tilrettelagt for mangfoldet av mennesker (Grue, 2004; Tøssebro, 2010).

Overnevnt drøfting kan også ses igjen i funnene fra studien omkring at manglende tilgjengelighet oppleves som en irritasjonsfaktor, som igjen vil kunne gå utover andre deltakere ettersom de også kan miste en lagkamerat. Som nevnt tidligere i studiens presentasjon av funn anses fravær av, eller

reduisert tilgjengelighet og fremkommelighet, som et stressmoment for flere deltakere i studien, og dette kan medføre en negativ opplevelse som påvirker hele deltakelsen i etterfølgende aktivitet. Tilgjengelighet som stressmoment vi drøftes videre senere i studien, men jeg anser det som passende å trekke paralleller til dette i denne sammenheng når en drøfter trivsel, tilhørighet og samhold ved idrettsdeltakelse. Ved reising tilknyttet turneringer, skal en både til og fra flerbrukshallene, som drøftet ovenfor. I disse tilfellene skal en også gjerne entre nye omgivelser der samholdet settes på prøve. Dette da det kan tenkes å ha stor innvirkning på en deltakers opplevelse av tilhørighet og opplevelse av egen idrettsdeltakelse dersom det tilrettelegges for at alle skal få bli med til et nytt anlegg, for så at det igjen oppstår utfordringer når en kommer frem. Dette kan igjen tenkes å være individuelt basert på funksjonsvariasjoner og individuelle egenskaper og ferdigheter som skal møte omgivelsenes krav og forventninger til en som individ. Det kan i en slik sammenheng tenkes å ville ha ringvirkninger på resten av lagets deltakelse dersom en deltaker ikke møter kravene som samfunnet stiller til en, og da sett fra et sosialt perspektiv på funksjonshemning (Grue, 2004; Tøssebro, 2010, 2014) også blir tillagt en funksjonshemning. Med andre ord vil både fysiske og sosiale forhold for deltakelse ved bruk av flerbrukshaller være av betydning for personer med funksjonsnedsettelse sine muligheter for hva Hammel et al. (2008) omtaler som en meningsfull og "full" deltakelse.

I studien til Hammel et al. (2008) påpekte deltakerne at en meningsfull deltakelse baseres på å ha tilgang til brede spekter av muligheter som ikke hindres av kroppslige funksjonsnedsettelse, eller av eksempelvis fysiske og sosiale miljø som oppleves funksjonshemmende. En kan i denne sammenheng drøfte hvordan det for personer med funksjonsnedsettelse kan gå fra en fysisk deltakelse til opplevelse av meningsfull deltakelse dersom en både har tilgang på et bredt spekter av muligheter og tilbud, der også flerbrukshallene er tilstrekkelig tilgjengelig og universelt utformede, samt at en har gode sosiale miljøer. Sett opp mot egne funn og overnevnt drøfting kan det tenkes at sosial støtte gjennom praktisk bistand anses viktig for å tette gapet mellom et individs forutsetninger og kravet som stilles i omgivelsene ved bruk av flerbrukshaller. Noe som igjen kan knyttes opp mot det relasjonelle perspektivet på funksjonshemning (Grue, 2014; Molden, 2012; NOU 2001:22, 2001; NOU 2016: 17, 2016; St.meld.nr. 40 (2002-2003)). Samhold alene synes med andre ord ikke å tette gapet mellom individ og miljø, men kan anses som en god bidragsyter til å øke muligheter for deltakelse, samt at godt samhold og trivsel ses av stor betydning for ens opplevelse av egen idrettsdeltakelse. Helhetlig vil en kunne tenke seg at funksjonsnedsatte som

samfunnsgruppe vil kunne få en mer tilfredsstillende opplevelse av meningsfull deltakelse i idrettsaktiviteter dersom samfunnet fokuserer på den universelle utformingen og tilgjengeligheten i samfunnet. Noe som regjeringen som nevnt hevder de vil fokusere ytterligere på basert på hva som formidles av Kulturdepartementet (2021) i handlingsplanen *Bærekraft og like muligheter - et universelt utformet Norge (2021-2025)*. På samme tid bør samfunnet setter søkelys på å skape et bredere omfang av ulike idrettstilbud for personer med funksjonsvariasjoner dersom dette skulle bli oppnåelig. Sett fra et sosialt perspektiv på funksjonshemming (Grue, 2004; Tøssebro, 2010, 2014) vil et slikt fokus kunne bidra til at en ikke tillegges negative kvaliteter som funksjonshemmet når det omhandler eksempelvis idrett, ettersom de sosiale barrierene i form av holdninger i samfunnets omgivelser ikke vil skape barrierer for ens deltakelse. Samt at ens individuelle funksjonsvariasjoner da ikke vil frata individet muligheten til å delta i idrett på lik linje som andre.

Positive sosiale opplevelser, som følge av eksempelvis opplevelsen av trivsel og tilhørighet ved deltakelse i organiserte idrettsaktiviteter ses i analysen av studiens funn som en motvekt for opplevelsen av sosiale og praktiske barrierer. Samt at deltakerne uttrykker at de, som nevnt, i hovedsak deltar mest for det sosiale, der mestring og helsegevinster anses som et pluss, men ikke en avgjørende faktor. Sistnevnte kan også ses opp mot litteratur som også viser til at personer med funksjonsnedsettelse anser de psykososiale faktorene ved idrett som svært betydningsfulle, der de også viser til helsegevinsten som et tillegg en får ved deltakelsen. Samt at sosial kontakt anses som en fordel ved idrett blant personer med alle slags former for funksjonsvariasjoner (Jaarsma et al., 2014). Det å etablere sosiale forbindelser anses som en sentral form for tilrettelegging, om ikke den viktigste fordelen ved deltakelse i fysisk aktivitet blant menneskene på tvers av deres funksjonsnivå (McKenzie et al., 2021). Dette funnet ble hevdet å igjen stemme overens med tidligere forskning på mennesker med funksjonsnedsettelse der autentiske relasjoner til blant annet andre deltakere og trenere ble ansett å spille en sentral rolle i det å skape positivt deltakende miljøer.

I litteraturen til Barnes og Mercer (2010) presenteres måten sosiale holdninger kan fremtre som en barriere for deltakelse i idrett for personer med funksjonsnedsettelse som et betydningsfullt tema. De rapporterer at et flertall av personene med nedsatt funksjonsevne har en opplevelse tilknyttet å føle seg ekskludert fra idrettsaktiviteter. Dette kan drøftes opp mot funn fra egen studie, ved at dersom det sosiale miljøet og tilhørigheten samt trivsel er på plass, vil en få mulighet til en

tilstrekkelig meningsfull deltakelse. Da dette vil kunne tenkes å overskygge en rekke sosiale holdninger som kan oppstå ettersom en ved godt samhold ikke vil ha de samme erfaringene og opplevelsene som blant annet i litteraturen til Barnes og Mercer (2010), der de hevder at noen former for sosiale holdninger skaper barrierer. Dette da en deltar i en tilrettelagt idrett der resterende deltakere også vil ha ulike funksjonsvariasjoner, og som funn i denne studien viser har en ved deltakelse i lagidrettene noe til felles og en individuell erfaring som bidrar til at en forstår hverandre bedre. Funnene gir innsikt i positive opplevelser omkring å bli kjent med flere med lignende erfaringer som en selv, samt at en får opplevelsen av å ha en felles arena å gå til. En felles arena kan tenkes å gjøre det motsatte av å skape kultur for ekskludering, da det åpner for muligheter til deltakelse samt positive sosiale holdninger i en gruppe som ønsker å støtte og bli kjent med en, der en kan skape gode opplevelser sammen og kjenne på en følelse av tilhørighet. Som igjen og nevnt en rekke ganger i funnene, presenteres dette som den primære årsaken til at de velger å delta i organiserte idrettsaktiviteter.

Negative holdninger og sosialt stigma formidles som en bidragsyter til noe som en ikke ønsker å identifisere seg med, og det presenteres idretter som typisk forbindes med funksjonshemmede individer som eksempel (Barnes & Mercer, 2010). Dette synspunktet kan ses opp mot det medisinske perspektivet på funksjonshemning da dette perspektivet som nevnt omhandler at en ser funksjonsnedsettelse som et medisinsk fenomen som her bunner i ens fysiske begrensninger (Tøssebro, 2010). Sett fra dette perspektivet vil det kunne drøftes omkring at en tillegger individet mangler eller feil som skaper utfordringer for at en eksempelvis kan delta i idrett på like premisser som personer uten funksjonsnedsettelser. I en slik sammenheng kan det antydes at negative erfaringer med holdninger i samfunnet vil kunne medføre negative opplevelser med det å skulle delta i tilpasset idrett. Ved at en da ikke har tilstrekkelig med tilgjengelige og universelt utformede flerbrukshaller, eller tilgjengelige og varierte idrettstilbud, vil det kunne skape utfordringer for at en skal kunne delta, samt skape dårlige erfaringer og opplevelser omkring egen deltakelse i organiserte idrettsaktiviteter. Sett fra et sosialt perspektiv på funksjonshemning (Grue, 2004; Tøssebro, 2010, 2014) vil en da kunne tillegge deltakere en funksjonshemning fremfor en funksjonsnedsettelse på det grunnlag at samfunnet ikke har skapt og tilrettelagt for at en skal ha tilgang på tilstrekkelig med adekvate tilbud for de med funksjonsvariasjoner. Det vil da være omgivelsene som skaper barrierene og fratrar en muligheter til deltakelse i idrettstilbud som vil kunne oppleves adekvate. Dersom samfunnet legger økt fokus omkring universell utforming og

tilgjengeligheten av samfunnet som tidligere påpekt, samt vektlegger å skape tilstrekkelig med adekvate idrettstilbud for variasjonen av menneskers interesser, men hensyn til ens funksjonsvariasjoner, vil en kunne skape et bedre grunnlag for at en vil ha positive opplevelser omkring idrettsdeltakelse. Det kan også tenkes at ved å skape mer positive opplevelser og muligheter for deltagelse for den enkelte, så vil en sett fra et sosialt perspektiv på funksjonshemning (Grue, 2004; Tøssebro, 2010, 2014) også kunne medføre at en ikke tillegges en funksjonshemning ettersom samfunnets barrierer vil reduseres ved at en har et samfunn som er tilgjengelig og skapt for alle, også de med funksjonsvariasjoner.

Oppsummert kan en se indikasjoner på at opplevelsen av tilhørighet og trivsel gjennom blant annet sosialt samhold medfører en positiv innvirkning på både mulighetene for idrettsdeltakelse, men kan også gi en bedre opplevelse av det å delta. Dette på bakgrunn av at tilhørighet og et sosialt samhold kan tyde på et godt miljø og ønske om at alle skal ha mulighet til å delta. Dette kan igjen tenkes å medføre økt trivsel og styrke opplevelsen av tilhørighet ytterligere for deltakerne innad i laget. En slik tilnærming for å øke deltakernes muligheter for deltagelse, samt opplevelsen av deltagelse kan anses som noe som reduserer funksjonshemmende barrierer, ettersom en tilrettelegger og skaper nye muligheter for funksjonshemmede. Det kan tenkes og drøftes ytterligere omkring at det for et flertall av personer med funksjonsnedsettelse vil skape en positiv opplevelse omkring deltagelse i idrett, at laget en deltar sammen med skaper muligheter og forsøker å bistå en for å gi en like muligheter for deltagelse som resten av deltakerne. Dette vil også kunne tyde på et godt samhold og at en ønsker at en skal være med, noe som kan øke den individuelle selvfølelse og opplevelse av tilhørighet, som er et sentralt aspekt ved deltagelse (Ginis et al., 2017). Overordnet kan dette knyttes opp mot både det sosiale perspektivet av funksjonshemning (Grue, 2004; Tøssebro, 2010, 2014), samt det relasjonelle (Grue, 2014; Molden, 2012; NOU 2001:22, 2001; NOU 2016: 17, 2016; St.meld.nr. 40 (2002-2003)) ettersom det er omgivelsene omkring individet som skaper individenes forutsetninger for idrettsdeltakelse. Noe som igjen vil ha en påvirkende faktor for deltakernes helhetlige opplevelse av hva å delta i idrett er, da ved omgivelser som ikke tillegger en kvaliteter som tilsier en er funksjonshemmet. En mer likeverdig tilgang til idrettsaktiviteter vil kunne tenkes å bidra til en mer positiv opplevelse av å delta. Dette samtidig som at tilstrekkelig med tilgjengelige idrettstilbud vil skape muligheter for sosial sammenkomst og bidra til at en kan skape sosialt samhold med andre. Sosial sammenkomst

vil kunne medføre en opplevelse av tilhørighet og trivsel, som vil øke ens individuelle opplevelse av å delta i organiserte idrettsaktiviteter.

6.1.2 Tilgjengelighetsusikkerhet kan bidra til negative opplevelser før, under og etter egen deltakelse i idrett

Ved presentasjon av funn ble usikkerhet om tilgjengelighet til og i hallen som et stressmoment i forkant av idrettsdeltakelse lagt frem. Dette innebar deltakernes opplevelser omkring hvordan deres egen usikkerhet om omgivers tilgjengelighet skapte negative forventninger, som ble en psykisk belastning i forkant av at de skulle delta i idrett. Ifølge deltakerne i studien bidro dette til å skape negative opplevelser omkring egen idrettsdeltakelse ettersom det kan bidra til at en velger å ikke delta, eller til en følelse av at en er avhengig av bistand fra andre.

Funn omkring betydningen usikkerhet tilknyttet tilgjengelighet har på ens deltakelse i idrett, samt opplevelsen av denne kan en se igjen i en rekke ulik litteratur. I tidligere presentert litteratur kom det frem at blant de 44 fasilitetene som ble identifisert som tilgjengelige fasiliteter, så var ingen av dem fullstendig tilgjengelig for personer med nedsatt bevegelsesevne ved nærmere undersøkelser av Arbour-Nicitopoulos og Ginis (2011). Manglende eller fraværende tilgjengelighet i det som skal være tilgjengelige fasiliteter kan diskuteres som en bidragsyter til å skape usikkerheter for personer med redusert funksjonsevne. Samfunnet for øvrig, med lovverk om planlegging og byggesaksbehandling, samt lovverk om likestilling og forbud mot diskriminering, skaper en forventning om at ulike bygde omgivelser og fasiliteter skal være tilgjengelige for alle (Likestillings- og diskrimineringsloven, 2017; Plan og bygningsloven, 2008). I situasjonene hvor haller likevel ikke oppleves tilpasset brukernes behov kan det tenkes at fasiliteter er bygd etter tekniske krav, men at kravene ikke erfarer som tilstrekkelige av brukerne. Med en antagelse om at tekniske krav om universell utforming ikke er tilstrekkelige for alles behov når en ser det opp mot universell utforming, kan det diskuteres om det vil ha en sammenheng med at eksisterende krav er satt av personer som ikke preges i stor grad av omgivelsenes utforming. Det kan med andre ord tenkes at slike avvik forekommer på bakgrunn av at de som har som ansvarsområde å bygge og planlegge fasilitetene ikke har tilstrekkelig kompetanse og forståelse omkring personer med redusert funksjonsnivå sine behov omkring fremkommelighet i bygde omgivelser. Dette på samme tid som at forskrifter om reguleringer av tekniske krav til bygde omgivelser (Byggteknisk forskrift, 2017) ut fra hva funnene viser, ikke synes tilstrekkelig for å muliggjøre deltakelse og

fremkommelighet for personer med funksjonsnedsettelse ved bruk av flerbrukshaller. De tekniske kravene om universell utforming kan ses som et stort bidrag til at samfunnet blir mer tilgjengelig, men at det likevel ikke oppnås nødvendig standard for at personer med funksjonsnedsettelse skal kunne ferdes der de vil i samfunnet uten å oppleve usikkerhet omkring tilgjengelighet.

Forskning på tematikken som tidligere er presentert viser også til funn omkring at deltakelsen i idrett blant personer med funksjonsnedsettelse har sammenheng med manglende eller redusert tilgjengelighet. Der de viser at 41 prosent av personer med funksjonsnedsettelse opplever utfordringer tilknyttet deltakelse i en eller flere fritidsaktiviteter (Molden et al., 2009). Manglende faktisk tilgjengelighet, sammen med overnevnt drøfting om at brukere erfarer tilgjengelighetsusikkerhet, kan påvirke deltakernes motivasjon til, og opplevelse av, deltakelse i idrett. Dette da det er gjennomgående i en rekke studier at til tross for at en omtaler fasiliteter som tilgjengelige er en betydelig andel av idrettstilbudene for personer med redusert funksjonsevne ikke tilgjengelig for alle, og det vises til opplevde utfordringer tilknyttet deltakelse i fritidsaktiviteter som idrett (Arbour-Nicitopoulos & Ginis, 2011; McKenzie et al., 2021; Molden et al., 2009; Rimmer et al., 2016; Rimmer et al., 2004; Sá et al., 2012; Scelza et al., 2005).

Gjennom analyseringen av funn og arbeid med datasettet, har overnevnte drøftinger bidratt til et begrep som benyttes i tittelen på dette kapitlet. Nemlig tilgjengelighetsusikkerhet. Dette er et begrep jeg har valgt å benytte for å skape en betegnelse på hva som presenteres både i studiens funn, men samtidig går igjen i tidligere forskning. Nemlig usikkerheter tilknyttet arealers tilgjengelighet og utforming, samt opplevelsene av at fasiliteter ikke oppleves tilgjengelig. Sistnevnt kan tenkes å bidra til en, som nevnt, dårlig opplevelse ved deltakelse i idrett, samt vil være en erfaring en tar med seg videre. Det kan da tenkes at det på et senere tidspunkt kan bygge seg opp en usikkerhet basert på disse erfaringene, da jeg anser tilgjengelighetsusikkerhet som noe som oppstår inni en selv. I en slik sammenheng og drøfting kan det også tenkes at det for noen vil kunne forekomme at til tross for at eksempelvis en flerbrukshall formidles å være tilgjengelig, så beslutter en å ikke delta eller benytte seg av den basert på frykten og usikkerheten som en opplever.

Som presentert har en rekke studier lagt frem at personer med funksjonsnedsettelse ofte opplever barrierer tilknyttet deltakelse i trening, der mangel på tilgjengelig utstyr samt fysisk planløsning blant annet påpekes som en bidragsytende faktor for å skape barrierer for personene med funksjonsnedsettelse (Rimmer et al., 2016; Rimmer et al., 2004; Scelza et al., 2005; Stuijbergen

et al., 1990). Mangel på utstyr og gode planløsninger bidrar sammen med manglende tilgjengelighet og tilrettelegging, som også utgjør barrierer for deltakelse i blant annet fritidsaktiviteter (Kittelsaa et al., 2015). Funn i egen studie om manglende motivasjon på grunn av en generell tilgjengelighetsusikkerhet rundt idrettsarenaer, og at hallene har manglende fysisk tilgjengelighet i form av eksempelvis toaletter, parkering, planløsninger, kan derfor anses sammenlignbart med annen forskning. Basert på funn i tidligere litteratur som nå er presentert kan en se tydelige paralleller mellom hvordan miljøet hvor idrettsdeltakelse finner sted, som eksempelvis flerbrukshaller, og deltakerne sin opplevelse av å delta i idrett. En ser i denne studien tegn til at usikkerhet vedrørende at flerbrukshallene en skal delta i er tilstrekkelig tilrettelagt og anses tilgjengelig for deltakeren som skal benytte den, vil kunne påvirke forventninger til og opplevelsen av det å delta i idrett i flerbrukshaller på en negativ måte. Det kan også ses opp mot Rimmer (2006) sine funn om at dersom det oppstår et gap mellom deltakernes funksjonsevne og tilgjengeligheten i omgivelsene vil dette kunne medføre en redusert deltakelse. Funnene i denne studien viser at informantene på grunn av dårlig fysisk utforming i hallen blant annet ble påvirket sosialt. Dersom det da resulterer i redusert opplevelse omkring aspekter ved deltakelse som å kunne være del av et lag og samhold i idretten, på bakgrunn av at idrettsanleggets manglende tilgjengelighet og universelle utforming, bidrar det til svakere deltakelse.

Molden et al. (2009) påpekte som nevnt i sin forskning at en økning i samfunnets allmenne tilgjengelighet på fritidsområdet anses som en grunnleggende forutsetning for å bedre tilbudet for personer med funksjonsnedsettelse. Samt at det ble ansett som et virkemiddel for å styrke deltakelsen og tilgjengeligheten som også allerede eksisterer. Dette kan diskuteres opp mot funn fra egen studie om at omgivelsene skaper og legger forutsetninger for idrettsdeltakelsen, samt at tilgjengelige flerbrukshaller vil skape muligheter for sosial sammenkomst, samt bidra til sosialt samhold, trivsel og tilhørighet. På samme tid kan det diskuteres opp mot funn tilknyttet hva jeg har omtalt som tilgjengelighetsutsikkerhet, og at økning i samfunnet allmenne tilgjengelighet på fritidsområdet vil kunne bidra til å redusere denne usikkerheten som bidrar til en generelt dårligere opplevelse av egen deltakelse. Jeg anser det som verdifullt for samfunnet å legge økt fokus på tematikken ettersom det basert på egne funn, sett opp mot tidligere litteratur, kan tyde på en økt opplevelse av deltakelse for personer med funksjonsnedsettelse, samt økte muligheter for deltakelse. Noe som også vil kunne bidra til å øke det generelle nivået av samfunnsdeltakelse på fritiden for personer med funksjonsnedsettelse. Det kan også tenkes at ved å legge økt fokus på

tematikken vil en være i bedre stand til å på en tilfredsstillende måte følge Norges lovverk omkring likestilling og forbud mot diskriminering, samt at en skal kunne sikre mennesker med redusert funksjonsevne tilgang til arenaer for idrettsaktiviteter og lignende, som nevnes som en målsetting i CRPD (2006). I denne sammenheng vil det da kunne anses nødvendig å gjøre et dypdykk omkring forskriften tilknyttet tekniske krav til byggverk, også omtalt som TEK 17. Der legger en de grunnleggende standardene og kravene som skal bidra til en universell utforming av bygde omgivelser og fasiliteter som skal være tilgjengelig for alle i samfunnet. Dersom den praktiske bruken knyttet til bruken av flerbrukshaller hadde fått et økt fokus, og enklere tilrettelegging i etterkant, vil det kunne tenkes at det ville kunne bidratt til å redusere personer med funksjonsnedsettelse sine opplevelser av usikkerhet omkring tilgjengelighet til idrettsbygg. En mer fleksibel bruk av hallene, og med styrkede sosiale ressurser vil kunne medføre både en økt deltakelse, men også en bedre opplevelse av det å delta i idrettsaktiviteter i eksempelvis flerbrukshaller. Det kan her diskuteres hvorvidt dette vil være løsningen, eller om det er behov for høyere standarder, der brukerinvolvering vil anses av betydning for å heve standardene tilstrekkelig, samt undersøkelse av supplerende individrettede tiltak når universelle løsninger ikke strekker til.

Samlet sett ser en, som nevnt i flere studier, behov for økt tilrettelegging og tilgjengelighet av idrettsmuligheter omkring personer med nedsatte funksjonsevner, der flere av deltakerne med reduserte funksjonsevner viser en interesse for sport og trening, men møter betydelige hindringer for deltakelse. Det er blant annet vist til ulike eksempler på dette i forskjellige studier ved at det eksempelvis ikke er heiser i lokaler, at dørkarmen er for smale, og at disken ved resepsjonen er for høy til at en som benytter rullestol kan se den som sitter på andre siden og snakker med en. Overnevnte eksempler viser til erfaringer i samfunnet en gjør seg som mennesker med behov for omgivelser som er tilpasset ens behov. Dette kan ses opp mot det sosiale perspektivet på funksjonshemming (Grue, 2004; Tøssebro, 2010, 2014), der funksjonshemming ikke skyldes individuelle begrensninger, men at det oppstår i de sosiale barrierene i samfunnets bygde omgivelser. Individene vil ut ifra dette perspektivet kunne anses å bli hemmet i å utføre sine handlinger, ved at fasiliteter som flerbrukshaller ikke er universelt utformede og tilgjengelig for deltakerne som skal benytte dem. En kan i denne sammenheng også drøfte det på bakgrunn av sosial konstruerte fenomener (Grue, 2004; Tøssebro, 2010, 2014) som funksjonshemming. Med dette vil flerbrukshallen bidra til en konstruksjon av funksjonshemming, dersom den ikke anses

tilgjengelig for deltakeren. Dersom flerbrukshallen ikke er tilgjengelig, vil det i seg selv vil skape en negativ opplevelse omkring egen mestring, samt det å skulle delta i idrett i flerbrukshallen for personer med funksjonsnedsettelse. Negative opplevelser som igjen kan trekke paralleller over til tidligere forskning der det hevdes at utformingen og byggingen av offentlige bygninger anses som en viktig bekymring, det som jeg har valgt å omtale som tilgjengelighetsusikkerhet, og bidrar kontinuerlig til å skape funksjonshemming (Dolbow & Figoni, 2015). Det kan her diskuteres basert på egne funn om de negative erfaringene vil kunne påvirke eget selvbilde, samt bidra til en forståelse av seg selv som funksjonshemmet, der fravær av deltakelse kan ha sammenheng med blant annet manglende motivasjon, da en som deltaker frykter å ikke imøtekomme samfunnets krav, og beslutter å ikke delta.

Barnes og Mercer (2010) hevder som nevnt at fysiske og sosiale barrierer skaper betydelige utfordringer for personer med funksjonsnedsettelse som ønsker å delta i idrett, og at disse barrierene kan omfatte eksempelvis utilgjengelige fasiliteter. De fremhever også viktigheten av å forbedre tilgjengeligheten for å bidra til å øke idrettsdeltakelsen blant samfunnsgruppen. Dette kan igjen ses opp mot den sosiale forståelsen av funksjonshemming (Grue, 2004; Tøssebro, 2010, 2014), samt den relasjonelle forståelsen (Grue, 2014; Molden, 2012; NOU 2016: 17, 2016; St.meld.nr. 40 (2002-2003)). Deltakerne i studien min sine opplevelser omkring tilgjengelighetsusikkerhet, kan tenkes å resultere i en dårligere opplevelse av å delta i idrett enn dersom fasilitetene som flerbrukshaller hadde vært tilstrekkelig utformet, også på landsbasis. Det vil ikke anses tilstrekkelig med én flerbrukshall som er universelt utformet, da en ved andre flerbrukshaller da vil bli fratatt de samme mulighetene for deltakelse. Dersom flerbrukshallene ikke er tilstrekkelig utformet og tilgjengelig, vil dette kunne tenkes å sosialt konstruere individenes funksjonshemming, fremfor å ha en funksjonsnedsettelse. Sett i det relasjonelle perspektivet (Grue, 2014; Molden, 2012; NOU 2016: 17, 2016; St.meld.nr. 40 (2002-2003)) vil en kunne tenke at det skaper et gap mellom individets forutsetninger og samfunnets krav til individet dersom flerbrukshallen ikke er tilstrekkelig universelt utformet. Dette gapet vil da bidra til at en funksjonshemming oppstår på bakgrunn av at en ikke er i stand til å gjennomføre idretten når samfunnet stiller krav en ikke har forutsetninger for å møte med tanke på ens funksjonsevne. Ut fra dette perspektivet vil ens deltakelse og forutsetninger for å delta i idrett avhenge av hvilke krav flerbrukshallen stiller til ens funksjonsevne for at en skal ha grunnleggende muligheter for å delta i idrett. Flerbrukshallens krav til funksjon vil kunne tenkes å påvirke ens opplevelse av å delta

ettersom usikkerhet omkring tilgjengelighet i denne sammenheng vil kunne medføre at du tillegges en funksjonshemming.

Oppsummert kan en anse funnet omkring at tilgjengelighetsusikkerhet som sammenlignbart med en rekke andre studier og litteratur på området som også omtaler tematikken. Med dette som grunnlag kan en gjøre seg en tolkning om at tilgjengelighetsusikkerhet omkring fasiliteter som flerbrukshaller, kan bidra til å skape lavere motivasjon og bekymring i forkant av deltakelse i idrett for personer med funksjonsnedsettelse. Som egne funn også viser kan usikkerheten være nok for noen til at en lar være å delta i utgangspunktet, noe som fjerner den generelle muligheten omkring å få en god opplevelse av å delta i idrett.

6.1.3 Tilgangen på menneskelig støtte er vesentlig for ens opplevelse av å delta i idrett blant personer med funksjonsnedsettelser

Blant studiens funn tok flere deltakere opp betydningen av menneskelig støtte for egen deltakelse i idrett. Dette kunne være i form av familie, samhold innad i laget, treneres forståelse og kompetanse, men også brukerstyrte personlige assistenter. Slike assistenter er ikke omtalt i tidligere studier som benyttes i denne studiens gjennomgang av tidligere forskning. Til tross for dette viser tidligere forskning funn som viser til betydningen av menneskelig støtte eller betydningen tilrettelegging kan ha for ens deltakelse i idrett (Barnes & Mercer, 2010; Jaarsma et al., 2014; McKenzie et al., 2021; Rimmer et al., 2004). På bakgrunn av dette anser jeg mine funn som sammenlignbare og av betydning å omtale ettersom brukerstyrte personlige assistenter som menneskelig støtte, og som et individrettet supplement til universell utforming for deltakelse, vil være av betydning for flere av deltakerne i min studie. Ettersom jeg også undersøker forskningen ut fra et fenomenologisk vitenskapelig perspektiv vektlegger jeg å drøfte dette funnet ytterligere ettersom det fremstår betydelig for deltakernes livsverden og erfaringer omkring studiens problemstilling.

Studios funn har, som nevnt tidligere, lagt frem deltakernes erfaringer omkring bruk av brukerstyrt personlig assistent, der de har påpekt innvirkningen det har på deres mulighet for deltakelse. Deltakerne påpeker også hvordan fravær av dette har redusert ens muligheter for deltakelse. Noe som fremheves i litteraturen til Barnes og Mercer (2010) er viktigheten av personlig handlefrihet for å gjøre det mulig for personer med funksjonsnedsettelse å delta aktivt i

idrett. Personlig handlefrihet innebærer anerkjennelse og støtte for ens individuelle forutsetninger og behov ved deltakelse i idrett som funksjonsnedsatt. Dette kan ses opp mot egne funn, der menneskelig støtte vil kunne anses som et bidrag til personlig handlefrihet, samt en støtte opp mot ens individuelle forutsetninger og behov.

Tidligere presentert litteratur indikerer at barrierer for å delta i fysiske aktiviteter og idrett kan knyttes opp til psykologiske eller emosjonelle barrierer. Der deltakerne knyttet barrierer til frykt for det ukjente, bekymringer for å måtte søke bistand, mangel på støtte fra venner og familie, samt mot å skulle få tilgangen og muligheten til å delta i eksempelvis idrettsaktiviteter (Rimmer et al., 2004). I en slik sammenheng kan en også trekke inn mine funn om hvordan tilgang på menneskelig støtte, da i form av BPA eller annen menneskelig støtte som fra nærpåsoner, familie eller lagkamerater og trenere, medfører økte muligheter for deltakelse i idrett. Denne menneskelige eller sosiale støtten bistår en i det som ovenfor omtaltes som psykologiske og emosjonelle barrierer, som ved tilgjengelighetsusikkerhet, for deltakelse. Det kan tenkes at frykt for det ukjente, noe som også kan ses opp mot kapittelet ovenfor om tilgjengelighetsusikkerhet som barriere for deltakelse, vil være barrierer som kan sterkt reduseres dersom en har tilgang på menneskelig støtte eller eksempelvis en BPA når en skal delta i idrett. Dette vil også medføre at en kan fjerne bekymringene omkring å måtte søke bistand fra andre ettersom en da har med noen som er godt kjent med en og ens individuelle forutsetninger og behov. Menneskelig støtte kan tenkes å heller fremtre som en trygghet og da redusere om ikke fjerne noen av de psykologiske og emosjonelle barrierene for å delta i idrett. Dette vil også kunne medføre en økt opplevelse omkring å delta i idrett i sin helhet, ettersom en har tilgang på den praktiske støtten og tilretteleggingen en muligens har behov for. Sistnevnte vil selvsagt være personavhengig sett opp mot utfordringene i omgivelsene, ettersom menneskelig støtte ikke vil kunne fjerne alle barrierer eller krav samfunnet kan stille til ens menneskelige forutsetninger, dersom en ser det i et sosialt eller relasjonelt perspektiv opp mot funksjonshemming som fenomen.

McKenzie et al. (2021) sin litteraturstudie presenterer som nevnt betydningen de fysiske omgivelsene hadde på deltakelsen i fysisk aktivitet, og at det belyses at tilrettelegging eller eksempelvis lett tilpasset utstyr var rapportert som noe som økte og muliggjorde en lettere deltakelse. I en slik sammenheng er menneskelig støtte i form av en BPA å anse som en vesentlig tilrettelegging ettersom de vil fungere som en individuell tilrettelegging for individet som skal

delta i idrett. Som presentert i mine funn ble en BPA ansett som et hjelpemiddel for å muliggjøre og bidra til en lettere deltakelse, på samme tid som en av deltakerne som ikke hadde tilgang på BPA opplevde å ikke ha muligheten til å eksempelvis delta på turneringer. Dette ettersom han hadde behov for praktisk bistand og tilrettelegging i forkant og etterkant av turneringen for å kunne delta, da han selv ikke var i stand til å frakte eget utstyr med seg til og fra anleggene når en ikke konkurrerte på hjemmebane.

For å oppsummere kapittelet kan en anse menneskelig støtte som en påvirkende faktor for personer med funksjonsnedsettelse sine muligheter for deltakelse i idrett, og på denne måten også ha en påvirkende rolle i deres opplevelse av å delta. Jeg tolker det som at menneskelig støtte i denne sammenheng kan være lett å overse ettersom en ved tilgjengelighet ofte fokuserer på bygde omgivelser eller fysiske og materialistiske tilrettelegginger. I dette perspektiv vil også menneskelig støtte anses som en tjeneste eller verktøy for tilrettelegging samt muliggjøring for deltakelse. Den menneskelige støtten vil med andre ord kunne skape en positiv opplevelse tilknyttet deltakelse i idrett, samt være en vesentlig form for tilgjengelighet, samtidig som fravær eller manglende tilgang på menneskelig støtte vil kunne ha en negativ innvirkning på ens opplevelse av å delta dersom dette medfører at en ikke vil ha de samme forutsetningene eller mulighetene for deltakelse.

6.2. Betydningen av tilgjengelighet i fysiske, strukturelle og bygde omgivelser

Dette kapittelet vil sette søkelys på betydningen av en rekke faktorer i omgivelsene omkring personene med funksjonsnedsettelse, og hvilken påvirkningskraft det har på deres opplevelse av deltakelse i idrett.

6.2.1 Barrierer i fysiske omgivelser for personer med funksjonsnedsettelse sine muligheter for idrettsdeltakelse

Funnene i denne studien indikerer en tydelig sammenheng mellom tilgjengelighet og tilrettelegging i fysiske, strukturelle og bygde omgivelser, samt innvirkningen dette har på både deltakernes muligheter for deltakelse, men også den helhetlige opplevelsen av å delta i idrettsaktiviteter. Videre vises det til innvirkningen blant annet fremkommelighet og

transportmuligheter, samt idrettsmiljøet har på dette. Noe som blir ansett som en like nødvendig del på bakgrunn av det helhetlige bildet av å delta i idrettsaktiviteter ettersom dette både er før, under og etter det å eksempelvis spille basketball, el-innebandy eller goalball.

Som tidligere presentert ser en samlet sett i flere tidligere studier behov for økt tilrettelegging og tilgjengelighet av idrettsmuligheter for personer med funksjonsnedsettelse. Flere av individene med reduserte funksjonsevner viser der en interesse for sport og trening, men møter betydelige hindringer for deltakelse (Kars et al., 2009; Stroud et al., 2009; Tasiemski et al., 2004). Medlemskap i idrettslag anses også som nevnt å være lavere som en følge av at flere idrettsaktiviteter ikke er tilgjengelig eller tilpasset for personer med funksjonsnedsettelse. Noe som påpekes å hindre eller redusere deres muligheter for deltakelse (Molden et al., 2009). Tidligere forskning viser også til at personer med funksjonsnedsettelse ofte opplever barrierer tilknyttet deres deltakelse i idrett sammenlignet med resten av befolkningen, og at dette blant annet kommer av tilgjengelighet til kollektiv transport og fasiliteter, der de viser til en rekke årsaker som manglende tilgjengelig utstyr og at fysiske planløsninger også bidrar til å skape barrierer. Det vises også til mangel på informasjon om tilbud, idrettstilbud og fasiliteter som årsaker for dette (Rimmer et al., 2016; Rimmer et al., 2004; Scelza et al., 2005; Stuijbergen et al., 1990). Dette kan ses opp mot egne funn der deltakerne belyser ulike utfordringer de opplever omkring egen deltakelse i idrettsaktiviteter.

I presentasjonen av studiens funn viser det seg blant annet utfordringer tilknyttet det å benytte kollektivtransport til og fra flerbrukshallene ved idrettsdeltakelse. Dette ble ansett å ha betydning for personer med funksjonsvariasjoner sine muligheter til å benytte flerbrukshallen dersom det oppstår barrierer tilknyttet fremkommelighet, basert på at de kollektive løsningene ikke anses tilstrekkelige. Tilgjengeligheten av den kollektive transporten tar i denne sammenheng ikke utgangspunkt bare i utformingen til eksempelvis bussen, og mulighetene for på- og avstigning, men det å også ferdes trygt og på en hensiktsmessig måte til og fra holdeplassene. Fra et sosialt perspektiv på funksjonshemning (Grue, 2004; Tøssebro, 2010, 2014) ville den sosialt konstruerte samfunnsbarrieren her være mangel på tilgang til trygg og hensiktsmessig ferdsel til og fra den kollektive transporten en benytter. Det kan her oppstå en funksjonshemning gjennom at omgivelsene bygger barrierer som fratrukker individet mulighet for deltakelse og fremkommelighet på lik linje med andre i samfunnet som ikke har tilsvarende fysiske kroppslige begrensninger. Sett i

denne sammenheng vil det ikke være en universelt utformet løsning i sin helhet, men en bidra til ulike forutsetninger for å ferdes.

Regjeringen ytrer som presentert et ønske om å skape et samfunn som fremmer helse for hele befolkningen, der grunnlaget for god folkehelse hevdes å blant annet ligge i trygge og lett tilgjengelige muligheter for aktivitet og mestring (Meld.St.19 (2018-2019)). Ved at regjeringen legger ned arbeid og tid i fremtiden for å tilfredsstille dette, kan det tenkes å anses som en bidragsyter til å øke deltakelsen i organiserte idrettsaktiviteter blant personer med funksjonsnedsettelse. Det er på samme tid i en annen sammenheng formidlet at en i tiden fremover vil legge økt fokus omkring samfunnets universelle utforming og tilgjengelighet (Kulturdepartementet, 2021). Noe som også kan tenkes at vil medføre et ytterligere fokus på at blant annet fremkomstmidler og kollektivtilbud blir tilstrekkelig tilgjengelig for alle i samfunnet. Noe som også vil være av betydning for at en skal ha tilstrekkelige muligheter for å delta i idrettsaktiviteter ettersom en vil være avhengig av at et fremkomstmiddel som er tilpasset ens individuelle funksjonsvariasjoner, samt at en har tilgang på trygg ferdsel fra eksempelvis kollektivtilbudet og inn i flerbrukshallen, som en også er avhengig av at er universelt utformet og tilgjengelig.

Egne funn omkring fremkommelighet og transport og dets betydning for deltakernes muligheter for og opplevelse av deltakelse, kan igjen knyttes opp mot perspektiver på funksjonshemning. Som nevnt baseres det sosiale perspektivet på funksjonshemning (Grue, 2004; Tøssebro, 2010, 2014) på en forståelse av at funksjonshemning ikke skyldes ens individuelle begrensninger, men oppstår i sosiale barrierer i samfunnets bygde omgivelser. Sett fra et sosialt perspektiv, vil det i denne sammenheng være samfunnets mangel på tilstrekkelige og tilgjengelige muligheter for fremkommelighet til og fra flerbrukshallene skape en sosialt konstruert funksjonshemning hos individet med redusert funksjonsevne. Dette kan igjen ses opp mot at ethvert gap i områdene mellom funksjonsevne og personlige- eller omgivelserrelaterede kontekstuelle faktorer kan resultere i redusert deltakelse i fysiske aktiviteter (Rimmer, 2006). Noe som videre kan ses opp mot det relasjonelle perspektivet på funksjonshemning, der fravær av tilgjengelige omgivelser bidra til å skape grunnlaget for at en anses funksjonshemmet i det samspillet der ens personlige og individuelle forutsetninger ikke anses i stand til å møte kravet samfunnet stiller til ens deltakelse og ferdsel. Ved å gi og utvikle mer presise og skreddersydde tilbud som kan fremme deltakelse

må en forstå de funksjonelle nedsettelsene og aktivitetsbegrensningene til personen, samtidig som en forstår deltakelsesrestriksjonene innenfor konteksten av person- og omgivelsesrelaterte faktorer (Rimmer, 2006).

Idrett er blant arenaene som Bufdir (2015) anser som betydningsfulle for samfunnsdeltakelse, men de påpeker ytterligere at en rekke personer ikke har muligheten til å delta i en rekke fysiske aktiviteter grunnet manglende tilrettelegging. Det trekkes også frem at blant personer med nedsatt funksjonsevne i Norge er én av ti medlem i et idrettslag. Dette kan ses i sammenheng med funn fra egen studie der deltakerne i en rekke sammenhenger påpeker hvor lite miljøet omkring idrett for funksjonsnedsatte er. McKenzie et al. (2021) hevder at de fysiske omgivelsene hadde gjennomgående betydning på informantenes deltakelse i fysisk aktivitet var gjennomgående og at tilrettelegging eller lett tilpasset og/eller spesialisert utstyr var rapportert som noe som økte og muliggjorde en lettere deltakelse. Arbour-Nicitopoulos og Ginis (2011) viste at ved undersøkelse av 44 fasiliteter tilknyttet trening og fritidsaktiviteter som identifiseres som tilgjengelige, var det ingen av dem som var fullstendig tilgjengelige for personer med nedsatt bevegelsesevne. I lys av min egen studie og tidligere forskning kan det i denne sammenheng drøftes at mangel på tilgjengelighet, fravær universelt utformede flerbrukshaller og andre fasiliteter, samt redusert tilgang på idrettstilbud kan anses som påvirkende faktor for personer med funksjonsnedsettelse sine muligheter for deltakelse i idrettsaktiviteter. Ved at en også har reduserte muligheter for å delta, kan tenkes å medføre en dårligere opplevelse omkring det å delta i organiserte idrettsaktiviteter ettersom en ikke vil ha samme grunnlag for å skape gode opplevelser. Molden et al. (2009) påpeker som nevnt at en økning i samfunnets allmenne tilgjengelighet på blant annet fritidsområdet anses som en grunnleggende forutsetning for å bedre tilbudet for personer med ulike funksjonsvariasjoner. Det påpekes videre at en rekke virkemidler for å øke deltakelse og tilgjengeligheten allerede eksisterer. I en slik sammenheng mener jeg, sett i lys av egne funn, at en økning i tilgjengelighet vil anses grunnleggende for å bedre tilbudet personer med funksjonsvariasjoner har for deltakelse i organisert idrett, samt at det kan anses som et vesentlig virkemiddel for økt deltakelse.

Flere andre artikler antyder at mangelfull informasjon om tilrettelagte idrettsprogrammer og lignende er en betydelig barriere for deltakelse i idrett for personer med funksjonsnedsettelse. De fremhever ytterligere som nevnt at den mangelfulle informasjonen anses som en av flere

utfordringer samfunnsgruppen møter som et hinder for deres idrettsdeltakelse (Kinne, 1999; Rimmer et al., 2008; Tasiemski et al., 2004). I denne sammenheng kan det drøftes om idrettsmiljøene og antallet personer med funksjonsnedsette som er medlem i et idrettslag, kan knyttes opp mot at det er reduserte muligheter en har som funksjonsnedsett for deltakelse i organiserte idrettsaktiviteter. I studiens empiri viser det til at funksjonsnedsette som kjent er en minoritetsgruppe i samfunnet, noe som medfører at det vil være utfordrende å finne flere deltakere til de få idrettstilbudene som eksisterer for funksjonsnedsette. Det kommer også frem tolkninger om det at det ikke vil være tilstrekkelig å ha tilgang på eksempelvis rullestolbasket som idrettstilbud, ettersom en har behov for at deltakerne og de som da er funksjonsnedsette i omgivelsene ønsker å delta i akkurat denne idretten. Som alle andre samfunnsborgere har personer med funksjonsnedsettelse også ulike interesser. Det kan tenkes at tilgang på et redusert omfang av idrettstilbud, vil være en medvirkende faktor i at det også er få deltakere.

Ved å øke tilgangen på et variert idrettstilbud kan det tenkes at personer med funksjonsnedsettelse vil finne det mer innbydende å delta i idrettsaktiviteter. Deltakerne i studien understreker gjentatte ganger hvor viktig opplevelsen av tilhørighet og trivsel er for deres aktive deltakelse i idrettsaktiviteter. Dette er dog en følelse en kan tenkes å kjenne på i etterkant av at en har prøvd et idrettstilbud, og at det vil anses nødvendig med varierte tilbud for å fange interessen til flere personer med funksjonsnedsettelse med tilbud som gir dem et ønske om å prøve å delta i organiserte idrettsaktiviteter. For de som ikke har en grunnpilar de kan støtte seg på, eller et miljø i omgivelsene som introduserer dem for idrett, kan det tenkes å oppleves mer krevende å prøve noe nytt og ukjent. Det anses av betydning å avdekke rollen til de meningsfulle forbindelsene en får til andre for å optimalisere deltakelsen en har i fysiske aktiviteter. Positive sosiale opplevelser fremkaller en følelse av tilhørighet hos deltakerne, noe som hevdes å også lindre frykt og bekymringer. Dette ble ansett å bidra til å overskygge andre erfarte barrierer ved deltakelse, samt styrket prioriteringen og ønsket om å delta i idrett (McKenzie et al., 2021). Ved at idrettsmiljøene for personer med funksjonsnedsettelse er små eller fraværende, kan dette tenkes å bidra til å skape bekymringer og frykt for det ukjente, ved at en ikke vet hva en går til. Det kan også tenkes å bli ansett som en bekymring at en ikke har prøvd en idrett tidligere, og da er redd for å mislykkes eller mistrives. Noe som igjen kan tenkes å medføre at en ikke ønsker å delta. Dette kan også underbygges av litteraturen til Rimmer et al. (2004) som belyser at frykt for det ukjente, samt en frykt for å mislykkes ble ansett som store emosjonelle og psykologiske barrierer som opplevdes

av personer med nedsatt funksjonsevne basert på erfaringene til trenere og rekreasjonsprofesjonelle i studien.

Dersom en setter økt søkelys på å muliggjøre, samt lette deltakelse for samfunnsgruppen av personer med funksjonsnedsettelse, kan det tenkes å bidra til økt deltakelse i idrett blant funksjonsnedsatte. Ved å også øke tilgjengeligheten på ulike tilbud og tilgjengelige flerbrukshaller vil dette også kunne tenkes å bidra til en økt opplevelse av tilfredshet ved deltakelse. Som nevnt viser funnene i egen studie til at deltakerne setter opplevelse av tilhørighet og trivsel høyt ved deltakelse i idrettsaktiviteter. De har også vist til hvordan redusert tilgjengelighet kan oppleves som ekskluderende og ha en negativ effekt på ens opplevelse omkring idrettsdeltakelse. Videre kan en ved å oppleve det som noe negativ fra start oppleve at selve deltakelsen ikke blir så positiv som den kunne eller skulle vært. Dette kan tenkes å påvirke slik at det for enkelte kan være avgjørende for om en velger å ikke delta allikevel. I større sammenhenger og lagidretter vil dette naturlig ikke bare påvirke én individuell deltaker, men det vil påvirke laget i tillegg. I en slik sammenheng kan en da se det som at noe som er utfordrende for én, ikke nødvendigvis vil være det for alle de andre deltakerne. Det vil dog likevel kunne påvirke de andre deltakerne. Det kan tenkes at dette også har en sammenheng med at alle vil ha ulike forutsetninger for å delta, samt preferanser og behov tilknyttet egne funksjonsvariasjoner, og en vil da ha individuelle preferanser og behov omkring omgivelsenes tilgjengelighet. Da det kan tenkes at funksjonsnedsatte som funksjonsfriske alle vil ha ulike behov, preferanser og ønsker, og en må ta i betraktning at det som fungerer for en vil ikke nødvendigvis fungere for alle. I CRPD (2006) under artikkel 30 står det at mennesker med nedsatt funksjonsevne skal sikres muligheten til å arrangere, utvikle og delta i idretts- og fritidsaktiviteter spesielt beregnet for dem, som har som formål å oppmuntre til at det tilbys hensiktsmessig instruksjon, trening og ressurser på lik linje med andre. I en slik sammenheng vil det anses nødvendig med et økt fokus på tilgjengelighet i, og omkring flerbrukshallene, og det som hører med deltakelse i organisert idrett for at personer med funksjonsnedsettelse skal anses å ha tilgang på et hensiktsmessig tilbud på lik linje med andre. Dette anses viktig for å ha en positiv opplevelse tilknyttet egen idrettsdeltakelse i flerbrukshaller.

I det presenterte lovverket omkring likestilling og forbud mot diskriminering ble universell utforming omtalt som en utføring eller tilrettelegging av en hovedløsning i fysiske forhold, slik at gitte omgivelser kan benyttes av flest mulig. På bakgrunn av presenterte forskrifter omkring

parkeringsreguleringer settes det også krav til tilrettelegging for bevegelseshemmede omkring parkeringsmuligheter. Som nevnt står det skrevet under Parkeringsforskriften (2017, §61) at på alle parkeringsområder til motorvogn skal en ha avsatt tilstrekkelig antall plasser med tilrettelagt parkeringstillatelse for forflytningshemmede. Der det med tilstrekkelig antall menes at i alminnelighet til enhver tid vil det være én ledig reservert plass. Av erfaringen er vi som har beveget oss rundt flerbrukshaller og idrettsanlegg kjent med at det er tilgang på parkeringsmuligheter for bevegelseshemmede, men som også belyses som en av erfaringene til deltakerne i studien er det et lite antall med tilrettelagte parkeringsmuligheter. Ser en forskriftene om at det i alminnelighet til enhver tid skal være én ledig reservert plass opp mot det å benytte seg av en flerbrukshall eller idrettsfasiliteter, kan det da drøftes om samfunnet og forskriftene ikke har tatt til forbehold og betraktning at funksjonsnedsatte skal ha tilsvarende muligheter for deltakelse i organiserte idrettsaktiviteter.

Ettersom en kan tenke seg til at to parkeringsplasser vil være lite for at et helt lag skal få parkert dersom en kjører hver sin bil, ønsker jeg å drøfte denne tematikken videre opp mot tidligere presentert litteratur. Sett opp mot bærekraftsmålene omkring det å bekjempe ulikheter, påpekes det at personer med funksjonsnedsettelse anses som en minoritetsgruppe i samfunnet som enda er preget av samfunnets ulikheter. Der målene blant annet innebær at samfunn og byer skulle anses inkluderende, og at utviklingen av universell utforming vil være av betydning (Kulturdepartementet, 2021). I den sammenheng ble det også lagt frem universell utforming av fysiske omgivelser som muliggjør deltakelse i samfunnet, samt bidrar til utjevning av ulikheter mellom mennesker. Noe som ble ansett som betydningsfullt for å nå bærekraftsmål 10 om å redusere ulikheter (Kulturdepartementet, 2021). Det kan i denne sammenheng drøftes om endringer av parkeringsreguleringer tilhørende idrettsanlegg, deriblant flerbrukshaller, kan bidra til å forsøke å møte bærekraftsmålet om å redusere ulikheter. Ved å eksempelvis ha parkeringsmuligheter der alle oppmerkinger er på størrelse med det som tilsvarer en tilrettelagt parkeringsluke, vil en muliggjøre og øke en opplevelse av inkludering av personer med funksjonsnedsatte sin idrettsdeltakelse, og det kan tenkes å bidra til økt tilgjengelighet for personer med funksjonsnedsettelse i idrettsmiljøet. Noe som videre kan tenkes vil øke deres individuelle opplevelse av det å delta i idrett, samt det kan drøftes om det ville medført at flere deltok i idrettsaktiviteter. Sett fra et sosialt perspektiv på funksjonshemning (Grue, 2004; Tøssebro, 2010, 2014) vil det i denne sammenheng være parkeringsmulighetene som er tilgjengelig som vil tillegge

personen som i utgangspunktet har en funksjonsnedsettelse, en funksjonshemning da reguleringene og mulighetene ikke tar hensyn til mangfoldet av mennesker, og skaper en barriere for ens deltakelse.

Ved drøfting av fremkommelighet og transport sin betydning for deltakelse og opplevelsen av denne, kan det tenkes at dårlige muligheter for fremkommelighet kan redusere den helhetlige opplevelsen av ens individuelle idrettsdeltakelse. Dette på bakgrunn av at delene før og etter, anses svært sentrale for ens deltakelse. Ved at en da anser fremkommeligheten og det å komme seg til og fra flerbrukshallen som krevende, eller skaper en negativ opplevelse omkring dette, kan det tenkes å påvirke den helhetlige opplevelsen av å delta i idrett for individet med funksjonsnedsettelser. En vil i en slik sammenheng bli avhengig av at samfunnet legger til rette for ens muligheter for likeverdig tilgang på transport og fremkommelighet for å ikke tillegges en funksjonshemning, sett fra det sosiale perspektivet (Grue, 2004; Tøssebro, 2010, 2014). Ved at en i tiden fremover vil øke fokuset på å muliggjøre likeverdige tilbud, kan det også tenkes å styrke ønsket om å delta, samt den helhetlige opplevelsen før, under og etter dersom en får bedre opplevelser og erfaringer omkring det å komme seg til og fra flerbrukshallene. Noe som igjen vil kunne styrke personer med funksjonsnedsettelser sin generelle opplevelse av det å delta i organiserte idrettsaktiviteter, ettersom helheten omkring deres deltakelse anses tilgjengelig og ikke bare selve flerbrukshallen. Dette kan også underbygges av flere av artiklene i denne studiens grunnlag for tidligere forskning, som påpeker at en ved å fremme tilgjengelig offentlig transport og transportalternativer vil personer med funksjonsnedsettelser være i bedre stand til å overvinne barrierene de møter og står ovenfor ved et ønske om å være mer fysisk aktiv. Barrierer tilknyttet transport kan medføre at en ikke oppnår å være deltakende i ønsket grad blant annet i idrett, og at dette medfører at en ikke vil kunne oppnå optimal fysisk helse. Ved å arbeide med transporttjenester vil en gi muligheten for en mer meningsfull deltakelse for personer med funksjonsnedsettelser (Rimmer et al., 2008; Tasiemski et al., 2004).

I studien til McKenzie et al. (2021) ble også betydningen av tilstrekkelig plass, samt tilgang på tilpassede bad og garderober påpekt som noe som lettet deltakelsen for deltakerne i de ulike studiene. Miljøfaktorer ble i den sammenheng oftest rapportert som barrierer for deltakernes deltakelse i fysiske aktiviteter når tilretteleggingen ikke var hensiktsmessig for deltakernes behov med tanke på funksjonsevne. Som presentert i funnene påvirker det i negativ retning når

tilgjengeligheten ikke tilfredsstillende den enkeltes behov, og en eksempelvis ikke har tilgjengelige toaletter, at garderoben ikke fungerer for en, eller at inngangen var utfordrende. I denne sammenheng omtales det som en påvirkende faktor på humøret, men bekrefter at det også igjen påvirker det sosiale. En blir lei før det hele har startet. Basert på slike erfaringer kan en se likheter opp mot erfaringene som er presentert i litteraturstudien som er nevnt ovenfor, der det gjennomgående i en rekke studier belyses at tilgjengelighetens betydning for å lette idrettsdeltakelsen for personer med funksjonsnedsettelse.

Noe som belyses som betydningsfullt omkring personer med funksjonsnedsettelse sin idrettsdeltakelse er viktigheten av å adressere samfunnsmessige og holdningsmessige barrierer for deltakelse. I den sammenheng påpekes behovet for større representasjon og inkludering av funksjonsnedsatte i idretten. Dette inkluderer mulighetene for tilpasningsdyktig idrett og idrettstilbud for å sikre en meningsfull deltakelse og lik tilgang på fordelene ved idrett for personer med funksjonsnedsettelse. Videre hevdes det at en økt representasjon og inkludering ikke bare kan øke opplevelsen av idrettsdeltakelse, men også kan medføre økt sosial integrering for samfunnsgruppen (Barnes & Mercer, 2010). Som påpekt tidligere anses et bredere tilbud av idrettsaktiviteter å være av betydning for å skape en større representasjon og mulighet for inkludering av funksjonsnedsatte i idretten. Dette på bakgrunn av tanken om at ett tilbud ikke vil tilfredsstillende alle preferanser. Ved å utvide representasjonen av personer med funksjonsnedsettelse i idrettsmiljøet kan det tenkes å bidra til både en økt sosial integrering for samfunnsgruppen, ettersom tall på ulikhetene mellom mennesker med og uten funksjonsnedsettelse sin idrettsdeltakelse, sett opp mot egne funn antyder det er betydeligere mindre miljø og muligheter for variert idrettsdeltakelse. Denne drøftingen kan blant annet ses opp mot eksempel fra studiens funn der det belyses at det er lite tilgang på turneringsmuligheter i en rekke tilpassede idrettstilbud, som eksempelvis rullestolbasket. Som eksempel velger jeg å vise til en deltakers erfaringer som er presentert tidligere i studien av at en spiller turneringer mot funksjonsfriske, der det ble påpekt hvordan dette ikke bidrar til økt læringskurve for dem som deltar med en funksjonsnedsettelse. Det kan i en slik sammenheng tenkes at mye av gleden for flere deltakere vil forsvinne når en eksempelvis vinner på "feil" premisser, da en i eksempelvis rullestolbasket konkurrerer mot deltakere som bruker mer tid på å manøvrere seg rundt i rullestolen, enn hva de bruker på å faktisk spille basket. Det vil også i denne sammenhengen kunne diskuteres om det at å spille med funksjonsfriske bidrar til økt innsikt i det å både ha en

funksjonsnedsettelse samt delta i tilrettelagt idrett for motstanderne, eller om det vil kunne medføre en dårligere opplevelse for de funksjonsnedsatte deltakerne ettersom motstanderne ikke nødvendigvis tar sporten like seriøst som dem selv. For noen deltakere må en da også ta hensyn til at dette vil kunne medføre en negativ opplevelse omkring egen deltakelse i idrettsaktiviteter, mens det for andre vil kunne være en positiv opplevelse.

For å oppsummere kapittelet kan en tolke funnene som sammenlignbare opp mot tidligere forskning, og en kan se tydelige linjer til hvordan tilgjengelighet og tilrettelegging har en innvirkning på både mulighetene en har for deltakelse i organiserte idrettsaktiviteter i flerbrukshaller for personer med funksjonsnedsettelser, men også den helhetlige opplevelsen en har av egen idrettsdeltakelse. Drøftingene av funnene i dette kapittelet har bygget på betydningen tilgjengelighet og tilrettelegging har både i fysiske og bygde omgivelser på opplevelsen av deltakernes idrettsdeltakelse, samt hvordan dette kan knyttes til barrierer for deltakelse. Det er også drøftet omkring innvirkningen blant annet fremkommelighet, idrettsmiljøet og transportmulighetene har på dette, da dette kan anses som påvirkende faktorer av betydning for deltakernes idrettsdeltakelse, i like stor grad som betydningen utformingen av flerbrukshallen har i sin helhet. Noe som viser at idrettsdeltakelse ikke bare innebærer selve spillet av eksempelvis basketball inni en universelt utformet flerbrukshall, men det vil også innebære en rekke faktorer både før, under og etter.

6.2.2 Tilgangen på kompetanseoverføring og støtte, og dets innvirkning på muligheten for, og opplevelsen av idrettsdeltakelse blant personer med funksjonsnedsettelser

Funn i denne studien viser at deltakerne har ulik tilgang på trenere, samt kompetansen og forståelsen trenerne innehar. Funnene indikerer at en kan se sammenhenger mellom betydningen av hver enkelt sin opplevelse av idrettsdeltakelse, opp mot trenernes forutsetninger og forståelsesramme omkring det å delta i idrett med funksjonsvariasjoner. Deltakernes erfaringer viser at det både kan ha en påvirkende faktor på trivselen deres, men også deres idrettsutførelse og opplevelse av mestring ved idrett. Trivsel, idrettsutførelse, opplevelse og mestring kan ses som dynamiske faktorer som påvirker ens generelle ønske om å delta i idrettsaktiviteter. Denne dynamikken kan underbygges og ses i lys av tidligere presentert forskning på området, der et

sentralt tema omkring opplevelsen av deltakelse i idrett for personer med funksjonsnedsettelse er den infrastrukturelle tilgjengeligheten. Noe som tidligere nevnt innebærer en infrastruktur også bestående av tilgjengelighet på utdannede fagfolk som kan støtte individenes idrettsaktiviteter. Personer med funksjonsnedsettelse anser da det som at en uten overnevnt infrastruktur vil være i mindre stand til å delta fullt i idrett som en person med funksjonsnedsettelse (Barnes & Mercer, 2010). I en situasjon uten kompetanse fra tilgjengelige trenere, kan i retrospekt tenkes å kunne bygge opp under det å ha dårlige opplevelser med å delta i turneringssammenhenger der anleggene er nye og ukjente, samtidig som det kan underbygge et større behov for bistand, der en vil være avhengig av at trenerne eller støtteapparatet vet hva en som deltaker har behov for. Som nevnt kan det tenkes at dette ville skapt et grunnlag for en helhetlig dårlig opplevelse av det å skulle delta i idrettsaktiviteter dersom en kjente på en følelse av at egne behov ble oversett. En personlig lav forventning, eller følelsesmessig barriere basert på negativ erfaring, kan skape det jeg har beskrevet som tilgjengelighetsusikkerhet. Med tilgjengelighetsusikkerhet mener jeg noe som innebærer en individuell opplevelse av usikkerhet som oppstår inni en selv, som en følge av tidligere opplevelser og erfaringer tilknyttet fravær av tilgjengelighet, eller en tilgjengelighet som ikke var tilstrekkelig tilknyttet kravene som samfunnet stiller til en som individ. Ved en slik opplevelse kan det tenkes og drøftes basert på funn at en skaper seg en frykt eller usikkerhet tilknyttet at det ikke vil være tilgjengelig for en. Sett fra et sosialt perspektiv på funksjonshemning (Grue, 2004; Tøssebro, 2010, 2014), kan det her diskuteres at trenerne bidrar til å tillegge deltakeren en funksjonshemning der en ikke ser ens behov. Dette vil selvsagt også avhenge av ens individuelle funksjonsvariasjon, men som i datamaterialet viste seg å gjelde for synshemmede, gjerne mer avhengig av praktisk bistand ved nye og ukjente steder, samt at en gjerne innehar noe forståelse og kompetanse omkring hva det innebærer å ha en synshemning i dette eksempelet. Er en den eneste i nærmiljø med en synshemning, kan det være at en ikke vet helt selv hva han gjerne trengte eller hvordan han skal sette ord på det.

Noe som fremheves i litteraturen er viktigheten av personlig handlingsfrihet for å muliggjøre deltakelsen i idrett, noe som innebærer anerkjennelse og støtte for de unike behovene og utfordringen en som funksjonsnedsatt møter når en deltar i eksempelvis organiserte idrettsaktiviteter (Barnes & Mercer, 2010). Det kan tolkes som at deltakerne i egen studie har sammenlignbare erfaringer og holdninger omkring dette da de prater omkring deres opplevelser av trenernes kompetanse og forståelsesramme. Manglende oppmerksomhet og praktisk støtte fra

trenerer kan tenkes å ha en sammenheng med at de ikke har tilstrekkelig med forståelse for hva det innebærer å komme til et nytt sted med en funksjonsnedsettelse ettersom de ikke har erfaring med dette selv, eller har kjennskap til hvilke behov en har som funksjonsnedsatt i en slik situasjon. I slike situasjoner vil det tenkes å påvirke ens personlige handlingsfrihet når en blir gjort avhengig av å søke bistand fra andre, samt at fraværet på støtte og anerkjennelse av egne behov bidrar til å redusere ens muligheter for en fullverdig deltakelse i idrett som funksjonsnedsatt. I en annen situasjon der en har tilgang på trenerer som anerkjenner og støtter ens unike behov, kan det tenkes det ville bidratt til en mer positiv og fullverdig opplevelse. Dette på samme tid som et økt fokus på tilgjengelighet i flerbrukshaller og idrettsfasiliteter kan være en bidragsytende faktor for å styrke personlig handlefrihet omkring deltakelse i idrett, samt redusere behovet en har for bistand og støtte omkring ens funksjonsvariasjoner.

Treneres innvirkning for å skulle kunne oppleve en mer fullverdig deltakelse, der en sitter igjen med positive og tilfredsstillende erfaringer av egen idrettsdeltakelse kan også tenkes å ses fra et annet perspektiv basert på tidligere forskning og studiens funn. Dette da en ved tilgang på trenere med kompetanse samt en bredere forståelse for hva det innebærer å både ha en funksjonsnedsettelse, men også gjerne det å delta i den gitte idretten med en funksjonsnedsettelse, vil skape helt andre forutsetninger for den som deltaker. Dette da det kan tenkes at en ikke vil være like avhengig av å selv uttrykke egne utfordringer og behov, noe som også kan være utfordrende å definere da en gjerne er usikker på hvor en utfordring oppstår. Samtidig som at en ved tilgang på noen som bistår en med veiledninger og annen forståelse for ens individuelle behov vil sette andre forutsetninger for ens utvikling og mestring omkring det å delta i idrettsaktiviteter. I en slik sammenheng vil en kunne tenke seg at tilgangen på veiledning og støtte fra noen med kompetanse og bredere forståelse for det å delta i idrett med funksjonsnedsettelse, vil kunne påvirke ens individuelle opplevelse av å delta i idrett på en positiv måte.

Som motpart til det å ha tilgang på trenere både med og uten kompetanse eller bred forståelse, er det noen som ikke har tilgang på trenere i det hele tatt. Dette kan tenkes å for noen være relativt tilsvarende det å ha tilgang på trenere som ikke har forståelse for ens individuelle behov, eller det å delta i idretten med en funksjonsnedsettelse. Det vil også kunne tenkes at dersom ingen av deltakerne har mye erfaring med sporten vil en også delta på de premissene en har, der en gjerne merker en gjør noe feil, men en er noe usikker på hva. Ved å sette inn en trener med bredere

kompetanse og erfaring i en slik situasjon, vil dette kunne tenkes å medføre at en unngår å gjøre ting feil, og heller på en bedre måte. Videre vil dette kunne bidra til den tidligere nevnte økningen av mestringsfølelse og følelsen av at en får det til. Dette vil da kunne gjøre at en verdsetter å få den tilbakemeldingen på hva en holder på med, da det for noen anses av stor betydning å også oppleve mestringsfølelse når en deltar i idrettsaktiviteter. Noe som vil forutsette at en har tilgang på disse kompetanserike trenerne. En opplevelse av støtte, veiledning og anerkjennelse, da gjerne en følelse av å bli sett, kan bidra til både en muliggjøring for deltakelse, men også en økt idrettsdeltakelse for personer med funksjonsnedsettelse.

Som nevnt en rekke ganger gjennom drøftingskapittelet anses det å etablere sosiale forbindelser som en sentral form for tilrettelegging ved deltakelse i idrettsaktiviteter på tvers av funksjonsvariasjoner. Der autentiske relasjoner til blant annet trenere og andre deltakere anses å spille en sentral rolle i å skape positivt deltakende miljøer (McKenzie et al., 2021). I en slik sammenheng kan en se funnene som er presentert gjennom denne studien som sammenlignbare og som et betydelig tilskudd i forhold til tidligere kunnskapsgrunnlag. Funnene som blir presentert viser til trenerne som en sentral rolle med tanke på å ha positivt deltakende miljøer, samt at de blir en sentral form for deres tilrettelegging og tilgang på deltakelse i idrettsaktiviteter. Positive sosiale opplevelser hevdes av McKenzie et al. (2021) å fremkalle en følelse av tilhørighet hos deltakerne. Dette som ble ansett å bidra til å overskygge andre erfarte barrierer ved deltakelse, samt styrket prioriteringen og ønsket om å delta i idrett. Det kan da tenkes at personer med funksjonsnedsettelse sin opplevelse av å delta i organiserte idrettsaktiviteter i flerbrukshaller, vil kunne påvirkes av tilgangen de har på trenere med gode rammer for å forstå ens forutsetninger og behov. Ved å øke tilgangen på sistnevnte kan det være en måte å bidra til en økning i den generelle deltakelsen i organiserte idrettsaktiviteter blant personer med funksjonsnedsettelse. Dette da tilgang på trenere med bredere forståelse og kompetanse omkring deltakelsen kan bidra til å redusere tilgjengelighetsusikkerheten, samt oppleves som en trygghet når en skal prøve idretter.

Det anses av betydning å forstå funksjonsnedsettelsene og aktivitetsbegrensningene til individet for at en skal være i stand til å gi og utvikle mer presise og skreddersydde tilbud som kan fremme deltakelsen i idrett for personer med funksjonsnedsettelse. Samtidig som en må forstå deltakelsesrestriksjonene innenfor konteksten av person- og omgivelsesrelaterte faktorer (Rimmer, 2006). Det kan i lys av dette underbygges en drøfting som igjen viser hvordan flere av denne

studiens funn kan anses som dynamiske påvirkningsfaktorer omkring personer med funksjonsnedsettelse sin idrettsdeltakelse. Den tidligere forskningen belyser her betydningen av forståelse omkring funksjonsnedsettelse og aktivitetsbegrensningene til deltakerne opp mot at en skal være i stand til å utvikle mer skreddersydde tilbud som kan fremme deltakelsen deres i idrett. Dette viser til hvordan en både kan anse idrettstilbudet og -miljøet, som et funn som sammen med tilgang på kompetanserike trenere med bred forståelsesramme for individets funksjonsvariasjoner vil påvirke ens opplevelse og muligheter for en fullverdig deltakelse i organiserte idrettsaktiviteter. På samme tid som det også vises til omgivelsesrelaterte faktorer, som kan ses opp mot bygde omgivelser og betydningen tilgjengelige og universelt utformede flerbrukshaller og lignende har for ens helhetlige opplevelse av deltakelse.

Dette kapitlet kan oppsummeres i at studiens funn omkring betydningen det å ha tilgang på dyktige trenere kan gjennom drøfting anses sammenlignbart med tidligere forskning på en rekke måter. Med andre ord kan egne funn i denne sammenheng ikke bare kan anses som de individuelle deltakernes subjektive opplevelse, men som gjennomgående opplevelser blant samfunnsgruppen i tidligere forskning på tematikken. Noe som også kan bidra til å styrke funnets validitet og reliabilitet. Det kan tenkes at ved å øke samfunnets fokus på tilgangen til trenere med kompetanse og bred forståelsesramme omkring hva det innebærer å både delta i idrett for personer med funksjonsnedsettelse, samt hva det innebærer å ha en funksjonsvariasjon, vil dette kunne ha en positiv innvirkning på idrettsdeltakelsen til personer med funksjonsnedsettelse.

6.3. Sammenhenger og et helhetlig samspill mellom personlige og sosiale, samt fysiske og strukturelle forhold, og dets betydning for personer med funksjonsnedsettelse sin opplevelse av idrettsdeltakelse

Ved en oppsummering, og ved å se på prosjektet i en større helhet kan jeg som forsker se en rekke sammenhenger som kan trekkes mellom flere av studiens funn. Funnene kan som tidligere omtalt anses som dynamiske komponenter som påvirker både hverandre, men som sammen også kan tolkes som en faktor av betydning tilgjengelighet har på opplevelsen av idrettsdeltakelse i flerbrukshaller blant personer med funksjonsnedsettelse. Dette gjelder i denne studien ulike sammenhenger som kan knyttes til både personlige og sosiale forhold, fysiske og organisatoriske

forhold, samt ting i bygde og menneskeskapt omgivelser. Dette er også noe en kan se tegn til i tidligere forskning der tilsvarende funn også presenteres om hverandre i litteraturen. Fysiske og sosiale barrierer hevdes blant annet av Barnes og Mercer (2010) å skape betydelige utfordringer for personer med funksjonsnedsettelse som ønsker å delta i idrett, og at disse barrierene kan omfatte utilgjengelige fasiliteter, utilstrekkelig transport og negative holdninger til funksjonshemming. De fremhever viktigheten av å forbedre tilgjengeligheten for å bidra til å øke idrettsdeltakelsen blant samfunnsgruppen og hevder at overnevnte elementer kan bidra til å skape et mer inkluderende idrettssamfunn. Dette kan videre ses opp mot at det siden 2000-tallet har vært økt fokus på eksisterende funksjonshemningspolitikk på bakgrunn av at den daværende velferdspolitikken ikke tok for seg bygninger og bygde omgivelser, til tross for at dette anses viktig for funksjonsnedsettes tilgjengelighet (Tøssebro, 2016). Ser man den overnevnte litteraturen opp mot hverandre kan en drøfte omkring at det ikke anses tilstrekkelig å sette søkelyset på tilgjengeligheten i de bygde omgivelsene, men at det er en rekke andre forhold som virker inn sammen med dette. For at en skal etablere tilgang på idrettstilbud og mulighet for en likeverdig deltakelse på denne samfunnsarenaen vil det ikke anses tilstrekkelig å bygge universelt utformede flerbrukshaller, da deltakelse i idrettsaktiviteter innad i en flerbrukshall er avhengig av mye mer enn tilgjengeligheten kun i hallen. Som jeg har påpekt en rekke ganger gjennom diskusjonen anser jeg idrettsdeltakelse i flerbrukshaller som mye mer enn bare å fysisk ha mulighet for å spille en spesifikk idrett. Basert på egne funn anser jeg dette også å omhandle det praktiske og sosiale samspillet som foregår i hallen, samt at deltakelse i idrett omhandler i like stor grad delene som forekommer før, under og etter deltakelsen. Med andre ord skal tilgjengeligheten i flerbrukshaller tilfredsstillende personens erfaringer og opplevelse av idrettsdeltakelse, og med dette vil en ha behov for flere komponenter enn bygde omgivelser og tekniske krav til flerbrukshallen som byggverk alene. Samt at en har behov for tilstrekkelig tilgjengelighet som muliggjør ens deltakelse også omkring det som foregår før og etter selve utførelsen av idrett. På bakgrunn av dette vil tilgjengelighet omkring deltakelse i organiserte idrettsaktiviteter i flerbrukshaller bestå av mer enn den fysiske utformingen av selve flerbrukshallen. Flerbrukshallen i sin helhet vil være av betydning for ens deltakelse da det er dette som vil være det sosiale knutepunktet for utførelse av de organiserte idrettsaktivitetene i denne sammenhengen.

Jeg anser det av betydning at en vektlegger alle komponenter som anses av betydning ved deltakelse, og at en fokuserer både på personlige og sosiale forhold, samt fysiske, strukturelle,

geografiske, organisatoriske omgivelser i tillegg til de bygde omgivelsene en ofte hører i sammenhenger omkring universell utforming og tilgjengelighet. Det vil eksempelvis ikke hjelpe at selve bussen og busstoppet muliggjør for personer med rullestol dersom en må gå langs grøften i det en har kommet seg av bussen. Det vil heller ikke kunne tenkes å hjelpe at selve flerbrukshallen er universelt utformet dersom en ikke har forutsetningene for å komme seg til og fra, eller har tilgang på bistand i form av menneskelig støtte dersom idrettsdeltakelsen din krever du skal ha med deg eget utstyr og du ikke er i stand til å frakte dette selv. Dersom en derimot har overnevnte eksempler tilgjengelig og alt tilsier en skal komme seg til, fra og rundt i flerbrukshallen, er en også avhengig av å ha et idrettstilbud som passer for en, samt andre deltakere og trenere tilgjengelig dersom en skal kunne delta i organiserte idrettsaktiviteter. En helhetlig og fullverdig deltakelse i idrettsaktiviteter for denne samfunnsgruppen i flerbrukshaller anses med andre ord svært avhengig av at tilgjengelighet vektlegges på flere plan. Ved at en av komponentene fjernes, reduseres, legges til eller økes, vil en kunne tenke at deltakerens helhetlige opplevelse av å delta vil endres i takt med dette. På den måten vil alle faktorene kunne anses som dynamiske komponenter som påvirker hverandre, som igjen påvirker individets opplevelse av idrettsdeltakelse i flerbrukshaller. Dersom det legges til rette for dette vil en sett opp mot studiens problemstilling kunne tenke seg at dette ville innebære en positiv innvirkning på personer med funksjonsnedsettelse sine erfaringer og opplevelser ved deltakelse i organiserte idrettsaktiviteter.

Slik som Lid (2013) omtaler tilgjengelighetsbegrepet skal forståelsen tilsvare en likeverdig mulighet til å benytte seg av goder og delta i et felleskap ut fra egne forutsetninger og preferanser, der en får en tilstrekkelig tilgang til og mulighet av å benytte seg av det en ønsker. Tilgjengelighet som begrep hevder hun omfatter både blant annet ytre omgivelser, samt individuelle, og hva en som individ ønsker å gjøre. Dette kan videre knyttes opp mot universell utforming som i en rekke sammenhenger er satt opp til å skulle underbygge en forventning om tilgjengelighet. I CRPD (2006) forklares som nevnt universell utforming som utformingen av omgivelser, produkter, programmer og tjenester på en måte som medfører at det kan benyttes av alle mennesker, i en så stor utstrekning som mulig. Sett fra denne definisjonen underbygger dens brede definisjon hvordan jeg anser egne funn om en sammensatt helhet, å bistå meg i å besvare studiens problemstilling. En helhetlig betraktning bestående av ulike komponenter ettersom tilgjengelighet i flerbrukshaller i en slik sammenheng ikke bare vil vise til den generelle utformingen av kun flerbrukshallen. Samt betydningen dette har for opplevelsen av idrettsdeltakelse, men også faktorer som nevnt kan

knyttet til blant annet personlige og sosiale forhold, fysiske og organisatoriske forhold, samt bygde og menneskeskapte omgivelser, som jeg også anser å falle inn under tilgjengelighetsbegrepet i en slik sammenheng. Presenterte funn omkring personlig usikkerhet knyttet til negative erfaringer om tilgjengelighet i individuelle omgivelser, personlig motivasjon, samt universell utforming har betydning for, samt medfører at en kan benytte seg av idrettstilbud på lik linje med andre mennesker uten redusert funksjonsevne. Dermed har universell utforming betydning for ulike aspekter ved deltakelse.

Barnes og Mercer (2010) sin litteratur fokuserer ikke bare på å skape fysisk tilgjengelighet, men belyser også viktigheten av å adressere samfunnsmessige og holdningsmessige barrierer for deltakelse. Der de videre påpeker behovet for større representasjon og inkludering av funksjonsnedsatte i idretten, ved at en skaper muligheter for tilpasningsdyktig idrett og idrettstilbud for å sikre en meningsfull deltakelse, og lik tilgang på fordelene ved idrett. De formidler ytterligere at en økt representasjon og inkludering ikke bare kan øke opplevelsen av idrettsdeltakelse, men også kan medføre økt sosial integrering for samfunnsgruppen. Dette kan videre knyttes til og drøftes opp mot presenterte funn og drøftinger da mine funn også tilsier at det ved å øke tilgjengeligheten både i og utenfor flerbrukshallene vil anses mer tilgjengelig for en rekke personer med funksjonsnedsettelse. Dette kan knyttes til både selve flerbrukshallen, men som også kan knyttes parallellt til fremkommelighet og transportmuligheter, samt tilgang på tilstrekkelige parkeringsmuligheter for at en skal anse selve flerbrukshallen i sin helhet som tilgjengelig for personer med funksjonsvariasjoner. For noen vil en som nevnt kunne anses avhengig av tilstrekkelig utformede tjenester, som kan knyttes til tilgjengelighet og universell utforming basert på litteraturen presentert i avsnittet ovenfor. Blant funnene i studien ble det belyst verdien og innvirkningen tilgang på menneskelig støtte har for opplevelsen av idrettsdeltakelse for en rekke personer med funksjonsnedsettelse.

Ved tilgang på menneskelig støtte, vil en eksempelvis redusere noen barrierer for enkelte deltakere der en får tilgang på trenere som anses ha god kompetanse. For en helhetlig positiv opplevelse av deltakelse i idrett ses det nødvendig basert på mine funn, samt funn fra tidligere forskning at en har tilgang på kompetanseoverføring og støtte, som en kan få gjennom forståelsesfulle og kompetente trenere. For de som da ikke har tilgang på verken kompetanseoverføring eller den menneskelige støtten de har behov for ved deltakelse vil en da kunne tenke vil ha lavere muligheter

for å delta i idrettsaktiviteter, som videre vil medføre en ytterligere redusert helhetlig opplevelse omkring egen idrettsdeltakelse. Derfor anses bred kompetanse omkring både individuelle behov og ferdigheter, samt kompetanseoverføring, som et vesentlig bidrag for å øke idrettsdeltakelsen og opplevelsen av denne, blant personer med funksjonsnedsettelse i flerbrukshaller.

6.4. Studiens konkluderende bemerkning

Dette masterprosjektet har hatt som formål å belyse betydningen tilgjengelighet i flerbrukshaller har på opplevelsen av deltakelse i organisert idrett for personer med funksjonsnedsettelse. Det er i denne sammenheng jeg ønsket å undersøke betydningen tilgjengelighet har på brukergruppens opplevelser og erfaringer omkring det å delta i idrett. Studiens problemstilling var som følgende: *"På hvilke måter kan tilgjengelighet i flerbrukshaller ha betydning for erfaringene med, samt opplevelsen av deltakelse i organiserte idrettsaktiviteter for personer med funksjonsnedsettelse?"*

Gjennom individuelle semistrukturerte dybdeintervju som innsamlingsmetode av data har jeg fått dypere innsikt i deltakernes individuelle erfaringer og opplevelser omkring deres idrettsdeltakelse og betydningen tilgjengelighet har for denne i flerbrukshaller. Jeg har med fokus på individet gjort et dypdykk i deres individuelle livsverden, og har gjennom min studie vært en bidragsyter i funksjonshemningsforskning ved å belyse hvordan samfunns- og menneskeskapte omgivelser kan spille inn på ens opplevelser av det å delta i tilpasset idrett. Personer med funksjonsnedsettelse anses å være en minoritetsgruppe i samfunnet, men som alle andre mennesker med eller uten funksjonsnedsettelse har en de samme rettighetene til blant annet et likeverdig aktivitetstilbud, samt det å være en verdifull og likeverdig deltaker i samfunnets fellesskap. Til tross for at det med tiden er utformet lovverk for å sikre blant annet likestilling og forbud mot diskriminering omtales det i flere mediasammenhenger hvordan personer med funksjonsnedsettelse har mindre muligheter enn de uten funksjonsnedsettelse.

Som forsker gikk jeg inn i dette forskningsprosjektet med en fenomenologisk tilnærming der jeg ønsket å anskaffe kunnskap omkring deltakernes erfaringer, meninger og opplevelser, og der jeg fikk gjort et dypdykk i deres erfaringer omkring tilgjengelighets betydninger for opplevelsen deres av idrettsdeltakelse i flerbrukshaller. Egne funn synes å være i tråd med allerede eksisterende kunnskap og anses derfor å gjelde mer enn individuelle deltakernes subjektive opplevelse. Studien

viser sammenlignbare funn, eller forhold som viser nye aspekter som allikevel er i tråd med tidligere forskning på tematikken, noe som kan tenkes bidrar til å styrke funnets validitet og reliabilitet.

Mine funn antyder at tilgjengelighet har betydelig innvirkning på personer med funksjonsnedsettelse sin opplevelse av å delta i organiserte idrettsaktiviteter i flerbrukshaller. Både egne funn, presentert teoretisk rammeverk og tidligere forskning gir en mulighet til å trekke sammenhenger og se funnene i lys av hverandre, der det også presenteres en rekke faktorer som virker inn på både den individuelle muligheten for deltakelse, men også ens opplevelse av å delta.

Funnene understreker i likhet med tidligere forskning en rekke faktorer omkring personlige og sosiale forhold som de anser som påvirkende faktorer på egen opplevelse av deltakelse i organiserte idrettsaktiviteter. Blant disse faktorene er hvordan usikkerhet omkring tilgjengelighet kan ha en negativ betydning for ens opplevelse av deltakelse i idrett, der funnene blant annet viser tilgjengelighetsusikkerhet som en psykisk belastning og et stressmoment i forkant av deltakelse (Rimmer et al., 2004). Et annet funn omkring personlige og sosiale forhold som anses som påvirkende faktorer er betydningen tilgang på menneskelig støtte kan ha, samt hvordan det virker inn på ens individuelle opplevelse av å delta i idrettsaktiviteter for personer med funksjonsnedsettelse. Knyttet opp mot studiens teoretiske rammeverk og presentert tidligere forskning, anses menneskelig støtte som noe som kan ha en innvirkning på ens idrettsdeltakelse og opplevelsen av denne på en rekke måter (Barnes & Mercer, 2010; McKenzie et al., 2021; Rimmer et al., 2004). Det siste funnet i studien omkring personlige og sosiale forhold, omhandler hvordan tilhørighet, trivsel og sosialt samhold omkring organisert idrett påvirker ens opplevelse av idrettsdeltakelse. Dette funnet går igjen i flere sammenhenger i studien der deltakerne omtaler opplevelsen av tilhørighet og trivsel som avgjørende og som det av mest betydning for egen idrettsdeltakelse. Hvordan opplevelsen av tilhørighet og trivsel kommer til syne er mange og variert, men gjennomgående presenterer deltakerne individuelle erfaringer og opplevelser omkring hvordan det sosiale samholdet de opplever igjen har stor innvirkning på deres trivsel og positive opplevelser knyttet til idrettsdeltakelse (Jaarsma et al., 2014; McKenzie et al., 2021).

Prosjektet omtaler informantenes erfaringer og opplevelser tilknyttet betydningen av tilgjengelighet i ulike omgivelser, samt effekten geografisk spredning har på personer med funksjonsnedsettelse sin opplevelse av å delta i organiserte idrettsaktiviteter i flerbrukshaller.

Disse funnene indikerer tydelige sammenhenger mellom ulike faktorer og innvirkningen det har på både deltakernes muligheter for deltakelse, men også den helhetlige opplevelsen av å delta i idrettsaktiviteter (Arbour-Nicitopoulos & Ginis, 2011; Kittelsaa et al., 2015; McKenzie et al., 2021; McLoughlin et al., 2017; Molden et al., 2009; Rimmer et al., 2016; Rimmer et al., 2004; Sá et al., 2012; Scelza et al., 2005; Stuijbergen et al., 1990; Tasiemski et al., 2004). Videre viser funn fra egen studie til hvordan det ikke vil være tilstrekkelig med bare en universelt utformet flerbrukshall for å muliggjøre deltakelse. Andre funn som kan konkluderes med å ha betydning for deltakernes opplevelse av å delta i organisert idrett er blant annet tilgangen på kompetanseoverføring, og med dette særlig opplevelsen av å ha kompetanserike trenere med bred forståelsesramme for hva det innebærer å ha, samt delta med funksjonsvariasjoner (Barnes & Mercer, 2010; McKenzie et al., 2021; Rimmer, 2006). Samt hvilken innflytelse størrelsen på et idrettsmiljø vil ha både for ens muligheter for deltakelse, men også opplevelsen av den (Kinne, 1999; Molden et al., 2009; Rimmer et al., 2008; Tasiemski et al., 2004).

Min konklusjon på problemstillingen er at tilgjengelighet i flerbrukshaller på flere måter har innvirkende betydning på personer med funksjonsnedsettelse sin opplevelse av å delta i organiserte idrettsaktiviteter. De ulike måtene tilgjengelighet i flerbrukshaller har en påvirkende kraft kan som nevnt ses som dynamiske komponenter som påvirker både hverandre, men også som en påvirkende faktor for personer med funksjonsnedsettelse sin helhetlige opplevelse av idrettsdeltakelse i flerbrukshaller. Det vil med andre ord ikke tilsvare en god opplevelse ved deltakelse i idrett å fokusere på å tilfredsstille eller øke kun en av de påvirkende faktorene, men en må forbedre den overordnede tilgjengeligheten dersom en ønsker å bidra til å både øke idrettsdeltakelsen blant samfunnsgruppen, men også deres opplevelse av å delta i idrettsaktiviteter.

6.5 Prosjektets begrensninger og forslag til videre forskning

En begrensning i forskningsprosjektet er at det tar utgangspunkt i og er basert på innsamlede erfaringer og opplevelser fra et lite omfang av datamateriale, med fire deltakere. Dette er et lite utvalg av personer med funksjonsnedsettelse, og det kan dermed forekomme mulige ulikheter til andres opplevelser og erfaringer da samfunnet består av mennesker med store funksjonsvariasjoner, som da også vil ha ulike preferanser, behov og opplevelser tilknyttet

fenomenet som undersøkes. Likevel vil jeg hevde at forskningen min kan bidra til en ny innsikt og at den opp mot tidligere forskning fremstår sammenlignbar i stor grad til tross for at den baseres på et lite antall deltakere. Ved å også ha et mindre antall deltakere har dette tillatt meg til å gå enda dypere i deres individuelle livsverden når jeg analyserer funn, ser dem opp mot hverandre, samt knytter det til ulike teoretiske perspektiver og litteratur. Når det kommer til eget forskningsprosjekt, ville det likevel vært spennende å undersøke tematikken i et større utvalg for å se om mine funn vil samsvare med funn også i et større datautvalg.

Jeg ser et behov for at det forskes mer på ulike områder som jeg har vært innom i denne studien, ettersom det finnes begrenset forskning på flere av områdene. Blant disse er utdypende forskning på betydningen av menneskelig støtte for personer med funksjonsnedsettelse, som da eksempelvis bruk av BPA som ble presentert av deltakerne i denne studien som en betydelig støtte og påvirkende faktor for deres mulighet for deltakelse, samt opplevelsen av den. Dette var et område innenfor funksjonshemningsforskningen jeg fant lite forskning på, men anser av betydning for videre forskning med tanke på regjeringens handlingsplan, *bærekraft og like muligheter - et universelt utformet Norge (2021-2025)* (Kulturdepartementet, 2021), som å ha betydning for alle innbyggere i samfunnets dagligliv, der mennesker med funksjonsnedsettelse anses å ha særlig utbytte av økt tilgjengelighet og fordelene universell utforming medbringer for brukbarhet.

Videre ønsker jeg også å belyse betydningen av å etablere mer forskning omkring betydningen av tekniske krav, samt muligheten for å videreutvikle disse. Helt avslutningsvis er min tolkning at det bør anskaffes mer forskning omkring flerbrukshaller i samspill med flere og andre faktorer enn dem som er belyst i denne studien, ettersom betydningen tilgjengelighet i flerbrukshaller har for opplevelsen av idrettsdeltakelse for personer med funksjonsnedsettelse vil av betydning i arbeidet med å øke samfunnsgruppens idrettsdeltakelse.

Referanseliste

- Arbour-Nicitopoulos, K. P. & Ginis, K. A. M. (2011). Universal accessibility of "accessible" fitness and recreational facilities for persons with mobility disabilities. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 28(1), 1-15. <https://doi.org/10.1123/apaq.28.1.1>
- Barnes, C. & Mercer, G. (2010). *Exploring disability : a sociological introduction* (2nd. utg.). Polity Press.
- Befring, E. (2020). *Sentrale forskningsmetoder : med etikk og statistikk* (2. utgave. utg.). Cappelen Damm akademisk.
- Birk, M. A. & Langdal, I. (2015). Centrale begreber inden for ergoterapi. I Å. M. Brandt, A. J.; Peoples, H. (Red.), *Basisbog i ergoterapi – aktivitet og deltagelse i hverdagslivet* (3 utg.) (s. 119-138). Forfatterne og Munksgaard.
- Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative research in psychology*, 3(2), 77-101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Braun, V., Clarke, V., Hayfield, N. & Terry, G. (2019). Thematic Analysis. . I P. Liamputtong (Red.), *Handbook of research methods in health social science* (s. 843-860). Springer singapore. https://doi.org/10.1007/978-981-10-5251-4_103
- Bredland, E., Linge, O. A. & Vik, K. (2011). Introduktion til ergoterapi. I Å. Brandt, A. J. Madsen & H. Peoples (Red.), *Basisbog i ergoterapi - aktivitet og deltagelse i hverdagslivet* (3. utg.) (s. 17-24). Forfatterne og Munksgaard.
- Bryhn, R. (2021, 19.01.2021). Idrett. I O. O. Søle (Red.), *Store norske leksikon*. Hentet 18.07.2023 fra <https://snl.no/idrett>
- Bufdir. (2015, 28.02.2022). *Deltakelse og fritid*. Bufdir. https://www.bufdir.no/statistikk_og_analyse/nedsett_funksjonsevne/deltakelse_og_fritid/
- Bufdir. (2022, 23. mars 2022). *Antall med nedsett funksjonsevne*. https://www.bufdir.no/statistikk_og_analyse/nedsett_funksjonsevne/antall/
- Busch, T. (2013). *Akademisk skriving for bachelor- og masterstudenter*. Fagbokforl.
- Byggteknisk forskrift. (2017). *Forskrift om tekniske krav til byggverk* (FOR-2017- 06-19-840). <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2017-06-19-840?q=TEK17>
- Copland, F. & Creese, A. (2015). *Linguistic ethnography: Collecting, analysing and presenting data*. SAGE Publications.
- Creswell, J. W. & Creswell, J. D. (2018). *Research design : qualitative, quantitative & mixed methods approaches* (5th edition. utg.). Sage.

- CRPD. (2006). *Konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne* (13.12.2006). Regjeringen.
https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/bld/sla/funk/konvensjon_web.pdf
- Dalland, O. (2017). *Metode og oppgaveskriving* (6. utg.). Gyldendal akademisk.
- Denzin, N. K. & Lincoln, Y. S. (2018). *The SAGE handbook of qualitative research* (5th. utg.). Sage.
- Det kongelige helse- og omsorgsdepartementet. (2015). *Rettighetsfesting av brukerstyrt personlig assistanse (BPA) (1-9/2005)* [Rundskriv]. Regjeringen.
https://www.regjeringen.no/contentassets/bd58818a87cc4a109a6d29b4d0dc615a/rundskriv_i-9-2015_bpa.pdf
- Dolbow, D. R. & Figoni, S. F. (2015). Accommodation of wheelchair-reliant individuals by community fitness facilities. *Spinal Cord*, 53(7), 515-519.
<https://doi.org/10.1038/sc.2015.26>
- Ergoterapeutforeningen. (2008). *Professionsgrundlag for ergoterapi - en dokumentasjon om mission, visjoner, verdier, faglig etik og samarbejde*. Etf.dk
- FHI. (2021). *Trivsel, læring og gjennomføring i skolen*. Folkehelseinstituttet.
<https://www.fhi.no/op/oppvekstprofiler/trivsel-laering-og-gjennomforing/>
- Furseth, I. & Everett, E. L. (2020). *Masteroppgaven: hvordan begynne- og fullføre* (3. utg.) (3. utgave. utg.). Universitetsforlaget.
- Ginis, K. A. M., Evans, M. B., Mortenson, W. B. & Noreau, L. (2017). Broadening the conceptualization of participation of persons with physical disabilities: a configurative review and recommendations. *Archives of Physical Medicine and Rehabilitation*, 98(2), 395-402. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.apmr.2016.04.017>
- Giorgi, A. (2012). The Descriptive Phenomenological Psychological Method. *JPP*, 43(1), 3-12.
<https://doi.org/10.1163/156916212X632934>
- Greve, B. (2019). *Welfare and the welfare state. Central issues now and in the future* (2. utg.). Routledge.
- Grewal, I., Joy, S., Lewis, J., Swales, K. & Woodfield, K. (2002). *Disabled for life? Attitudes towards, and experiences of, disability in Britain*. . Departement for work and pensions.
- Grue, J. (2014). *Kroppsspråk : fremstillinger av funksjonshemming i kultur og samfunn*. Gyldendal Akademisk.
- Grue, L. (2004). *Funksjonshemmet er bare et ord: Forståelser, fremstillinger og erfaringer*. Abstrakt forlag.

- Hammel, J., Magasi, S., Heinemann, A., Whiteneck, G., Bogner, J. & Rodriguez, E. (2008). What does participation mean? An insider perspective from people with disabilities. *Disability and Rehabilitation*, 30(19), 1445-1460. <https://doi.org/10.1080/09638280701625534>
- Johannessen, A., Tufte, P. A. & Christoffersen, L. (2021). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode (6. utg)*. Abstrakt forlag.
- Johannessen, L. E. F., Rafoss, T. W. & Rasmussen, E. B. (2018). *Hvordan bruke teori? Nytt verktøy i kvalitativ analyse*. Universitetsforlaget.
- Jaarsma, E. A., Dijkstra, P. U., Geertzen, J. H. B. & Dekker, R. (2014). Barriers to and facilitators of sports participation for people with physical disabilities: A systematic review. *Scand J Med Sci Sports*, 24(6), 871-881. <https://doi.org/10.1111/sms.12218>
- Kars, C., Hofman, M., Geertzen, J. H. B., Pepping, G.-J. & Dekker, R. (2009). Participation in sports by lower limb amputees in the Province of Drenthe, The Netherlands. *Prosthet Orthot Int*, 33(4), 356-367. <https://doi.org/10.3109/03093640902984579>
- Kinne, S. (1999). Correlates of exercise maintenance among people with mobility impairments. *Disabil Rehabil*, 21(1), 15-22. <https://doi.org/10.1080/096382899298052>
- Kittelsaa, A., Wik, S. E. & Tøssebro, J. (2015). *Levekår for personer med nedsatt funksjonsevne: fellestrekk og variasjon*. N. samfunnsforskning. <https://samforsk.brage.unit.no/samforsk-xmlui/bitstream/handle/11250/2360071/Levek%25C3%25A5r%2bfor%2bpersoner%2bmed%2bnedsatt%2bfunksjonsevne%2b-%2bFellestrekk%2bogat%2bvariasjon%2bWEB.pdf?sequence=3&isAllowed=y>
- Kultur- og kirke departementet. (2005). *Flerbrukshaller: Planlegging, bygging, drift og vedlikehold*. https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kkd/idrett/flerbruk_web.2005pdf.pdf
- Kulturdepartementet. (2021). *Bærekraft og like muligheter - et universelt utformet Norge (2021-2025)*. Regjeringen. <https://www.regjeringen.no/contentassets/51369fe60a0240e4bbd554c54310048d/no/pdfs/handlingsplan-for-universell-utforming.pdf>
- Kvale, S. (1997). *Det kvalitative forskningsintervju*. Ad notam Gyldendal.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2021). *Det kvalitative forskningsintervju (3. utg.)*. Gyldendal akademisk.
- Larsen, A. K. (2017). Om samfunnsvitenskapelig metode. I *En enklere metode: Veiledning i samfunnsvitenskapelig forskningsmetode (2. utg.)* (s. 17-31). Fagbokforlaget.
- Lid, I. M. (2013). *Universell utforming: Verdigrunnlag, kunnskap og praksis*. Cappellen Damm Akademisk.

- Likestillings- og diskrimineringsloven. (2017). *Lov om likestilling og forbud mot diskriminering* (LOV-2017-06-16-51). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2017-06-16-51?q=likestillings%20og%20diskrimineringsloven>
- Lincoln, Y. S. & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic Inquiry*. Sage.
- Malterud, K. (2011). *Kvalitative metoder i medisinsk forskning: en innføring* (3. utg.). Universitetsforlaget.
- McKenzie, G., Willis, C. & Shields, N. (2021). Barriers and facilitators of physical activity participation for young people and adults with childhood-onset physical disability: a mixed methods systematic review. *Dev Med Child Neurol*, 63(8), 914-924. <https://doi.org/10.1111/dmcn.14830>
- McLoughlin, G., Weisman Fecske, C., Castaneda, Y., Gwin, C. & Graber, K. (2017). Sport Participation for Elite Athletes With Physical Disabilities: Motivations, Barriers, and Facilitators. *Adapt Phys Activ Q*, 34(4), 421-441. <https://doi.org/10.1123/apaq.2016-0127>
- Mehmetoglu, M. (2004). *Kvalitativ metode for merkantile fag*. Fagbokforlaget.
- Meld.St.19 (2018-2019). *Folkehelsemeldinga*. Helse & omsorgsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/contentassets/84138eb559e94660bb84158f2e62a77d/nn-no/pdfs/stm201820190019000dddpdfs.pdf>
- Molden, T. H. (2012). *Funksjonshemming - definisjoner, operasjonaliseringer og konsekvenser i empirisk forskning* [Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse]. Trondheim.
- Molden, T. H., Wendelborg, C. & Tøssebro, J. (2009). *Levekår blant personer med nedsatt funksjonsevne: Analyse av levekårsundersøkelsen blant personer med nedsatt funksjonsevne 2007 (LKF)*. NTNU Samfunnsforskning AS. <https://samforsk.no/uploads/files/Publikasjoner/Levekarsanalyse-15-april.pdf>
- NOU 2001:22. (2001). *Fra bruker til borger - En strategi for nedbygging av funksjonshemmende barrierer*. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2001-22/id143931/>
- NOU 2005: 8. (2005). *Likeverd og tilgjengelighet: Rettslig vern mot diskriminering på grunnlag av nedsatt funksjonsevne. Bedret tilgjengelighet for alle*. Justis- og beredskapsdepartementet.
- NOU 2016: 17. (2016). *På lik linje: Åtte løft for å realisere grunnleggende rettigheter for personer med utviklingshemming*. Barne- og likestillingsdepartementet.
- Owren, T. (2020). Funksjonsnedsettelse og funksjonshemming. I T. Owren & S. Linde (Red.), *Vernepleiefaglig teori og praksis: sosialfaglige perspektiver* (2. utg.) (s. 27-45). Universitetsforlaget.

- Parkeringsforskriften. (2017). *Forskrift om vilkårsparkering for allmennheten og håndheving av private parkeringsreguleringer* Samferdselsdepartementet. https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2016-03-18-260/KAPITTEL_1#§3
- Pedersen, H. (2020). *Aktivitetshjelpemidler, endring og identitet : en kvalitativ studie om betydningen av aktivitetshjelpemidler i fritid og hverdagsliv* [Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Fakultet for medisin og helsevitenskap, Institutt for nevromedisin og bevegelsesvitenskap]. Trondheim.
- Plan og bygningsloven. (2008). *Lov om planlegging og byggesaksbehandling* (LOV-2008-06-27-71). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2008-06-27-71>
- Rimmer, J. H. (2006). Use of the ICF in identifying factors that impact participation in physical activity rehabilitation among people with disabilities. *Disability and Rehabilitation*, 28(17), 1087-1095. <https://doi.org/10.1080/09638280500493860>
- Rimmer, J. H., Padalabalanarayanan, S., Malone, L. A. & Mehta, T. (2016). Fitness facilities still lack accessibility for people with disabilities. *Disability and Health journal*, 10(2), 214-221. <https://doi.org/10.1016/j.dhjo.2016.12.011>
- Rimmer, J. H., Riley, B., Wang, E., Rauworth, A. & Jurkowski, J. (2004). Physical activity participation among persons with disabilities: Barriers and facilitators. *Am J Prev Med*, 26(5), 419-425. <https://doi.org/10.1016/j.amepre.2004.02.002>
- Rimmer, J. H., Wang, E. & Smith, D. (2008). Barriers associated with exercise and community access for individuals with stroke. *J Rehabil Res Dev*, 45(2), 315-322. <https://doi.org/10.1682/JRRD.2007.02.0042>
- Sá, M. M., Azevedo, R., Martins, M. C., MacHado, O. & Tavares, J. (2012). Accessibility of sports facilities for persons with reduced mobility and assessment of their motivation for practice. *Work*, 41(1), 2017-2023. <https://doi.org/10.3233/WOR-2012-0425-2017>
- Scelza, W. M., Kalpakjian, C. Z., Zemper, E. D. & Tate, D. G. (2005). Perceived barriers to exercise in people with spinal cord injury. *Am J Phys Med Rehabil*, 84(8), 576-583. <https://doi.org/10.1097/01.phm.0000171172.96290.67>
- Silverman, D. (2011). *Interpreting qualitative data* (4. utg.). SAGE.
- Silverman, D. (2018). *Doing Qualitative Research* (5. utg.). SAGE.
- St.meld. nr. 9 (2006-2007). *Arbeid, velferd og inkludering*. A.-o. Inkluderingsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stmeld-nr-9-2006-2007-/id432894/>
- St.meld.nr. 40 (2002-2003). *Nedbygging av funksjonshemmende barrierer*. Arbeids- & inkluderingsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stmeld-nr-40-2002-2003-/id197129/>

- Stroud, N., Minahan, C. & Sabapathy, S. (2009). The perceived benefits and barriers to exercise participation in persons with multiple sclerosis. *Disabil Rehabil*, 31(26), 2216-2222. <https://doi.org/10.3109/09638280902980928>
- Stuifbergen, A. K., Becker, H. & Sands, D. (1990). Barriers to health promotion for individuals with disabilities. *Family and community health*, 13(1), 11-22.
- Tasiemski, T., Kennedy, P., Gardner, B. P. & Blaikley, R. A. (2004). Athletic Identity and Sports Participation in People with Spinal Cord Injury. *Adapted physical activity quarterly*, 21(4), 364-378. <https://doi.org/10.1123/apaq.21.4.364>
- Thagaard, T. (2013). *Systematikk og innlevelse: En innføring i kvalitativ metode* (4. utg.). Fagbokforlaget.
- Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse: en innføring i kvalitaitve metoder* (5. utg.). Fagbokforlaget.
- Thomas, C. (2007). Funksjonshemming og funksjonsnedsettelse. I K. M. Thorbjørnsen & J. Swain (Red.), *Funksjonshemmende barrierer - funksjonshemmende samfunn* (s. 35-42). Kommuneforlaget.
- Thomassen, M. (2020). Fenomenologiens mange ansikter. I D. Jenssen, M. Kjørstad, S. Seim & P. A. tuft (Red.), *Vitenskapsteori for sosial- og helsefag* (s. 103-137). Gyldendal.
- Tjora, A. (2017). *Kvalitative metoder i praksis*. Gyldendal akademisk.
- Tjora, A. (2018). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (3. utg.). Gyldendal akademisk.
- Tjora, A. (2021). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (4. utg.). Gyldendal.
- Tøssebro, J. (2010). *Hva er funksjonshemming*. Universitetsforl.
- Tøssebro, J. (2014). Introduksjon. I J. Tøssebro & C. Wendelborg (Red.), *Oppvekst med funksjonshemming: Familie, livsløp og overganger* (s. 11-34). Gyldendal akademisk.
- Tøssebro, J. (2016). Scandinavian disability policy: From deinstitutionalisation to non-discrimination and beyond. *Alter*, 10(2), 111-123.
- Tøssebro, J. (2019). Bakteppet - Politiske idealer og utviklingslinjer. I J. Tøssebro (Red.), *Hverdag i velferdsstatens bofellesskap* (s. 25-44). Universitetsforlaget.
- Utenriksdepartementet. (2022). *Likestilling for alle - Styrket innsats for inkludering av personer med nedsatt funksjonsevne i utviklingspolitikken (2022-2025)*. Regjeringen.no. <https://www.regjeringen.no/contentassets/8e66a78f345048948894c4bfb55f32bc/no/pdfs/e-1009-b-likestilling-for-alle.pdf>
- World Health Organization, Norge Sosial- og helsedirektoratet & KITH AS. (2003). *ICF: Internasjonal klassifikasjon av funksjon, funksjonshemming og helse* (KITH, Overs.).

Sosial- og helsedirektoratet. (Opprinnelig utgitt International classification of functioning, disability and health)

Vedlegg

Vedlegg 1: Vurdering fra NSD

Vedlegg 2: Intervjuguide

Vedlegg 3: Informasjonsskriv

Vedlegg 4: Samtykkeskjema

Vedlegg 1: Godkjenning NSD

[Meldeskjema](#) / [Flerbrukshaller sin påvirkning på økt deltakelse i organisert idrett blant personer...](#) / Vurdering

Vurdering av behandling av personopplysninger

 Skriv ut

 12.04.2023 ▾

Referansenummer

592083

Vurderingstype

Standard

Dato

12.04.2023

Prosjekttittel

Flerbrukshaller sin påvirkning på økt deltakelse i organisert idrett blant personer med funksjonsnedsettelse

Behandlingsansvarlig institusjon

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet / Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap (SU) / Institutt for sosialt arbeid

Prosjektansvarlig

Heidi Pedersen

Student

Hilde Eidsvik

Prosjektperiode

25.04.2022 - 31.08.2023

Kategorier personopplysninger

Alminnelige

Særlige

Lovlig grunnlag

Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Uttrykkelig samtykke (Personvernforordningen art. 9 nr. 2 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 31.08.2023.

[Meldeskjema](#)

Kommentar

Personverntjenester har vurdert endringen i prosjektslutt dato.

Vi har nå registrert 31.08.2023 som ny slutt dato for behandling av personopplysninger.

Vi vil følge opp ved ny planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til videre med prosjektet!

Vedlegg 2: Intervjuguide

Intro

- Takke for at en får intervju
- Minne om: frivillighet, og at en kan trekke seg om ønskelig, anonymisering
- Informere igjen ang: gjennomføring lydopptak, av hensikt at en skal huske alt de sier korrekt, og at lydopptak blir transkribert fortløpende, og er kun jeg som har tilgang på frem til det slettes når masteroppgaven er levert

Praktisk informasjon:

- Vi skal snakke rundt ulike tema tilknyttet dine erfaringer og tanker omkring tilgjengelighet i flerbrukshaller sin på virkning på det å delta i organisert idrett, samt opplevelsen en har av deltakelse er i stort fokus.
- Intervjuets oppbygging: Starter med oppvarmings spørsmål før en går over til dypere spørsmål.
- Tydeliggjøre at en må si ifra om noe oppleves uklart, om jeg prater for fort, eller om det er noe en skulle lure på underveis.

Del 1- Oppvarmings spørsmål

- Alder
- Deltar du på noe idrett nå for tiden, (eller har du nylig drevet med en form for idrett)
- Hvilken form for idrett(-er) deltar du på, eller har du drevet aktivt med?
- Hvor lenge har du drevet med idrett? // Hvor lenge deltok du i denne idretten?
- Har du deltatt på andre organiserte idrettsaktiviteter tidligere? _ Hvis ja; Hvilke og hvorfor deltar du ikke på dem lenger?
- Foregår/-gikk idretten du deltar på innendørs hele året, eller foregår den også utendørs?
- Benytter du noe faste hjelpemidler eller aktivitetshjelpemidler i hverdagen og når du deltar i idrett, (og på hvilke måter føler du dette hjelpemiddelet påvirker deltakelsen din?)

Del 2 - Deltakelse i idrett

- Hvor mye tid bruker(-brakte) du på idretten du deltar på i løpet av en ukes tid?
- Hvor og hvordan ble du introdusert for idretten du deltar i?
- Hvordan opplever du det tilbudet du deltar på nå sammenlignet med tidligere organiserte idrettsaktiviteter du har deltatt på?
- Er det noe med idretten eller tilbudet du deltar på nå som du ikke er fornøyd med, og kan du utdype svaret ditt?
- Hvordan ville du beskrevet betydningen og opplevelsen av det å delta i idrett for deg?

Del 3 - Mestring, ressurser, utfordringer og begrensninger

- Føler du at tilgjengelighet, veiledning og/eller tilrettelegging har noe påvirkning på om du mestrer nye elementer i aktiviteter med en gang, eller om du må jobbe og øve masse før du mestrer det slik du ønsker?
- Hva er din forståelse av mestring som begrep i idrettsammenheng, og har du eksempler på situasjoner der du virkelig har kjent på en mestringsfølelse ved ....
- Basert på dine erfaringer, vil du si at idrettslaget/klubben mestrer å tilrettelegge for alle deltakerne i idretten og anlegget du deltar i?
  - o Har det ved anledninger der dere har deltatt ved et annet anlegg at det har vært situasjoner der ikke alle deltakerne får delta grunnet tilgjengelighet og mangel på mulighet for tilrettelegging?
    - Hvis ja; hvordan påvirket dette lagets deltakelse?
  - o Dersom det ikke har latt seg gjøre å tilrettelegge for alle deltakernes funksjonsnivå og forutsetninger, hva er det som har gjort tilretteleggingen utfordrende?
- Opplever du det som at det er spesielle hensyn som må tas for deltakerne du deltar sammen med?
  - o Hvis ja; kan du gi eksempler på hvilke former for hensyn og tilrettelegginger som må gjøres, og evt. i hvilke situasjoner?
    - Er det/kreves det spesiell tilrettelegging rent praktisk?
    - Kreves det tilpassing/tilrettelegginger av selve idretten?
- Basert på din opplevelse, hvordan ville du sagt at trener, idrettslaget og –anlegget legger til rette for at deltakerne skal oppleve mestring ved deltakelse?
  - o Kan du gi eksempel eller en beskrivelse på hvordan du opplever de jobber mot at deltakerne skal oppleve mestring i både treningssammenheng, men også kamp-/turneringssammenheng?
- Dersom du sammenligner tilbudet du deltar på nå, med tilbud du har deltatt på tidligere, opplever du at det er lignende, eller et økt/reduert fokus på mestring?
  - o Kan du gi eksempler på dette?

Del 4 - Samarbeid, kommunikasjon og autonomi

- Hvordan vil du beskrive opplevelsen av samarbeidet mellom klubben, trenere, idrettsanlegget og andre arrangører?
  - o Hvilke former for kommunikasjon har dere som deltakere med klubben, m.fl.?
- Kan du fortelle litt om dine tanker rundt hvordan god kommunikasjon og godt samarbeid mellom ulike instanser kunne f.eks økt deltakelsen i idrett dersom det var mer fokus på hva som gjør et idrettsanlegg tilgjengelig for alle?
- Der du deltar i idrett nå eller har deltatt tidligere, ble dere som deltakere noe inkludert i eksempelvis planleggingsprosesser eller andre faser som du føler hadde betydning for deres opplevelse av deltakelse i klubben?

Del 5 - Engasjement, trivsel og tilhørighet

- Hva ville du beskrevet som viktige faktorer som påvirker din trivsel ved deltakelse i organiserte idrettsaktiviteter?
  - o Har du eksempler på noe som kunne økt din trivsel mtp. deltakelsen du har i ....
  - o Har laget/trener/idretten du deltar i noen tiltak de gjør som er ment å øke trivselen til de som deltar?
- Basert på dine erfaringer, vil du si at tilgjengelighet (eller mangel på dette) kan ha innvirkning på trivselen og tilhørigheten ved deltakelse i idrett? - Utdyp

- Hva tenker du om tilgjengelighet og tilrettelegging sin påvirkning på din egen deltakelse i idrett? Og kan du gi et eksempel på hvordan tilrettelegging og tilgjengelighet - eller mangel på dette- kunne økt eller redusert din deltakelse i idrett?
- Har du eksempler der du har sett en betydelig endring i antall deltakere basert på tilgjengeligheten av anlegget en aktivitet skal utføres i?
- Hvordan forstår du begrepet tilhørighet i en idrettssammenheng?
  - Kan du gi eksempler på tilfeller der du har opplevd tilhørighet til laget og idretten du deltar i?
  - Hvordan ville du sagt at tilgjengeligheten påvirker ditt lags deltakelse og muligheter for deltakelse i både trenings og turneringssammenhenger?
    - Har du eksempler eller erfaringer der trener/idrettslaget/-anleggets fokus på tilgjengelighet og tilrettelegging bidro til at flere fikk mulighet til å delta i både trening- og turneringssammenhenger? Hvis ja; utdyp
    - Har du erfaringer der manglende tilgjengelighet har påvirket lagets muligheter for deltakelse? Hvis ja; utdyp.
- Hvordan opplever du at mestring og trivsel henger sammen med deltakelse i idrett?
Utdypende svar^

Avsluttende:

- Før vi gir oss så lurer jeg på om du har noen spørsmål til meg? Eller om du har noe du har lyst å si/fortelle som du ikke føler du har fått sagt.
- Så vil jeg også minne deg på at du ikke må være redd for å ta kontakt i ettertid dersom du har noen spørsmål, tilbakemeldinger, eller har noe på hjerte
- Vil også igjen si tusen takk for at du stilte opp til intervju, og det setter jeg utrolig stor pris på

Ønsker du å delta i et forskningsprosjekt?

Spørsmålet ovenfor er til deg som ønsker å delta i et mastergradsprosjekt hvor hensikten er å undersøke tilgjengelighet i flerbrukshaller sin påvirkning på deltakelse i organisert idrett blant personer med funksjonsnedsettelse. Målsettingen med et slikt prosjekt vil være å belyse på hvilke måter tilgjengelighet kan bidra til en økt deltakelse i idrett. Dette skrivet vil gi informasjon om prosjektet og hva din deltakelse vil innebære. Avslutningsvis legges det ved en samtykkeerklæring.

Om prosjektet

Som nevnt ønsker jeg i dette prosjektet å høre mer om dine erfaringer, meninger og tanker tilknyttet hvordan tilgjengelighet i en flerbrukshall kan bidra til økt deltakelse i organiserte idrettsaktiviteter blant personer med funksjonsnedsettelse. Det vil i denne sammenheng være lite fokus på hvilke fysiske begrensninger en som deltaker i prosjektet har, med mindre du selv ønsker å bruke det som eksempel tilknyttet egne tanker om tematikken.

Tema som vil bli tatt opp ved intervju er blant annet tilgjengelighet, tilhørighet og mestring i organiserte idrettsaktiviteter, og din erfaring og forståelse av begrepenes sammenheng og individuelle betydning tilknyttet deltakelse i idrett. Dine erfaringer tilknyttet tilrettelegging for deltakelse i trenings- og/eller turneringssammenhenger, samt faktorer som påvirker deltakelse blant deltakere er eksempel på tema som vil diskuteres ytterligere.

Hva innebærer det å delta i prosjektet?

Skulle du velge å si ja til deltakelse i dette forskningsprosjektet vil det bety at du sier deg villig til å delta på et intervju som vil vare i underkant av en time. Dette vil være som en samtale mellom deg som deltaker, og meg som intervjuer og prosjektansvarlig. Noen av temaene vi skal snakke rundt er dine erfaringer tilknyttet deltakelse i idrett, tilrettelegging og tilgjengelighet for deltakelse, samt mestring i idrett.

Ved behov kan intervjuet gjennomføres digitalt, men det ses mest ønskelig å gjennomføre fysisk. Det er flere tjenesteytere innenfor området som vil intervjues og masteroppgaven vil skrives som et resultat av alle de ulike intervjuene. Under intervjuet vil det tas lydopptak, men dette er kun for å sikre at all informasjon blir husket som det fortelles og det vil ikke være andre enn intervjuer som har tilgang på disse da de kun oppbevares ved et passordbeskyttet område på NTNU sin server. Se mer om dette under personvern.

Det er frivillig å delta

Du som deltar, vil bes underskrive en samtykkeerklæring i forkant av din deltakelse. Det å delta i prosjektet er frivillig, og du kan når som helst velge å avbryte eller trekke deg uten å måtte oppgi årsaken. Dersom du skulle trekke samtykket vil alle data om deg som deltaker bli slettet, og det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg dersom du velger å ikke delta eller å senere trekke deg.

Personvern - Hvordan opplysningene og forskningen oppbevares og brukes

Opplysningene jeg får tilgang på ved intervjuet vil bare brukes til det formålet som er opplyst om i dette skrevet. Det vil bare være jeg som intervjuer og prosjektansvarlig som har tilgang til personidentifiserte data (data som kan knyttes til deg som identifiserbar person), og dataene vil under alle stadiene av prosjektet behandles konfidensielt, og i samsvar med personvernregelverket.

Alle opplysninger og informasjon vil som nevnt anonymiseres slik at en ikke vil være gjenkjennbar for andre i noe skriftlig materiale. Datamaterialet vil også bevares på passordbeskyttede lagringsområder som kun jeg som prosjektdeltaker har tilgang på. All ulik informasjon vil lagres på ulike steder for å i høyest mulig grad sikre at deltakers identitet ivaretas og anonymiseres. Dette vil si at lydopptak, transkriberinger, navn og kontakt informasjon vil lagres på ulike elektroniske lister i et passordbeskyttet og individuelt lagringsområde.

Dine rettigheter

Dersom du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- ☞ Innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
- ☞ å få rettet personopplysninger om deg,
- ☞ få slettet personopplysninger om deg,
- ☞ få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
- ☞ å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Ved prosjektets slutt

Dette prosjektet inngår i en skriftlig masteroppgave, med en tilhørende muntlig presentasjon. Oppgaven vil i etterkant gjøres tilgjengelig for andre via internett og NTNUs bibliotek. All informasjon som blir lagt frem

i oppgaven vil være anonymisert og lesere vil ikke kunne spore tilbake til eller identifisere/gjenkjenne de som er intervjuet. Når prosjektet avsluttes, vil alle data og informasjon om deltakere, samt informasjon og lydopptak fra intervjuene slettes. Sluttdatoen som er satt for prosjektet er 2. Mai 2023, men en annen avslutning enn dette vil kunne forekomme.

Mer informasjon

Ved interesse for deltakelse, spørsmål om studien eller ønske om mer informasjon kan du kontakte prosjektansvarlig Hilde Eidsvik, på Tlf.: 94885907, eller på e-post: Hildeei@stud.ntnu.no. Jeg er masterstudent ved studieprogrammet «Funksjonshemming og samfunn», Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, institutt for sosialt arbeid. Hovedveileder for dette prosjektet er Heidi Pedersen, Førsteamanuensis ved NTNU. Kan kontaktes på Tlf.: 73412731, eller på e-post: Heidi.pedersen@ntnu.no

Med vennlig hilsen

Hilde Eidsvik

Mastergradsstudent,
Institutt for sosialt arbeid, NTNU

Heidi Pedersen

Hovedveileder,
Førsteamanuensis,
Institutt for sosialt arbeid, NTNU

Vedlegg 4: Samtykkeerklæring

Samtykkeerklæring for deltakelse i prosjektet

Jeg har mottatt den informasjonen om studien jeg har behov for, og er selv villig til å delta i prosjektet (*"Flerbrukshaller sin påvirkning på deltakelse i organiserte idrettsaktiviteter blant personer med funksjonsnedsettelse"*).

Navn i blokkbokstaver: _____

Telefonnummer: _____

Underskrift: _____

(Signert av prosjektteltaker, dato)

